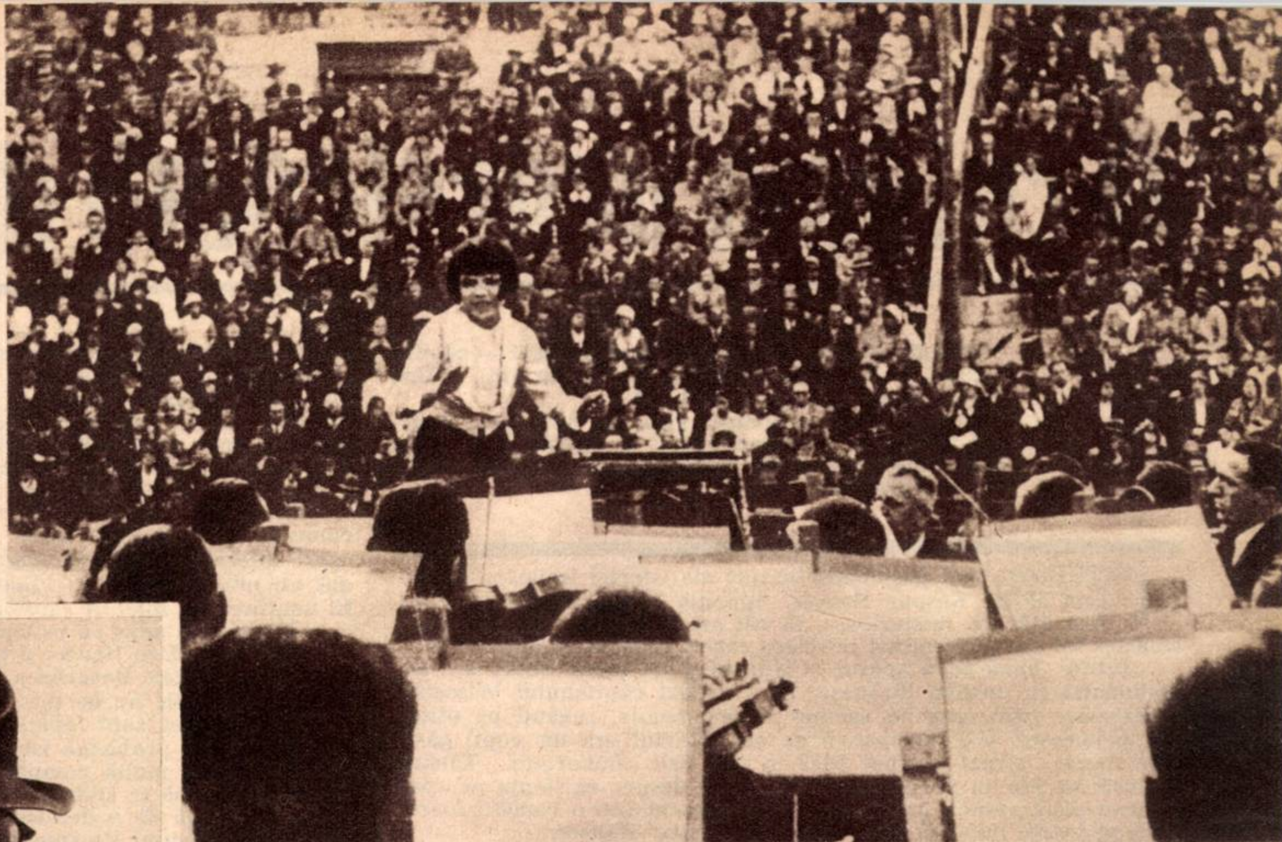
La un concert care a avut loc de curând la Verona un copil în vârstă de 10 ani Brunetto Maderna din Veneţia a condus cu un talent uimitor o orchestră de 120 persoane executând o uvertură de Wagner.

Doamna Dr. Charlotte de Goliere Davenport de origină princiară a sărbătorit de curând a 110 aniversare a naşterii sale. Ea trăeşte actualmente la Washington şi a fost eleva lui Franz Liszt.

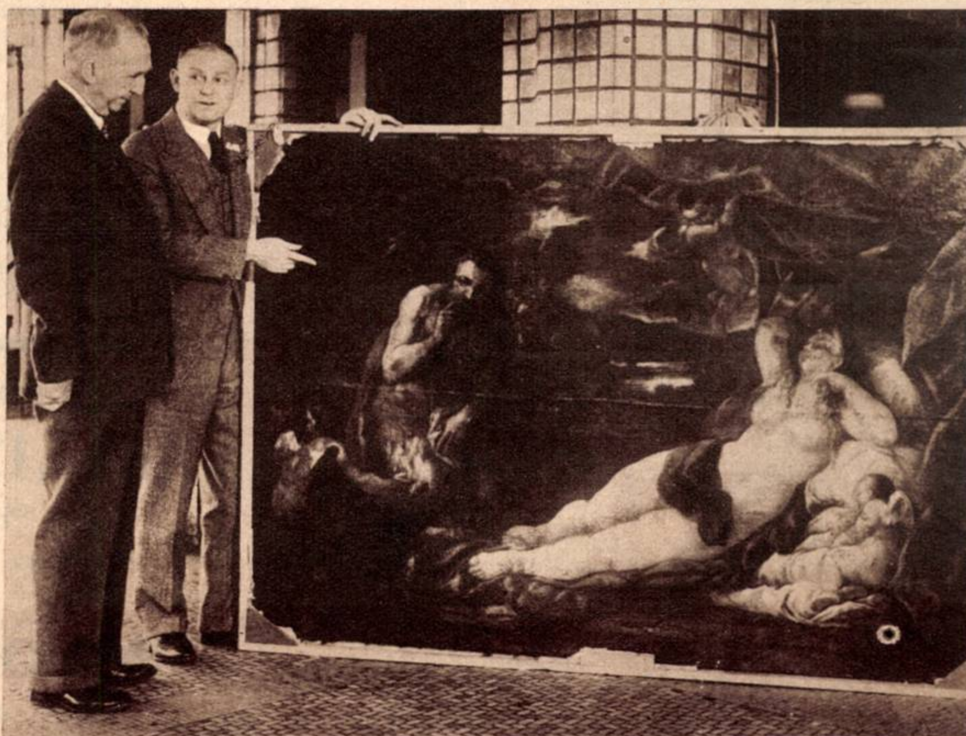
Actualităţi

Primăvara a început să se arate cu soarele ei mângâetor. In fotografia noastră primele mese în aer liber la o cafenea din Berlin.

In Turcia statul a pus monopol pe producţia opiumului. In fotografia noastră vedem cum se analizează calitatea opiumului.

La San Francisko s'a descoperit un nou Rubens în valoare de 20.000.000 lei.

O enigmă nedeslegată de 100 ani

Strania existență a lui Karpar Hauser — copilul găsit — a rămas nedezlegată de 100 de ani. A fost fiu de prinț sau un înșelător ?
Un desen al lui Hauser găsit în biblioteca Reginei Elisabeta (Carmen Sylva) a României dă oare cari lămuriri vagi în legătură cu această pasionantă existență.

ÎNTRE cele mai pasionante cazuri ale istoriei trebue situat acela al lui Kaspar Hauser. Apariția, viața, sfârșitul lui au fost atât de misterioase, în cât azi încă 100 de ani după moartea lui nu s'a terminat povestea care a început în anul 1828.

Intr'o bună zi, a apărut la Nürnberg un tânăr de 16 ani înveșmântat în costum țărănesc. El a predat căpitanului Wissenig o scrisoare prin care un salahor îl recomanda, rugând pe ofițer să-l primească să-i îngrijească de cai. Băiatul era un copil găsit care fusese așezat în anul 1812 în fața ușii salahorului. Tânăra făptură nu știa să povestească prea mult despre existența pe care a dus-o până atunci. Atâta doar, că a crescut într'o cameră foarte mică și foarte joasă și că se numește Kaspar Hauser.

Nereușind să se afle nimic despre adevărata origină a lui Hauser, el a fost încredințat în Iulie profesorului de gimnaziu Daumer care urma să se ocupe de educația lui. La început Kaspar părea a face progrese uimitoare. După vreo 8 luni cât stătuse liniștit în casa lui Daumer, o întâmplare semnificativă reînoi privirile atente asupra lui: a fost găsit cu o rană sângerândă pe frunte; întrebat, el a spus că a fost atacat prin surprindere de un om în persoana căruia a recunoscut — i se pare — pe fostul său îngrijitor. Cercetările în jurul persoanei presupusului atentator n'au dus însă la nici un rezultat.

Câtva timp după aceea sosi la Nürnberg un om al cărui rol în toată afacerea a fost tot atât de neclar ca și majoritatea persoanelor și evenimentelor care gravitau în jurul lui Hauser. Lordul Stanhope a căutat să facă cunoștința lui Hauser și a reușit să devie tatăl lui adoptiv. Ce interes a avut aristocratul englez să și-l apropie pe Hauser nu știm. Dacă o făcea dintr'un interes mai înalt, dacă se simțea atras el însuși de tânărul băiat, acestea sunt lucruri pe care nimeni nu le poate stabili. Stanhope l-a trimis pe fiul său adoptiv la Ansbruch pentru a se cultiva mai departe în casa profesorului Meyer. Aci era ocupat cu lucrări simple scrise și frecventa — ca fiu de lord — cea mai distinsă societate. Acolo trăia și Fenerbach, care a murit atât de suspect la Frankfurt în anul 1833, încât s'a spus că a fost otrăvit din pricină că avea dovezi despre origina princiară a lui Hauser.

In legătură cu aceasta se pune strania întâmplare dela 14 Decembrie 1833 când Hauser a venit acasă cu o rană adâncă. Un necunoscut, spunea el, l-a atras — sub pretextul că vrea să-i spue lucruri interesante asupra originei sale — în grădina palatului, i-a dat un plic și l-a rănit. Plicul a fost găsit în zăpada proaspătă. El conținea un bilet al cărui scris semăna cu acela al biletului pe care Hauser l-a adus cu prilejul primei sale apariții. Trei zile după această întâmplare Hauser a murit în urma rănii mortale primite. Cu toate că regele Bavariei a pus un premiu imens pe capul asasinului, cercetările nu au dus la nici un rezultat.

Cam acestea sunt faptele care au prilejuit nenumărate scrieri literare. Rar o problemă istorică, rar o poveste care să fie inconjurată cu mai multă compătimire ca cea a nefericitului Hauser. Nu era vorba să se stabilească numai un simplu adevăr istoric, ci era o problemă de o deosebită însemnătate politică. Imediat după moartea lui Hauser s'a spus bunăoară că el nu ar fi altul decât fiul arhiducelui Karl de Baden, dat ca mort în anul 1812. Copilul găsit din Nürnberg ar fi fost așadar moștenitorul tronului Baden. Această părere și-a însușit-o și Fenerbach în vreme ce alții îl considerau pe Hauser ca fiu nelegitim al unui canonic de origină aristocrată ungară. Cealaltă teorie stabilește că Hauser n'a fost decât un înșelător care a simulat ambele atentate pentru a atrage atenția lumii asupra lui.

Cu toate acestea, toate cercetările făcute pentru găsirea adevăratei origini a lui Hausr, n'au dat decât indicii vagi, dar în nici un caz un adevăr istoric sau juridic precis. Așa, nu este de mirare că din timp în timp se găsesc documente care ar desvălui origina lui Hauser. Toate descoperirile s'au dovedit însă până'n cele din urmă ca neadevărate. Desigur nu este exclus ca să se găsească în unele arhive a căror deschidere n'ar mai prejudicia astăzi anumite interese politice sau dinastice, documente care să aducă sfârșitul acestui proces istoric de un secol.

Portretul lui Kaspar Hauser care a fost găsit de curând și pe care-l publicăm în cadrul acestui articol, nu va soluționa chestiunea dar este pentru cercetători de un interes capital. In lucrările rămase dela pictora Dora Hitz, s'a găsit un desen al lui Kaspar Hausen, pe care l-a făcut tatăl ei, pictorul Johannes Hitz, profesor de desen la gimnaziul din Ausbach. La 1878 când Dora Hitz a lucrat la curtea Reginei Carmen Sylva a României, poeta incoronată — care-l credea pe Hauser ca legitimul moștenitor al Coroanei din Baden — o îndemna pe prietena ei să-și informeze tatăl asupra acestui lucru. Hitz răspunse fiicei sale: „In ceeace-l privește pe Kaspar Hausen îmi face o deosebită plăcere să dau un raport detailat Majestății Sale". Alături de acest raport se găsea desenul.

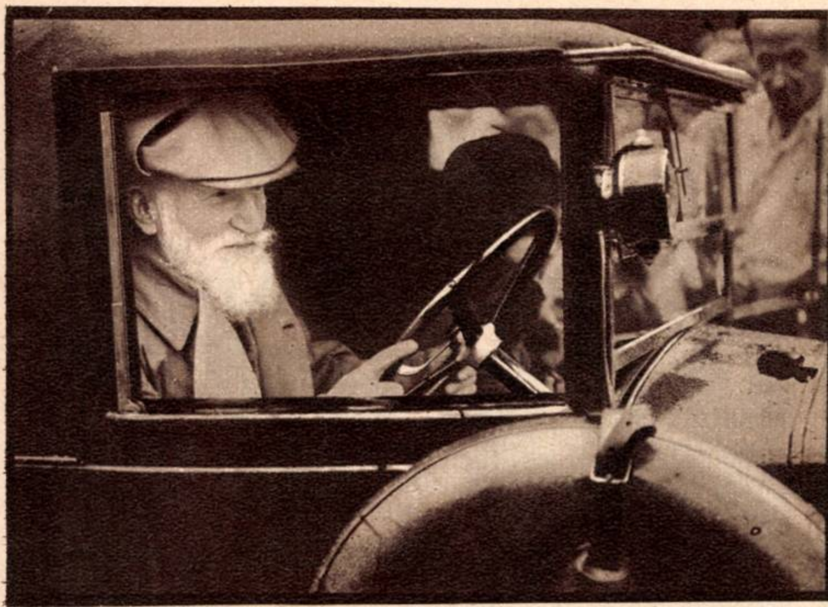
Desenele pe care le avusesem până acum dela Hauser, erau mai mult idealizate, arătau ca litografia lui Hanfftängl, pe tânăr cum a revenit la Nürnberg cu vestmânt țărănesc; iar portretul făcut de renumitul pictor al acelor timpuri Kreul, îl arată pe Hauser ca pe un tânăr elegant, vioi încât ai jura că este de origină princiară.

Desenul pe care-l publicăm noi caută să se ție departe de o asemenea idealizare. Il arată pe Hauser așa cum l-a descris Fenerbach. Pe obrazul lui se amestecă trăsăturile fragede ale unui copil cu trăsăturile energice ale bărbatului acoperite de urme vagi ale timpurilor străvechi, o prietenoasă și în acelaș timp melancolică atitudine.

Il arată pe Hauser cu adevărata lui fizionomie. Il arată așa cum a fost și cum nu l-am cunoscut până azi din altă pictură. Intr'un contrast uimitor cu portretul stă explicația pe care Hitz a scris-o sub desen: „Acesta este unul din cei mai răi oameni din câți am cunoscut".

Din scrierile lăsate de acei cari au îngrijit de educația lui se pare că Hitz a avut dreptate în aprecierea lui.

Prin contemplarea desenului lui Kaspar Hauser se termină încă un capitol al acestei povești care continuă să rămână nedeslegat.

DE VORBA cu bernhard SHAW

Intr'un interview expres marele scriitor englez îşi expune părerile sale asupra bătrâneţii, civilizaţiei, socialismului democratic.

CU prilejul aniversării a 77 de ani, ilustrul scriitor irlandez Bernhard Shaw, a fost vizitat de un ziarist olandez.

Răspunzând, între altele, urărilor de fericire şi viaţă lungă, pe care i le-a exprimat interlocutorul său, Shaw îl priveşte la început cu un aer mirat, apoi scandalizat şi în cele din urmă încearcă să protesteze cu vehemenţă.

— Asta-i curată nebunie! De unde v'a venit ideea năstruşnică că aş avea o asemenea vârstă şi că acum ar fi tocmai aniversarea mea? Am eu oare atât de mult înfăţişarea unui bătrân, încât nu mi-ar mai fi permis să tăgăduesc adevăruri evidente ?"

Şi ochii săi albaştri priviau cu atâta şiretenie pe reporter, încât acesta era aproape să şovăiască asupra unui fapt vădit.

La sosirea în Honolulu Bernard Shaw a primit în dar tradiţionala ghirlandă de flori din jurul gâtului.

— „Ce senzaţie încercaţi când vă simţiţ îmbătrânind ?" întrebă ziaristul.

Shaw isbucni în hohote.

— „Habar n'am. Ca şi în trecut, îmi fac în fiecare zi preumblarea de două ore, prin Londra şi apoi mă întorc acasă pe jos, uneori cu automobilul.

Credeţi oare că asta-i un semn de bătrâneţe ?"

Apoi, deodată, devenind serios, adaogă :

— „Singurul lucru care contează, este ca spiritul nostru să continue să poarte o vegetaţie, o florescenţă.

Imi dau foarte bine seama, că nu mai sunt decât un biet moşneag. Totuş susţin că atâta vreme cât în spiritul nostru mai sălăşlueşte încă un singur colţ de verdeaţă, n'aveam de ce să ne plângem de bătrâneţe".

Referindu-se la spiritul epocei noastre, ilustrul dramaturg se exprimă astfel:

— „Când eram copil, discutam adesea cu camarazii mei irlandezi, dacă civilizaţia noastră face progrese.

Unul din prietenii mei pretindea, că înainte de civilizaţia noastră ar fi existat încă alte 77 de civilizaţii, care toate au ajuns la acelaş punct ca şi a noastră, dar că nici una din ele nu putea să meargă mai departe: nici a noastră, nici cele dinaintea ei.

Civilizaţia noastră va ajunge oare să depăşească acest punct culminant ? Totul se reduce la această chestiune...

In ce mă priveşte, mă'ndoesc"...

— „Totuş, ştiinţa face zi cu zi descoperiri noui şi importante".

— „A, da, aşa, de pildă, a descoperit că socialismul e nerealizabil prin mijloace constituţionale şi parlamentare.

Iată o descoperire gravă, foarte gravă, cu toate că, examinând-o mai de aproape, constat că până şi bătrânul Dickens o făcuse în romanul său „Mica Dorrit", unde a demonstrat că parlamentele nu sunt bune decât ca să ne'nveţe *„ce nu trebue să facem"*.

La această descoperire senzaţională se mai adaugă acum o a doua; neputinţa democraţiilor, care nu se remarcă decât printr'o singură calitate. Ele strigă din ce în ce mai tare că n'au fost bătute.

Shaw continuă astfel convorbirea, se ocupă în treacăt de premierul englez Ramsay MacDonald, pe care-l califică de

Bernard Shaw şi soţia lui fotografiaţi în gara din Londra

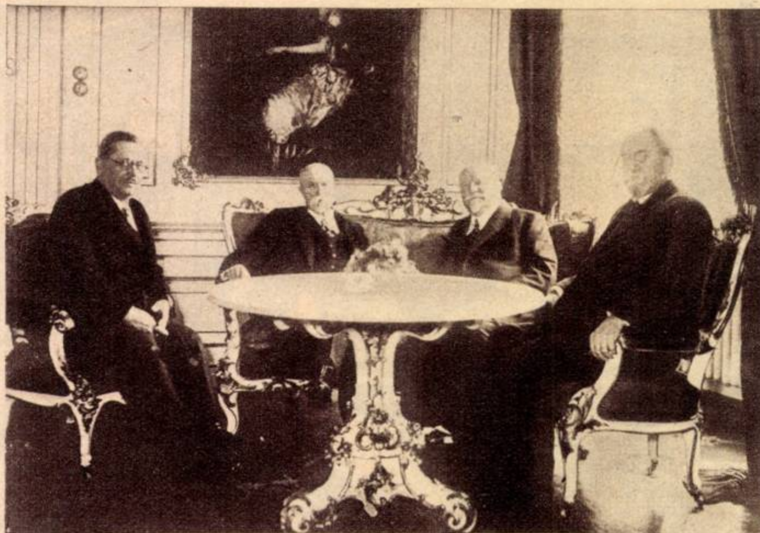
„fost extremist, devenit un reacționar înspăimântător” şi apoi adaugă:

— „Cât ne apare mai simpatic în ochii noştri Stalin, a cărei măreţie se manifestă, între altele, prin admirabila virtute de a şti să tacă, lăsând pe altul să vorbească, ceeace-i o dovadă de o anumită măreţie !”

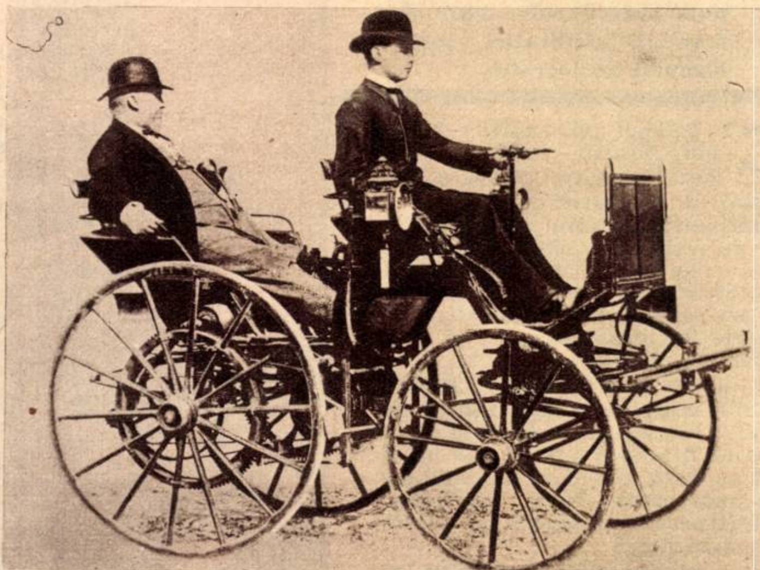
La întrebarea ziaristului care sunt cei trei oameni ai epocei noastre, pe care-i admiră mai mult, Bernard Shaw răspunde fără nici o clipă de şovăire:

— „Lenin, Stalin şi Mussolini!”

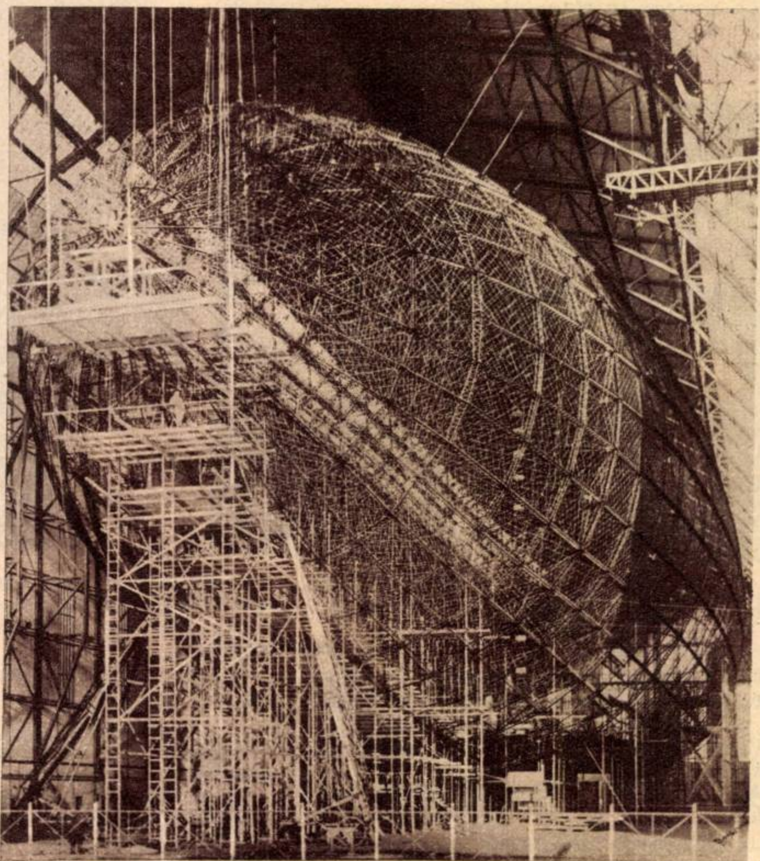
I. S.

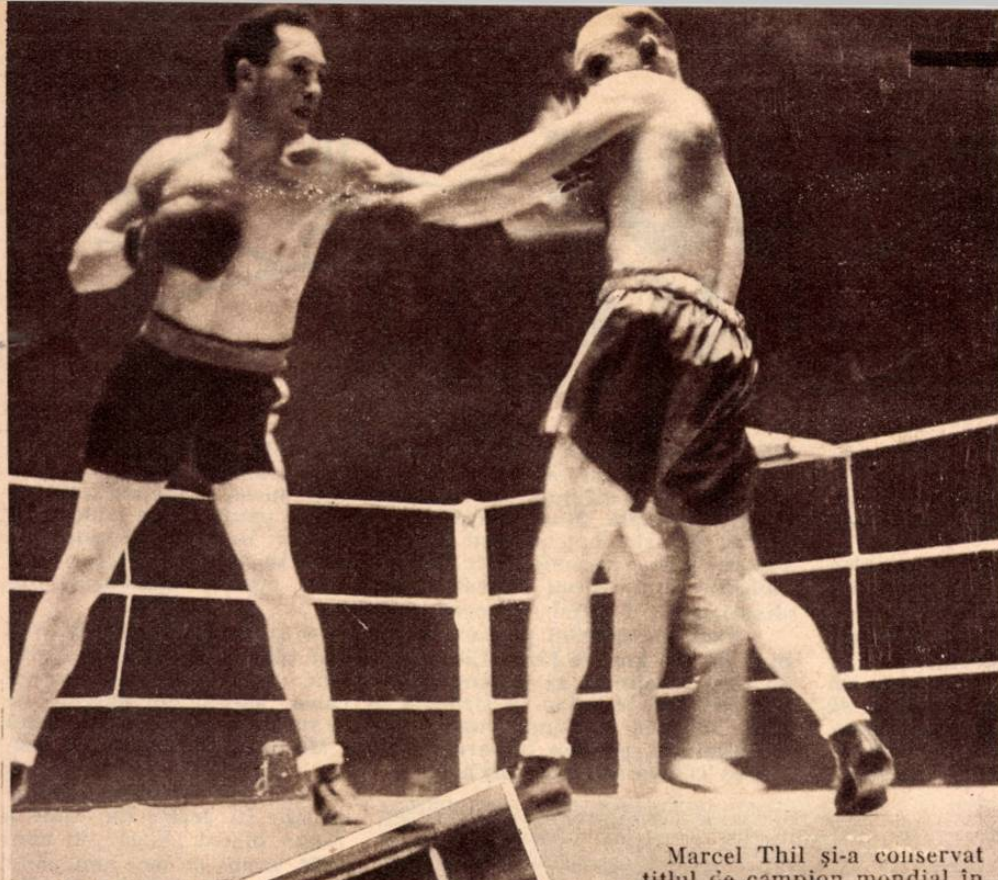
Preşedintele Republicii Cehoslovace, Masaryk, a împlinit de curând 84 de ani. In fotografia noastră vedem dela stânga la dreapta: Primul ministru Malypetr; Preşedintele Masaryk; Preşedintele Camerii Dr. Stanek; Preşedintele Senatului Dr. Sonkup.

Primul automobil Daimler, construit acum 100 de ani la Stuttgart. Acest automobil care seamănă mai mult a brişcă a fost primul din lume.

...rmania se construeşte un nou dirijabil uriaş „L. Z. 129”. In fotografia noastră vedem scheletul dirijabilului în atelierele de la Friedrichshafen.

Marcel Thil şi-a conservat titlul de campion mondial în matchul disputat împotriva spaniolului Ignacio Ara. In fotografia noastră o fază a matchului din care Thil a eşit învingător la puncte.

Ca punct de atracţie al carnavalului de apă din St. Louis (Statele Unite) s'a disputat un match de box pe bărci. Luptătorii au căzut în repetate rânduri de pe ring în... apă.

Matchurile de rugby se dispută în Anglia cu un fanatism extraordinar. Matchul final disputat recent la Londra pentru Cupa Oxford ne relevă un moment care ne desvălue tenacitatea cu care luptă rugbyştii pentru dobândirea victoriei. Jucătorul se aruncă inconştient aproape în picioarele rivalului său pentru a-i sustrage balonul

In Italia se lucrează cu multă intensitate la antrenamentul atleţilor pentru Olympiada care se va disputa în 1936 la Berlin. In fotografia noastră vedem pe antrenorul finlandez, special angajat pentru atletică uşoară, care conduce pregătirea alergătorilor italieni dându-le indicaţiuni la start.

NAUFRAGIUL lui CELIUȘKIN

La câteva săptămâni după „Syrius", stratosfericul prăbușit dela 20.000 metri, iată o nouă catastrofă, de astă dată maritimă, petrecută în Oceanul Inghețat de Nord.

N naufragiați în pustietatea fără hotare a Nordului și, printre ei, opt femei și doi copii. Unul, născut în toiul călătoriei fatale printre ghețari, n'a împlinit încă cinci luni !

Celebrul spărgător de ghiață sovietic, *„Celiușkin"*, renumit pentru expedițiile lui în mările arctice, plecase din Murmansk (în peninsula Kola, lângă Arhangelsk), în cursul lunei August ca să transporte în insula Wrangel un grup de savanți cari trebuiau să înlocuiască misiunea ce iernase în depărtatul observator radio-meteorologic. Dar „Celiușkin" n'a reușit să mai ajungă la destinație. O armată de „iceberguri" enorme l-au blocat în strâmtoarea De Long (între țara Ciukcilor și insula cu acelaș nume), astfel că un număr de câțiva medici și oameni de știință au putut să vie într'ajutorul misiunei izolată numai grație unei serii de transporturi aeriene organizate cu un aparat aflat pe bordul spărgătorului de ghiață. Operațiunea aceasta n'a fost tocmai simplă și nici de scurtă durată, iar când „Celiușkin" încercă să se urnească din loc ca să ia drumul înapoi, se trezi încleștat deabinelea în mijlocul blocurilor albe și neînduplecate. Un S. O. S. vibră spasmodic dealungul singurătăților arctice. Câteva aeroplane încercară să se înalțe din baia „Providenței", însă condițiunile atmosferice le sili să renunțe la expediția lor. In răstimp, presiunea ghețarilor creștea. Comandantul Schmidt își dădu seama că spărgătorul nu mai putea să reziste. Noaptea, o explozie formidabilă, produsă în flancul stâng al vasului, prefăcu mașinile în țăndări. In acelaș timp, cazanele și țevile cu aburi explodau cu bubuituri sgomotoase, asurzitoare. Bravura oamenilor, abnegația, pompele, mecanicii, totul a fost în zadar. Pe căile văzduhului, stațiunea de radio lansa apeluri disperate. Fără a mai sta în cumpănă, comandantul hotărî părăsirea vasului. Pasageri, alimente, corturi, blăni, paturi, sobe, instalația de telegrafie fără fir, într'un cuvânt tot ce a fost cu putință, s'a transportat pe uscat, atât cât mai era timp. La două minute după aceea „Celiușkin" se scufunda, târând în abis pe șeful echipajului, Moghilevici, care fusese rănit de căderea unei grinzi. La aflarea catastrofei, au pornit numai decât, din diferite puncte de pe coastă, expediții de ajutoare, de aeroplane și sănii trase de câini. Aparatul de radio al naufragiaților a izbutit să stabilească legătura cu stațiunile dela Capul Wellen și Capul Nord.. Prima zi, în deșertul alb, s'a scurs în lucrări grabnice de adăpostire. Noaptea, călăuziți de lumina stelelor, au putut determina și transmite locul unde se aflau. După scufundarea vaporului, pe apele înghețate pluteau mese și butoaie. Naufragiații le-au târît pe uscat și, cu materialul extras din ele au construit o primă barcă, în stare să cuprindă cincizeci de persoane. Intre timp, puneau în acțiune sobele și bucătăriile și începeau ridicarea unui turn pentru semnalizări, indispensabil în astfel de accidente.

Fâșia de pământ pe care se refugiase sinistrații se află la mai bine de 130 km. de țărm. Cinci aeroplane plecate dela Capul Nord, au fost nevoite să se întoarcă din drum, din cauza unui viscol cumplit. Ele trebuiau să străbată pe calea aerului un parcurs de peste 700 km. socotind drumul până la strâmtoarea de Long, locul naufragiului, și apoi întoarcerea. Din Moscova, au plecat de asemenea câteva aparate, într'acolo.

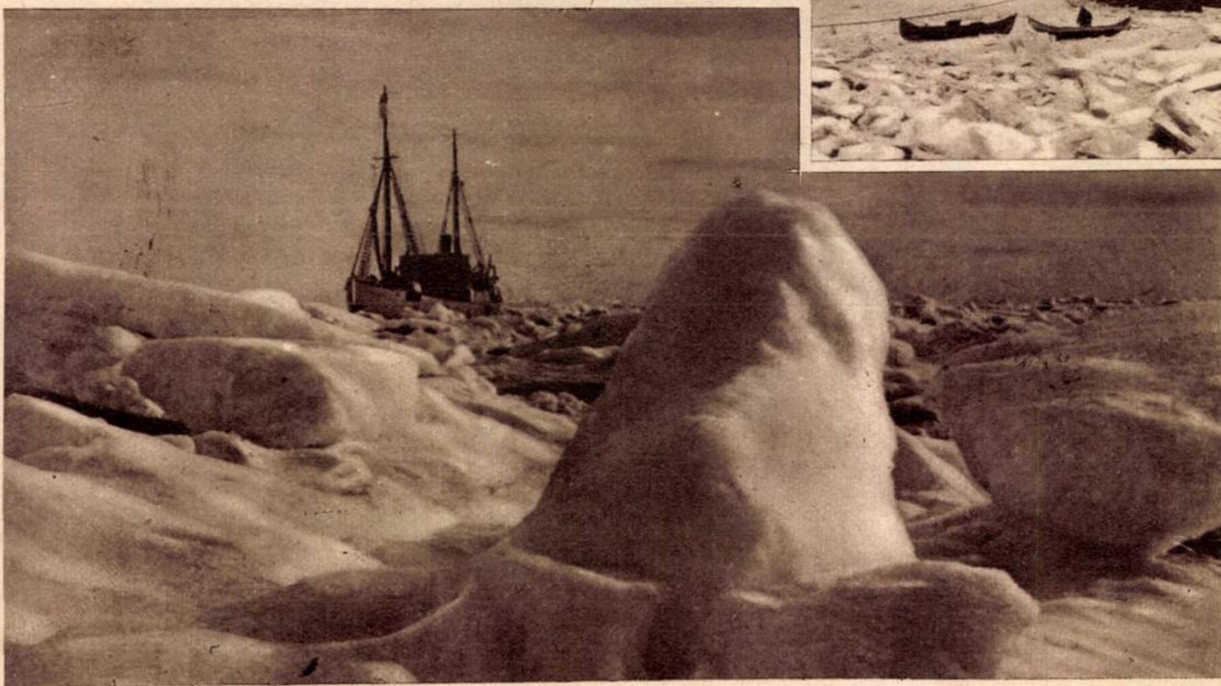

„Celiușkin" a naufragiat aproape în acelaș loc unde a rămas blocat „Vega", în anul 1878, vreme de zece luni, când vasul acesta pornise în căutarea faimosului drum spre nord-est.

Comandantul Schmidt stă în legătură continuă cu Moscova, prin radio. El afirmă că naufragiații sunt de-acum la adăpost, în barăci, și că dispune de alimente pentru două luni, fără să fie nevoie a le micșora rațiile. Chiar ga-

Vapoarele în nordul înghețat

Navigația în acele regiuni este extrem de periculoasă. Multe vase au dispărut fără urmă, înmormântate de ghiața eternă. Naufragiul lui Celiușkin este unul din cele mai tragice din ultima vreme.

zul şi combustibilul nu-l îngrijeşte, deoarece au cantităţi suficiente. Naufragiaţii au construit şi o a doua baracă, astfel că acum locuesc aproape comod.

La cinci kilometri de tabăra lor se află un imens bloc de ghia- cu suprafaţa perfect netedă, pe care aeroplanele înzestrate cu patine ar putea să aterizeze cu destulă uşurinţă. Moscova a dispus imediat să se pregătească o nouă expediţie cu 20 de sănii trase de câini. Aceasta a şi plecat în direcţiunea capului Onman care, pe continent, este punctul cel mai apropiat de lagărul modernilor Robinsoni. Expediţia e comandată de directorul staţiunei de radio de la Capul Wellen care, de-alungul drumului ce-l are de străbătut, rechiziţionează toate săniile disponibile la triburile sălăşluite pe coasta ţării Ciukcilor. Din alte părţi au plecat deasemenea ajutoare grabnice.

Printre naufragiaţi se află şi cunoscutul scriitor rus Semenov, care a organizat chiar din primele zile o gazetă a banchizei. E vorba, fireşte, de un ziar, *sui generis* care e scris în fiecare dimineaţă pe păreţii de lemn ai bărăcii unde locuesc femeile, copiii, savanţii şi statul major al vaporului.

G. R.

CASATORIA PRINŢULUI SIGVARD AL SUEDIEI

Prinţul Sigvard al Suediei s'a însurat recent la Londra cu Erika Patzek fiica unui negustor din Berlin.

Prinţul Sigvard a luat numele Sigvard Bernadotte.

In fotografia noastră vedem tânăra pereche fotografiată în intimitate şi la părăsirea ofiţerului de stare civilă din Londra unde staţionează o lume imensă.

Vedem deasemenea autografele tinerilor căsătoriţi acordate corespondentului revistei noastre.

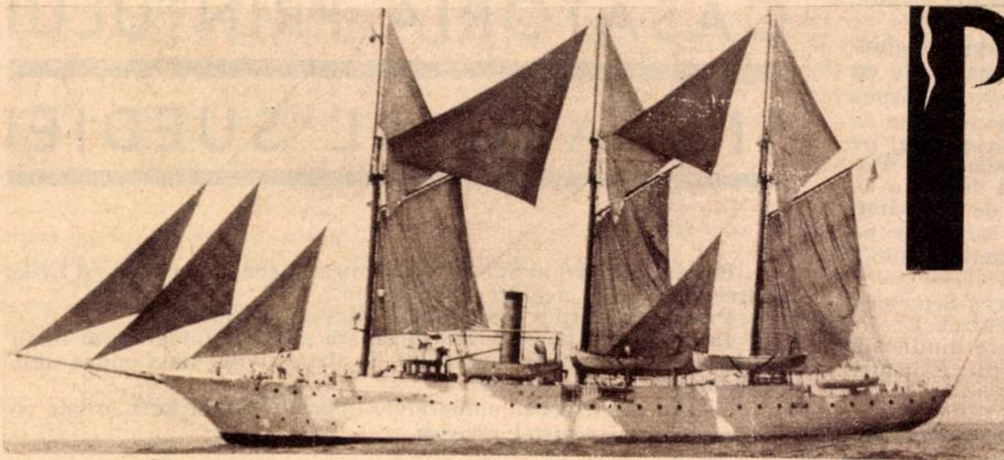

Sigvard Bernadotte

Erika Bernadotte

PESCARI PE Man

Amintiri din efemere exiluri de G. Kivăran

In acest articol facem cunoştinţa unor regiuni îndepărtate, cu aventuri periculoase, cu oameni curagioşi care-şi riscă viaţa în bătaia valurilor, a furtunii şi a necunoscutului.

Pescarii de Islanda plutesc zi şi noapte fără întrerupere. În cursul nopţii vasele sunt învăluite de mister. Pescarii dorm pe fundul bărcii fiind adormiţi de legănarea valurilor

O LUME CARE MOARE

LUMEA prezentului, electrizată şi mecaniz
v'a uitat aproape cu desăvârşire, bravi pes
de Islanda! S'a dus Pierre Loti în lumea umbr
şi duioasa poveste a pescarului Yan pierdut în
rea Islandei, doarme prăfuită în rafturile dos
ale bibliotecilor ca şi piatra funerară pe care e
scris numele lui în micul cimitir din Nordenfj

Ce mai înseamnă oare pentru această epocă, p
mult înglodată în calcule meschine, o aventură
pregnată de-atâta poezie, şase luni de izolare î
cer şi apă. pe firavele corăbii cu pânze, smucite
vânturile aspre ale nordului sau svârlite ca nişte
cării de valurile înfuriate? Alte admiraţii mai
trivite cu „avansata" noastră civilizaţie au prins
dăcini în sufletele contimporanilor. Trăim mai m
în prezent, prea puţin în viitor şi rareori mai ga
timpul să dăm câte-o raită prin trecut...

Ca şi bătrânele catedrale ale căror ziduri se
ruesc pe nesimţite sub asaltul vremii şi-al erez

- Răzvan

așa, aventura voastră ce nu și-a schimbat decât prea puțin aspectul dela Cristofor Columb și vitejii corsari, se demodează și se pierde. O eclipsează isbânzile mereu reînoite ale progresului ăsta vijelios care aduce cu sine moartea cântecelor ce ne-au legănat, odată cu mizeria și foamea pentru aceia cari, altădată, găsiau o mulțumire suficientă în viața pe care-o duceau.

Greutățile de echipare ale flotilei de Islanda sunt tot mai costisitoare și recolta de moruni realizată nu acoperă totdeauna cheltuelile. Efectivele se răresc în fiecare an și primăvara tristă când cea din urmă navă, va renunța să înfrunte pericolele presărate pe drumul de apă al paraginilor Islandei, nu e poate departe...

COASTA DE OPAL — PATRIA ISLANDEZILOR

După Loti, patria pescarilor de Islanda este Bretania, cu natura ei grandioasă, emoționantă — și golful Paimpol, ale cărui stânci desbrăcate de ape apar seara la reflux, niște dinți găunoși și tragici.

Sunt mai numeroși însă pe coastele Mării Nordului. Din Flandra plecară odinioară primele goelete ca să deschidă drumul pescuirii morunului. Și acele puține ce vor mai părăsi luna aceasta coastele bretone, sunt armate de Gravelines și Petit-Fort Philippe.

In Flandra, natura e absentă. Totul e opera omului și totuș ce minunate pasteluri luminoase oferă culorile ce zugrăvesc casele, acoperișele de olane roșii, ocrul argilei și verdele apei. In spate se întinde câmpia netedă, ce dispare în brâul mohorît al orizontului, în mijlocul căruia o moară de vânt imobilă, închipuie catarama... In

Iată câteva aspecte interesante prinse de reporterii fotografi care au întovărășit pescarii de Islanda în temerara lor întreprindere. De remarcat vasele cu pânze cu care acești bravi înfruntători ai valurilor înfruntă necunoscutul

față, plaja imensă, în nisipul căreia scoicile scânteiază linse de soare. Minusculele cabine de baie par nişte moşnegi gârbovi ce se privesc reciproc. Şi apoi, pe nesimțite, marea, calmă ca un lac elvețian, marea eternă ce se sudează cu cerul în zarea cea largă... Farul alb e scăldat în spume de lumină orbitoare.

Dar în văzduh, departe, se contureazà forme lăptoase ce se întunecă pe măsură ce se apropie. Valurile se agită, încep să murmure, să mugească, să urle... Şi simfonia furtunii se deslănțuie gradat, în decorul ei de sinistră măreție...

Iată imaginea coastelor mării nordului, la care se adaogă dantela legănătoare a catargurilor şi matelotii înfipți pe cheiu, cu pipa 'n colțul gurii... Femeile robuste, pline de viață, în pitorescul lor costum, coafate de batista cu țugui... Şi barcagiul ce trece dela un țărm la altul al canalului, ale cărui vâsle se ridică şi se coboară în cadență.

PREGĂTIRI DE PLECARE

Incă din Februarie, când din mai via strălucire a zorilor şi ciripitul optimist al vrăbiilor ghiceşti svonuri de primăvară, iar aerul uşurat de pâclă face mai mângâietoare sunetele clopotelor vecerniei, în port încep pregătirile pentru compania de pescuire a morunului.

Se aşează pânze şi frânghii noui, trainice, se încarcă sarea şi toate cele trebuitoare pentru o lungă şi aspră singurătate. Două sute de zile nu vor vedea pământul...

Pântecele corăbiei, ce de afară ți se pare mic şi neîncăpător, înghite fără istov, saci, lăzi şi butoaie. Să coborâm într'una din ele, pe scara îngustă şi aproape dreaptă, cu băgare de seamă spre a nu face un pas greşit şi a ne prăvăli în sare. Sunt acolo 50 de tone, nu mai puțin. Intr'un colț se află provizia de şuncă pentru şase luni. Dincolo bidoanele cu gaz pentru felinarele de bord şi opaițele cabinelor. In altă parte conservele de carne şi făina... Cărbunele pentru bucătărie şi încălzit, apoi butoiaşele cu vin roşu...

IN VOIA NOROCULUI ŞI-A VALURILOR

Dumineca dinaintea plecării, toată lumea e în fierbere. Preotul sfințeşte vasele şi binecuvintează echipajul. Străzile se împodobesc cu modeste arcuri de triumf, cu flori de hârtie şi lampioane venețiene multicolore. Pretutindeni răsună corul armonicelor.

Şi când ziua despărțirii a sosit, iar navele se urnesc domol spre larg, mai înainte de-a intra în hora vânturilor, mulțimea le întovărăşeşte pe dig până către semafor, urându-le curaj şi noroc... In semn de mulțumire, vasele salută de trei ori din pavilion. Intre timp, la bisericuța dunelor, femeile se roagă pentru bărbații, feciorii şi părinții plecați spre marea Islandei.

Pânzele se depărtează, devin din ce în ce mai mici, apoi se confundă cu cerul şi marea, la orizont.

Ca să ajungă la răspântiile de drumuri ale morunului vor avea de plutit 10-12-15 zile, după capriciul vânturilor şi în fiecare din aceste zile ca şi la înapoiere, la ora 8 dimineața şi 6 seara, echipajul se va strânge pe punte în jurul căpitanului, descoperindu-se pentru rugăciune. Iar în nopțile de urgie, când pereții de lemn ai vasului rătăcit în pâclă şi furtună vor trosni plângător, lumânări se vor aprinde la postul de comandă, acolo unde se află statuia în miniatură a Sfintei Fecioare...

DE VORBA CU LUPII MARII, PE CHEIUL DELA GRAVELINES.

Pe cheiu, întâlneşti oricând un grup de veterani ai puternicei rase de pescari de Islanda. Işi petrec timpul, povestindu-şi între două pipe, vechi aventuri de pescuit şi de navigație, izbânzi greu câştigate în lupta inegală cu furtuna.

Discuția se înfierbântă uneori, devine complicată, nuanțată, agresivă şi totuş se termină totdeauna prin aceleaşi vesele glume, hohote de râs şi-un rând de pahare cu bere la botul calului...

Cu toții au figuri sincere şi joviale. Ei sunt ca un fel de gazetă a portului. Nevestele Islandezilor la ei vin, să-şi mai înviorеze speranța, când întoarcerea celor iubiți întârzie şi frica începe să se cearnă în suflet...

Şi când în orizontul brumăriu al toamnei care se apropie, acolo unde cerul se înclină cu marea într'o dungă oțelită, va răsări o corăbioară cu pânze revenind din mările nordului, ei vor fi cei dintâi cari o vor recunoaşte şi-i vor rosti numele, cu atâta precizie ca şi cum n'ar fi mai departe decât la intrarea portului.

Nimic nu e mai plăcut decât să intri în vorbă cu ei. Vei afla lucruri pe cari nici nu le-ai bănuit. Intreabă, de pildă, pe moşneagul cu bereta şi bluza din pânză de corabie decolorată:

— Fuseşi în Islanda, bătrâne?

— Eu? Mai e vorbă? Am peste patru sute de luni de navigație.

— Aspră meserie, ce zici?

— Te cred! Cu cisme de cincisprezece livre în picioare şi uneori s'arunci undița ca s'o tragi înapoi goală. Acum s'a mai uşurat. Pe vremea mea puneam morunul de-adreptul în butoaie. Astăzi l-aduce în cală, talmeş-balmeş în sare. Şi litra de vin la masă nu lipseşte...

BILANȚUL NAUFRAGIILOR

— Cu naufragiile cum stați?

— Apoi, mulțămită Domnului s'au mai rărit. Numai două vase s'au pierdut dela războiu încoace. Dar în 88, anul năpastelor... Plecaseră 90 din Dunkerque şi vre-o douăzeci de la noi. Din astea, paisprezece nu s'au mai întors. Le-a 'nghițit adâncurile... Vre-o sută şaizeci de oameni şi-au găsit mormântul în nesfârşita mare fără odihnă. Alții, pe cari valurile furioase i-au smuls de pe punte când manevrau pânzele şi-au fost regăsite mai înainte de-a se ospăta cu ei rechinii, dorm acolo în Islanda, în micul cimitir din Nordenfiord...

SFÂNTA FECIOARĂ A VALURILOR

In apele canalului, cu dungi de unsori dela motoarele şalupelor ce se odihnesc pe nisip în aşteptarea fluxului, ştrengari în ismene îşi iau baia zilnică. Sunt pescarii ce se formează. Când vor împlini 13 ani se vor îmbarca şi ei, după ce vor fi cântat la şcoală: *„Petit navire, ohé, ohé..."*

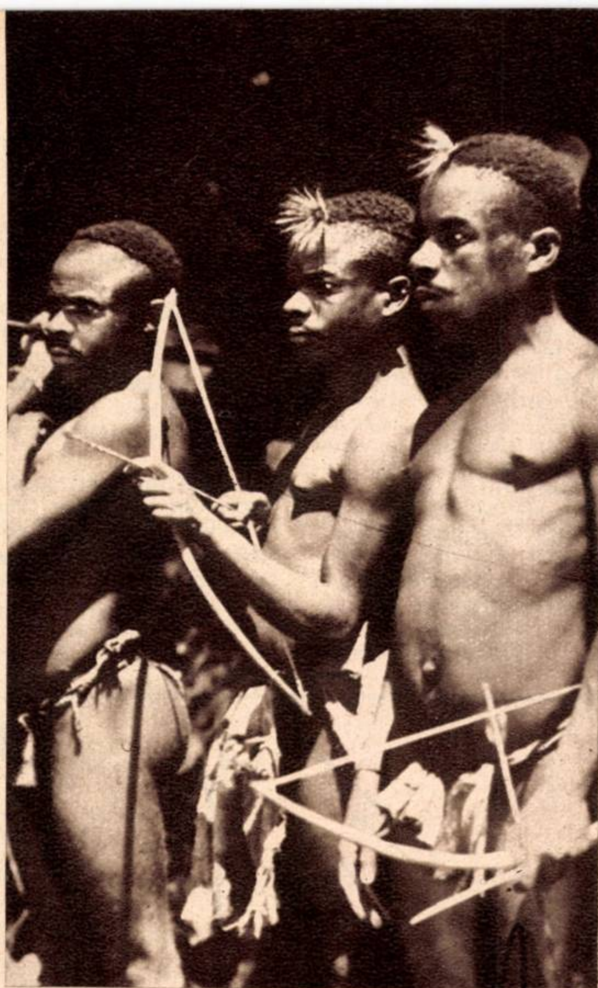
Aruncându-se de pe dig îşi fac semnul crucii. Căci inimile flamande sunt pline de evlavie ca şi cele bretone. Marinarul, în larguri, înainte de a gusta din supă, îşi scoate bereta cernită ca să se roage. Iar femeile cunosc aşa de bine drumul spre capelă, unde şi-au plâns de atâtea ori singurătatea, implorând Sfânta Fecioară a valurilor să ție sănătos bărbatul şi să-l apere de urgia mării înfuriate...

Sfânta, în mantia ei brodată, le împarte la toate, de sub globul de sticlă, aceleaşi priviri blânde, pe când la picioarele altarului, spicul lumânărilor înfipte în nisip, tremură sub adierea tainică a umbrelor...

Pe pereți sunt atârnate crucifixe şi formule recunoscătoare săpate în marmoră albă. O pânză pictată de o mână stângace, reprezintă mateloți în barcă, întinzând brațele spre Sfânta Fecioară a marinarilor, iar în rame prăfuite, în loc de icoane, se păstrează pios, fotografiile corăbiilor ce n'au mai venit: „Marie-Louise"-Dunkerque 1919 — „Minerva" — Gravelines...

K. R.

Cum trăesc uriaşele animale şi dificultăţile imense care se ivesc în calea capturării lor. Aducerea primelor girafe în Europa a stârnit senzaţie. Cum trăesc ele azi şi dece s'au împuţinat atât de mult.

O VÂNĂTOARE de GIRAFE

Cât costă o „domnişoară"? O domnişoară frumoasă, absolut teafără şi nevătămată, cu toate cele trei coarne bine desvoltate; poate să coste, în caz că se găseşte amator, o sumă care variază între cinci sute de mii şi un milion de lei!

I se spune „domnişoară", în limbajul vânătorilor de animale sălbatece, în limbajul grădinilor zoologice, fără posibilitate de confuzie, — girafei gingaşe şi svelte, timidei regine a parcurilor de aclimatizare.

Delicată, capricioasă, mult mai fricoasă decât iepurele nostru, girafa e adevăratul mamifer de lux. Nu se reproduce în captivitate; îi place să trăească, tihnită, într'o climă dulce de seră şi moare aproape totdeauna, ca eroul unei nuvele romantice, de un dor ascuns... Inchisă într'un ţarc destul de încăpător al parcului, silită să convieţuiască laolaltă cu cămilele şi dromaderele, cu antilopele şi gazelele, viaţa i se scurge într'o nelinişte perpetuă, tânjind după singurătatea pierdută a câmpiilor neexplorate...

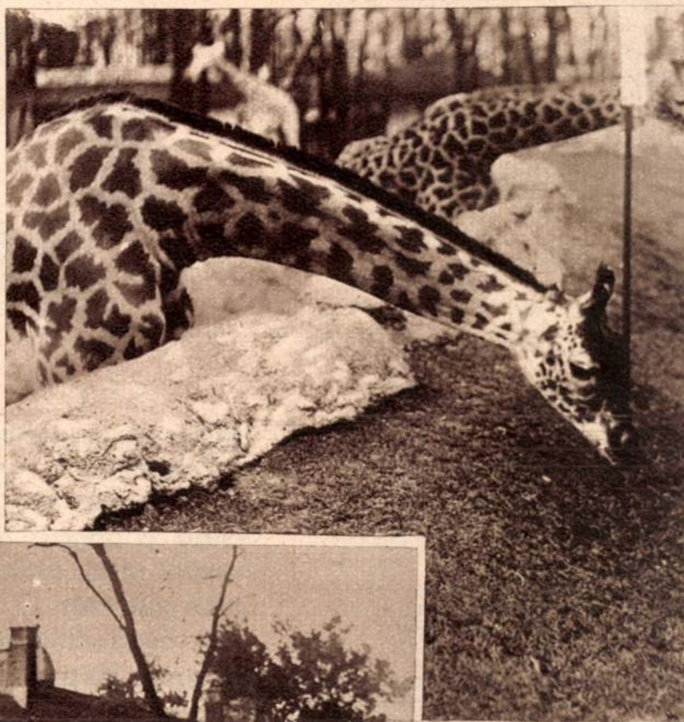
Anevoie înţelege că oamenii cari se înghesue îndărătul gardului de reţele n'au intenţia să-i facă vreun rău. Refuză mâncarea din mâini necunoscute. Nu poate să conceapă firea prietenoasă a elefanţilor cari întind trompa primului venit cerşind un măr sau o bucată de pâine. Frământându-se necontenit pe picioarele-i lungi — structura ei nu-i îngădue alt umblet decât fuga — se sbate de la capăt la altul al temniţei sale, caută zadarnic la înălţimea copacului frunzişul arborilor îndepărtaţi care-i oferiau o hrană tihnită, şi cu multă trudă învaţă să-şi încovoaie gâtul — enorm de lung — spre o biată iesle de captivitate...

Inteligenţa ei e nulă: cel puţin acea inteligenţă pe care oamenii o atribue animalelor care dovedesc supunere ori dibăcie. Intr'o viaţă întreagă nu e în stare să înveţe numele ce i s'a dat: Lisa, Pierette, Violetta, etc... nume cu care girafele sunt celebre în lumea frecventatorilor grădinilor zoologice. Nu învaţă nici un soiu de joc: nu se lasă dresată, nu poate să constitue niciodată un aşa zis „număr". Toate celelalte animale sunt cu mult mai de treabă decât ea: focele-jongleuri, cangurii-saltimbanci, elefanţii-dansatori, urşii-cântăreţi din chitară. Numai ea nu se pricepe să facă nimic: ştie numai să fie... înaltă, uimitor de înaltă, cel mai înalt şi mare dintre toate animalele! Habar n'are de propria-i celebritate; nu ştie să pozeze înaintea fotografului: e o „divă" care se ignorează singură; nu va şti niciodată că în ziua când va muri, ziarele au să vorbească despre acest eveniment, tot astfel cum au vorbit şi de sosirea ei; nu va şti de asemenea că înaintea ţarcului ei gol copiii, mici şi statornici prieteni, vor suspina în tăcere, de par'că şi-ar da seama pentru întâia oară de melancolia şi misterul morţii...

*

Poate că specia e pe punctul de a se stinge, chiar şi în Africa, unde e patria ei. Civilizaţia a silit-o să fugă mereu, tot mai în adâncul de nepătruns la junglei, în căutarea singurătăţii. La rându-le, au alungat-o şi celelalte bestii, iar leii i-au făcut viaţa din ce în ce mai nesuferită. Cine ar fi crezut că n'o să se găsească şi pentru ea un colţ liniştit, în imensitatea acelui continent cald şi haotic, unde i se părea că va fi loc pentru toţi?

Vânătorii îi găsesc urmele tot mai rare, pe zi ce trece. De altminteri, nici nu este o altă vânătoare atât de grea cum e a girafei care, ca să aibă într'adevăr valoare, trebue să fie prinsă vie. Sfiiciunea-i înăscută, a învăţat-o să trăiască în ţinuturile luminoase dela marginea pădurilor, ferindu-se să rătăcească mai departe prin desimea întunecoasă a copacilor seculari, în căutarea neîntreruptă de-a avea în juru-i un orizont liber care să-i permită să scruteze, din înălţimea observatorului ei natural, dacă nu cumva se apropie vre-un duşman. Poate să vadă un om dela o distanţă de câţiva kilometri şi, dacă întâmplător se apropie leul, îl cunoaşte de departe după dâra ce-o înseamnă înaintarea lui printre ierburile înalte. In faţa omului fuge, în faţa leului rezistă; dacă n'are altă scăpare încearcă să-l lovească cu picioarele în bot: şi adeseori, regele animalelor e nevoit să se retragă bătut...

In fotografiile noastre vedem girafele în grădinile zoologice unde duc o viaţă chinuită şi vânătorii de girafe care gonesc în zadar astăzi după ele

Cum s'o urmărească omul? Repeziciunea cu care fuge nu e egalată de nici un alt animal şi, chiar dacă nu rezistă mult, reuşeşte totdeauna să menţie o distanţă apreciabilă între ea şi duşman. Doborâtă cu un foc de armă, nu mai poate folosi apoi la nimic. Lovirea ei cu o săgeată, în aşa fel ca s'o silească să se încovoaie la pământ şi să se lase capturată, constitue un sistem vechiu care prezintă prea multe riscuri, de oarece, pe urmă, îngrijirea animalului prizonier este anevoioasă, dacă nu chiar imposibilă. Singurul mijloc de capturare este laţul, dar cere o răbdare de fer, zile întregi de pândă, o cursă mai totdeauna zadarnică.

Odată ce s'a făcut recunoaşterea locului de păscut, vânătorii de girafe îl înconjoară dela o mare distanţă şi apoi, treptat-treptat, încep să strângă încercuirea, folosind, ca să se ascundă, fiece şerpuitură de teren şi obstacol, fiece copac şi tufiş. Grupul girafelor — girafele trăesc în mici turme de câte opt sau zece exemplare, — la un moment dat, începe să fie zărit. Au venit să pască, frunzărind ramurile cu verdeaţă ale copacilor. După fiecare frunză furată — limba girafei e în stare să smulgă chiar şi mugurii cei mai mărunţi — aruncă o căutătură împrejur spre a se convinge că nimeni nu turbură liniştea împietrită a orizontului. Cel mai mic foşnet sau sgomot o îmbie să fugă. Acesta e momentul prielnic când vânătorii trebue să strângă încercuirea, cu cea mai mare iuţeală posibilă, să închidă retragerea animalelor, căutând să le împingă spre un loc de trecere anumit. Aci, stau în aşteptare alţi oameni, cu laţul. Dacă girafa trece pe lângă ei, unul asvârle imediat nodul care i se înfăşoară pe cap, coboară apoi în jos, de-a-lungul gâtului, se strânge, sufocă, sugrumă. Girafa, caută prin câteva smucituri violente să se libereze. Omul se aruncă la pământ, şi se lasă târât astfel o bună bucată de drum. Ştie că peste câteva minute, girafa nu va mai putea respira, îşi va pierde puterile, va cădea... Atunci, îi va fi de-ajuns să-i înfăşoare capul într'un sac, s'o orbească pentru moment ca s'o poată încărca cu mai multă uşurinţă pe un autocar ce-o va transporta la primul centru şi târg de vânzare al animalelor sălbatece...

E lesne de povestit această vânătoare, dar nu e tot atât de lesne de făcut. Trebuesc uneori zeci şi zeci de încercări, pânde neîntrecute de luni pentru ca în cele din urmă să se încheie sezonul cu capturarea unuia sau a două animale cari, apoi, supravieţuiesc anevoie şi n'ajung mai nici odată să reziste oboselilor unui drum îndelungat până să apară pe pieţele europene.

Rasa, spun vânătorii, tinde să dispară.

Iuliu Cesar, la întoarcerea in Egipt a adus una la Roma care urma carul lui triumfal. A fost cea dintâi girafă ajunsă în Europa, după cât îşi amintesc istoriografii. Pe vremea imperiului, ea apărea regulat la jocurile din Circul lui Maxim. Pliniu cel tânăr, ne povesteşte mai târziu că la un singur spectacol poporul roman a văzut defilând în circ zece „cămile-leoparzi". Trebuia apoi să treacă o mie şi mai bine de ani pentru ca animalul cu aspect fabulos să apară din nou în Europa. In anul 1480, vedem girafa, prizonieră la Londra, într'un parc vestit, unde timp de câţiva ani cât a trăit, a fost obiectul unei curiozităţi nemai pomenite. Murind girafa londoneză, aveau să treacă alţi trei sute cincizeci de ani până să se vadă o alta, în Europa. E vorba de vestita girafă din 1827, trimisă în dar de către egipteni parizienilor cari nu mai văzuseră niciodată aşa ceva. Evenimentul e atât de mare încât vreme neîntreruptă de un an girafa inspiră artiştii, moda, poeţii satirici, autorii dramatici. Un spectacol teatral merge cu originalitatea până acolo încât se intitulează cu numele „ei" şi evenimentul sosirei acestui animal fu socotit ca cel mai important al anului, împreună cu un altul care stârneşte interesul publicului pentru un motiv mai puţin important: războiul greco-turc şi bătălia de la Misolonghi.

Creiarea grădinilor zoologice, începutul comerţului cu animale rare şi sălbatece — germanii au fost primii cari l-au introdus — se desvoltă în aceeaş măsură ca şi importul tot mai des al girafelor.

Dar girafele nu se mai găsesc decât în anumite regiuni, la poalele munţilor Kelimanjaro. Vânarea lor cere organizarea specială a unei expediţii, iar raritatea, pe zi ce trece mai pronunţată, contribue să li se ridice mereu preţul. A avea o girafă, e un lux prea costisitor chiar şi pentru cele mai bogate grădini de aclimatizare. Un astfel de animal, plătit cu o cifră fantastică nu trăeşte decât scurtă vreme şi a-l înlocui, e o sarcină din ce în ce mai grea. Actualmente, girafele care trăiesc în Europa se pot număra pe degete.

Criza economică mondială care s'a abătut de câţiva ani şi pe piaţa animalelor sălbatece, nu mai îndeamnă pe nimeni să vâneze girafe. Dacă a captura una e o chestiune destul de problematică, apoi, a o vinde în momentul de faţă e şi mai greu.

Sunt timpuri grele pentru omenire: plăcute totuş pentru girafe lăsate să pască nestingherite pe marginea pădurilor ecuatoriale...

G. R.

MODĂ

CE SE VA PURTA LA PRIMĂVARĂ

.Irene Ware, dela Fox poartă un tailleuraş negru după cum vedeţi, de o alură foarte indrăsneaţă în simplicitatea lui. Jabou şi manşon din pene de cocoş

GREU să fii profet! Mai cu seamă atunci când e vorba de evenimente ce se vor produce într'un răstimp destul de scurt pentruca lumea să-şi aducă aminte de pronosticurile tale.

Care va fi moda de mâine ? Şi mai întâi, cine crează această modă? Cine îi lansează decretele? Croitorul, spun unii; croitorul, acest potentat ale cărui dorinţi sunt ordine pentru clientele sale care aţintesc asupra lui priviri servile, priviri de evlavie... Eroare! Mare eroare!... „A fi croitor îmi spunea unul din aceştia, şi nu dintre cei mai mici, înseamnă a-ţi pune de patru ori pe an averea pe masa verde... Vreau să spun că a face o colecţie plină de idei noui, înseamnă a pune totul pe o carte, deoarece nu eşti niciodată sigur că publicul, chiar cel luminat, cel ultra-elegant, te va urma.

„Atunci, publicul e cel care face moda?" l'am întrebat eu.

„Da şi nu. Ceeace face el, este să aleagă dintre modelele propuse de creator. E o colaborare foarte preţioasă, o asociaţie de gusturi cu rezultate din cele mai fericite. Ce mister face însă ca femeile să se repeadă toate asupra unei rochiţe inofensive. atunel când alături de ea, un model tot atât de savuros dar mai nou şi poate mai ingenios, rămâne nebăgat în seamă?

Există deci factori imponderabili, o chestiune de ambianţă, o influenţă a cinematografului astăzi, a teatrului mâine poate, necesităţi şi dispoziţii momentane, etc.

[redacted]

Preferi negrul, atunci când nu-ţi poţi permite două completuri colorate, şi te decizi pentru rochii montante atunci când frecventezi numai teatre şi mici ceaiuri intime. Mai există apoi şi legea ciclului, a tendinţei..., balonul de încercare al unei colecţii care în sezonul următor devine o generalitate. Căci o modă nu răsare din pământ, şi nici dintr'un atelier, aşa, brusc, fără să fie aşteptată, fără ca anumite semne de avantgardă s'o fi relevat ochilor exersaţi. Astfel, e aproape cert că o culoare nouă se manifestă deobiceiu mai întâi în domeniul pălăriilor. Pentruce ? N'aşi putea s'o spun. Poate pentrucă nuanţa a părut excepţional de savantă şi fabricanţii de ţesături s'au inspirat dela această tentativă. Astfel s'a întâmplat ca o pălărie bleu paon ce avantaja mult pe una din marile elegante pariziene, să fi făcut senzaţie la curse, în toamna trecută. Ei bine, atât a trebuit pentruca acest bleu să devie culoarea dominantă în colecţiile intermediare, atât pentru seară cât şi pentru primele completuri de primăvară. Anul trecut în Februarie a apărut în colecţia Madeleinei Vionnet o encolură care ne-a atras atenţia prin noutatea ei, dar care era atât de în notă cu ansamblul încât în Octombrie a devenit o temă favorită.

Şi acum că am examinat o parte din factorii şi influenţele determinante ale modei, să vedem care vor fi aspectele de mâine? Iau loc pe tripiedul Pythiei... Doamne! numai de n'aş cădea ! Cred deci în tailleurul clasic pentru primăvara aceasta dar nu cu umerii unghiulari ci simpli, de o linie absolut pură. Cred în revenirea ţesăturilor mai uşoare pentru seară, în genul muslinului de mătase lansat de Patou — am impresia că se va face o încercare pentru readucerea în scenă a broderiilor şi că dantela va cunoaşte iar zile de strălucire deoarece am aflat că peste Atlantic există actualmente o predilecţie pentru fragil şi vaporos. In ce priveşte culorile, cred că vom vedea în primăvara aceasta mult bleu apoi galben, brique şi alb pentru vară şi mai cred că veţi fi toate încântătoare, ca întotdeauna de altfel....

DOROTHEA

. Robe-manteau— combinaţie de maron cu beige. Heather Angle (Fox).

[redacted]

Mantou sport, gri-beige; Claire Trevor foto Fox.

[redacted]

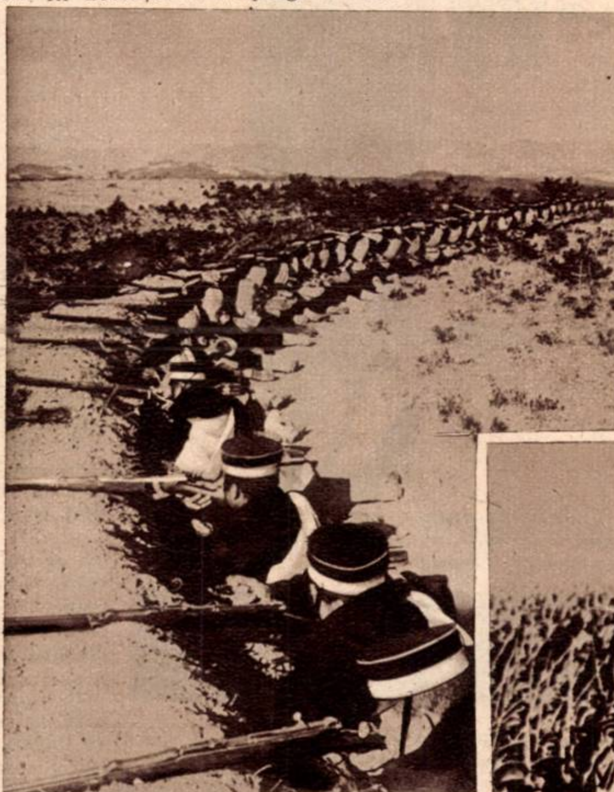

In acest articol este vorba de fiica unui nobil samurai a cărei viaţă este o pildă de eroism şi de bărbăţie. Fiind deprinsă de la vârsta de nouă ani cu lupta, tânăra japoneză a îmbărbătat în repetate rânduri, la însemnate intervale de timp pe luptătorii Japoniei şi vom vedea cum multe biruinţi s'au câştigat datorită ei.

Adierea înserării se strecoară galeş prin părul celor două fete cari, din înălţimea turnului, asvârle fără preget săgeţi nimicitoare în massa vrăjmaşilor care înaintează compactă... Moartea nu va aduce nici o pauză în desfăşurarea aprigă a bătăliei... Fiecare săgeată înseamnă un duşman răpus: e prea puţin pentru o victorie, dar le mângâe gândul că fiecare căzut răzbună un frate... In toiul acestui iureş îşi fac apariţia câţiva bărbaţi cari poruncesc fetelor să se retragă lângă mama lor: nu trebue să-i ajute, ele, în luptă. Cu inima frântă, O'Stematz-San şi sora ei mai mare se supun dar, în clipa când aceasta din urmă tot mai şovăia, un glonte o nimereşte în faţă, desfigurând-o, şi lăsând-o moartă pe loc. Bărbaţii o ridică pe viteaza fată, iar O'Stematz-San, cu durerea mută a unui soldat, o salută la trecere, apoi păşeşte în urma ei, mâhnită, dar cu umbletul hotărît...

Această copilă de nouă ani e fiica unui samurai nobil care, împreună cu alţi câţiva cavaleri strânşi în jurul „daimyoului" lor, — principele d'Aidzu — luptă pe viaţă şi pe moarte împotriva trupelor Mikado-ului, un tiran care ţine cu orice preţ să smulgă principilor vasali puterea lor feudală ca să dea Japoniei un guvern unic şi modern. Cruntă şi anevoioasă e înfăptuirea acestei reforme, într'o ţară încă tânără, unde organizarea feudală n'a dat deocamdată roade suficiente. Mulţi tributari s'au răsvrătit din această cauză, până când nemulţumirile lor culminară într'o adevărată şi pustiitoare revoluţie, în anii 1867—68.

De aproape un an se războiesc cavalerii principelui d'Aidzu şi acum au fost nevoiţi să cedeze pas cu pas, pentru ca în cele din urmă să se retragă lângă copiii şi soţiile lor, în castelul din Wakamatsu; totuş, nepregătiţi la un asediu următor în aşa scurtă vreme după înfrângerea lor, văd cu groază că pe zi ce trece proviziile şi muniţiile se împuţinează: spectrul foamei îi mâhneşte şi le curmă ultima licărire de curaj. In vreme ce bărbaţii se luptă, femeile lor, nesinchisindu-se de săgeţile şi plumburile ce şueră în juru-le, adună de pe scările castelului gloanţele vrăjmaşilor, apoi le topesc prin pivniţi ca să facă proectile noi. O'Stematz-San, umăr la umăr cu surorile şi prietenele ei, făureşte arme pentru fraţi, pentru rude, pentru toţi războinicii...

Femei minunate cu nume dragi (*San*, care înseamnă „floare" este cuvântul pe care Japonezii îl adaugă oricărui nume de fată), femei, în adevăratul înţeles al cuvântului, nepreţuite prin dulceaţa suavă a supunerii lor sincere şi spontane, prin abnegaţiunea sublimă unită cu cea mai vitejească bărbăţie !...

...De-acum încolo, rezistenţa nu mai poate dăinui; duşmanul se află la porţile castelului: însă nimeni nu va cădea viu în mâinile lui, căci toţi vor prefera să moară decât să se predea; atât bărbaţii cât şi femeile abia aşteaptă clipa când să-şi facă hara-kiri! Mama lui O'Stematz-San a şi poruncit singurei fiice adulte ce i-a rămas ca, îndată ce porţile castelului se vor prăbuşi, s'o ucidă pe sora cea mică, înaintea ei însăşi, fiindu-i teamă că micuţa nu va avea mâna destul de sigură ca să se omoare; din parte-i, mama va avea grijă să-şi străpungă ultima fetiţă, de trei ani, după care îşi va face la rându-i hara-kiri. In zilele de dureroasă restrişte, când aşteptau înfrângerea, O'Stematz-San s'a gândit singură, dintr'o mândrie înăscută, la hara-kiri şi a învăţat dela sora ei mai mare, şi dela prietene, în care loc precis al pântecelui să-şi împlânte pumnalul pe care, ca orice femeie japoneză, îl poartă la cingătoare.

Astfel, în vreme ce rebelii dinăuntrul castelului decimaţi de foame, de răni şi boli, n'au altă hrană decât şoarecii pe care îi prind prin subterane, ca să reziste o clipă mai mult, sufletele tuturor sunt pregătite pentru măreţia morţii care va da în mâna vrăjmaşilor un castel plin cu cadavre.

Amănuntele de necrezut ale acestei rezistenţe

In această pagină vedem:
O'Stematz San ca infirmieră îngrijind pe front de răniţi.
Aspecte din războiul ruso-japonez dela 1904.

îndârjite, vrednică de-o epopee antică, ajung până la urechea „Fiului Soarelui" care, nespus de mişcat, oferă învinşilor o seamă de condiţiuni onorabile, interzicându-le cu străşnicie să-şi facă hara-kiri.

Mica O'Stematz-San, scăpată din pragul unui destin crud, ese acum din castel, împreună cu rudele şi părinţii ca să pornească apoi cu tot convoiul răsculaţilor spre exil, în pustietatea jalnică a câmpiilor din Aomori, unde grija hranei zilnice avea să stingă în sufletul cavalerilor orice veleităţi de-a mai unelti împotriva Mikadoului, sporindu-le prin neajunsurile ce vor îndura acolo dorul întoarcerii în patrie.

Eşind din castel, mica O'stematz-San se întoarse o clipă să-l privească pe un rănit care tocmai atunci era adus pe targă; e vorba de un samurai tânăr, cu numele de Oyama, care răspunde tot cu o privire căutăturei compătimitoare a copilei... De bună seamă, nu poate să bănuească ce rol avea în viaţa ei rănitul întâlnit în fugă, într'un moment atât de neprielnic, şi de care soarta pare-se că vrea s'o îndepărteze...

La Aomori, un oraş aflat în mijlocul deşertului, copila e crescută în spiritul modernismului, într'o familie de colonişti francezi, de unde, mai târziu, va trece într'o altă familie europeană care, entuziasmată de inteligenţa precoce a fetei, o duce la Yokohama, cu îngăduirea părinţilor, dornici să dea o educaţie cât mai aleasă acelei odrasle excepţionale.

O'Stematz-San are cincisprezece ani când statul institue un concurs printre elevele tuturor şcoalelor japoneze, al cărui scop este să premieze pe cele mai sârguitoare cinci eleve din Japonia şi să le trimită apoi la universitatea americană din Vassar.

Intâia printre cele cinci alese este O'Stematz-San. Câtă bucurie n'a adus această izbândă tinerei însetată de ştiinţă şi progres şi ce izvor de mândrie a fost ea pentru părinţi! La Vassar, O'Stematz-San se distinse la fel ca şi în patrie şi, succesele ei universitare, simplitatea şi modestia caracterului ei, o făcură cunoscută şi dragă tuturor. Engleza îi deveni familiară ca limba ei însăşi şi, întoarsă în patrie, grăia adeseori în idiomul ţării depărtate rămasă pururea neştearsă în amintirea ei...

In pitoreasca şi patriarhala locuinţă de pe Colina Verde din Tokio, unde păşi ca soţie, O'Stematz-San aduse întipărirea unui gust rafinat de modernism şi tot ceeace amintea occidentul, păstrând, totuş, multe amănunte din tradiţiile japoneze neîncetat scumpe inimei sale. Astfel, ea nu renunţă să aibă, în afară de o prea frumoasă grădină în stil european, şi o altă grădină japoneză, unde statui preţioase, stegari pitici şi plante rare se orânduiau după arta încântătoare, a niponilor.

Soţul unei femei înzestrată cu o inteligenţă atât de rară, cu o cultură atât de profundă şi o activitate fără răgaz, al unei femei care îndrăgia progresul în ceeace are el mai bun, străduindu-se să-l introducă şi în ţara ei, nu putea să fie decât un bărbat ale cărui gânduri şi simţiminte erau la aceeaş înălţime, iar capacităţile neapărat superioare celor comune.

Rănitul din castelul Wakamatsu trebuia s'o revadă, s'o iubească, să fie iubit — deşi era mai în vârstă decât ea — şi s'o facă soţia lui. Acesta, era cu drept cuvânt un om mare, dăruit de natură cu însuşiri deosebite şi avea să ajungă strategul cel mai ilustru, „Napoleonul Japoniei" ,precum a şi fost numit, generalissimul care avea să ducă ţara lui la victorie în războiul deslănţuit contra Rusiei. Soţi mai vrednici, unul de altul, nici nu s'ar fi putut închipui.

Oyama Iwao, a cărui copilărie şi adolescenţă aparţineau Japoniei medievale şi feudală — însuş majoratul lui fusese celebrat după ritul tradiţional al samurailor când tânărului i se rade creştetul capului şi capătă în sfârşit un nume, — Oyama Iwao eşind din vechea Japonie trebuia să devie expresia cea mai desăvârşită a Japoniei militare moderne, ţară civilizată şi trecută prin îndelungi prefaceri, — deşi mai mult în formă decât în suflet — avea să dispute cu generalii europeni, oţeliţi din generaţii în educaţia armelor, şi să-i birue cu tactica cea mai modernă, îndrumând singur dela masa-i de lucru, operaţiunile de război şi cerând celor mai destoinici generali ajutători supunere oarbă la ordinele sale.

Ca şi O'Stematz-San, el îşi trăgea obârşia dintr'o familie nobilă de samurai.

Actul de credinţă şi renunţare a lui Oyama Iwas a urmat la câţiva ani după exilul lui O'Stemazt-San şi a avut loc cu prilejul unui alt caz de rebeliune a celor din urmă Samurai; recrutarea obligatorie dând în sfârşit Japoniei o armată permanentă, aşa cum era şi nesecar, suprima cavalerilor nobila cinste de a apăra patria, până atunci numai lor hărăzită.

Oyama care, în calitate de ofiţer superior fusese vreme de doi ani pe câmpul de luptă franco-german (1870—71) ca să studieze organizarea armatelor europene, cu toate că împărtăşia din inimă durerea samurailor, aproba recrutarea care-i da posibilitate ţării sale să răspundă cu o armată în toată regula ameninţărilor europene cari începuse să devie îngrijorătoare.

In răstimpul acesta isbucni un nou război civil : război cu atât mai dureros pentru Oyama cu cât focarul revoluţiei era chiar Kagoshima, ţinutul lui natal, acolo unde-şi făcuse educaţia şi căpătase instrucţia armelor, dar mai ales pentru că fusese pus în fruntea trupelor cari aveau sarcina să-i îngenunche pe rebeli. Aşa dar, mulţi vrăjmaşi ai momentului erau pentru el fraţi scumpi de studii şi arme; ceva mai mult, căpetenia răsculaţilor, Saigo Takamori, unchiul lui Oyama, era legat de acesta printr'o prietenie poate mai puternică decât însăş rudenia.

Războiul între fraţii credincioşi fiecare unei idei, culmină prin vitejii fără seamăn în istorie şi, în cele din urmă rebelii, siliţi să cedeze numărului, se omorîră cu toţii, până la unul, decât să se predea. Saygo Takamori, rănit la un picior, îl rugă pe un tovarăş să-i tae capul... La intrarea unui parc din Tokio, o statue ridicată lui Saigo Takamori şi credincioşilor lui, din iniţiativa statului, aminteşte veacurilor eroismul legendar al ultimilor Samurai...

Credinţa lui Oyama a fost răsplătită cu numirea lui în gradul de locotenent-general; la câţiva ani după aceea, ducându-se din nou în Europa ca să studieze organizarea militară a occidentului, la întoarcerea în patrie dărui armatei japoneze o seamă de reforme, după modelul armatei germane.

O'Stematz-San, de acum încolo generăleasa Oyama, trăia în timpul acesta la Tokio, consacrându-se educaţiei fiicei şi celor doi băeţi care creşteau în jurul ei, în atmosfera orientală-occidentală ce-i făcea casa atât de caracteristică. Fiica, numită de toată lumea Lady Iris, pentru graţia ei neasemuită, pentru cultura ei vastă faţă de vârsta fragedă, era tipul fetei japoneze, dela kimonoul multicolor până la buclele negre şi bogate ale părului, pe care, ca şi mama ei, îl purta pieptănat după moda europeană.

In vreme ce anii treceau, între grijile fără de număr ce-i da creşterea copiilor şi cu gândul neîntrerupt la soţul ei aflat mereu departe de casă, isbucni războiul între China şi Japonia cu care prilej Oyama îi duse pe ai lui, din nou, la victorie. Titlul de marchiz şi feld-mareşal, urmat apoi de sarcina de şef al statului major, exprimară marelui bărbat recunoştinţa patriei, şi Oyama se întoarse pentru scurtă vreme în sânul familiei. Fiii, aflaţi departe, în universităţi străine, nu mai veniau pe la casa părintească decât la răstimpuri foarte depărtate; numai zâmbetul lady-ei Iris înseninа zilele părinţilor...

Ea este cea dintâi femeie care dă pildă jertfirei oricărei mondenităţi pentru cauza patriei; niciodată nu se întâmplase în Japonia ca o doamnă nobilă să devie infirmieră; acum soţia generalissimului dă exemple şi, sub halatul alb şi boneta strânsă în jurul capului, modestă şi neobosită, puţini sunt acei cari o recunosc; numai dacă se întâmplă ca vreun rănit sau vizitator englez să i se adreseze şi aud, surprinşi, accentul desăvârşit şi uşurinţa în vorbirea limbei lor, atunci e nevoită să arate că este Mareşala Oyama.

După încheierea păcii din Portsmouth, învingătorul dela Mukden, înălţat la rangul de principe, decorat cu ordinul „Chrisantemei" (cea mai înaltă distincţie niponică), se retrase în vila lui din Tokio unde războiul mondial îl regăsi alături de preţioasa-i soţie, spectator pasionat al grandioasei partide căreia îi urmăreşte fazele cu mintea şi spiritu-i de strateg. Din fericire, nu i-a fost dat să vadă şi sfârşitul, deoarece moartea îl răpuse în toamna anului 1916.

...De-acum nimic nu va mai zbuciuma viaţa principesei Oyama care, singură şi resemnată în locuinţa ei vrednică de o mie şi una de nopţi, trăeşte din amintirile unui trecut triumfal şi e mândră când nepoţii vin să-i aducă în răstimpuri, câte un val de ciripitoare voioşie, reînsufleţind în ea avânturi de multă vreme potolite, dar nu stinse !...

G. R.

Jean Harlow

Jean Harlow fotografiată la diferite vârste

Dintre „stelele" care strălucesc în Hollywood, Jean Harlow e socotită a fi de mărimea I-a — ca să ne folosim de un termen al mecanicei celeste, trecut în limbajul astronomiei, hai să spunem „pământeşti"... Fireşte că la această glorificare contribue o frumuseţe, ce se cuvine să i se spună perfectă. Intr'adevăr, Jean Harlow întruneşte atâtea calităţi, — linie, chip fără greş, atitudine — încât e pe de-a'ntregul îndreptăţită această faimă a autenticei frumuseţi personificate.

Bine'nţeles nu aceasta e unica explicaţie a strălucitei ei biruinţe în cariera totuş plină de nemumărate dificultăţi ivite în cale, care-i cinematografia. Fireşte că minunata ei frumuseţe nu i-a stricat cu nimic în drumul spre izbândă. Nu este însă vorba de acea frumuseţe rece, fără expresivitate, sortită mai mult admiraţiei vizuale decât apropierii sufleteşti. E o frumuseţe ce oglindeşte în priviri o lume întreagă de gânduri, — o frumuseţe încărcată de daruri cu cari o natură generoasă a înzestrat-o. Chip de zeiţă, un graiu din cele mai plăcute dar mai presus de orice, dincolo de aceste daruri ce le-am numi exterioare, e marele ei talent cu ajutorul căruia rolul încredinţat e pătruns până în cele mai tăinuite cute. De-aceea jocul ei e al actorului cu adevărat de rasă, — adică de cea mai pătrunzătoare înţelegere a rolului încredinţat.

*

Se cuvine să cunoaştem această glorioasă ascensiune a lui Jean Harlow a cărei recentă creaţie din *„Patima blondă"*, — o comedie din cele mai fine şi din cele mai fastuos montate, în care ea deţine rolul principal, — o aşează printre marile artiste menite să dea nu numai neîntrecute creaţii în dramă, dar şi'n comedie, — adică în acest gen atât de nesocotit în ultima vreme.

Jean Harlow nu e artista descoperită de întâmplare pentru ecran.

Inainte de a fi adusă la Hollywood de regisorul Frank Capra, care i-a prilejuit un strălucit succes cu „Patima blondă", Jean Harlow a cunoscut un triumf tot atât de strălucitor, — şi aidoma de îndreptăţit, — pe scena marilor teatre. Incă de-atunci era remarcată pentru jocul ei interiorizat, pentru distincţia ce izbutea să imprime eroului, — (vrem să spunem că, încă de-atunci, se putea spune că nu eroul piesei a creeat-o ci ea dădea viaţă eroului) — şi pentru acea drăgălăşenie în fiecare nuanţare şi al cărei secret părea că nu aparţine decât ei.

Recenta realizare a regizorului şi admiratorului ei, Frank Capra, — am pomenit numele filmului *„Patima blondă"*, — ne arată o Jean Harlow în toată puterea talentului ei unanim admirat.

MARILENA CAZIMIR

CINCI ANI DE CRIME

— Asasini şi victime —

Un bilanţ sinistru, care readuce pe tapet, peripeţiile crimelor, ce au îngrozit în ultimul timp pe Bucureşteni.

DRAMELE recente au făcut să reapară în mintea bucureştenilor umbrele victimelor din ultimii ani şi sinistrele chipuri ale omorîtorilor. Deasemeni lumea a început să-şi aducă aminte cu grijă, că unele crime au rămas acoperite de mister.

Tata Moşu arată la reconstituire cum a sărit gardul

Uciderea deputatului Eusebiu Popovici, omul politic cunoscut, crimă ce s'a săvârşit numai câteva zile după masacrarea sălbatecă în masă, a familiei micului cârciumar de la mahala, — taina care învăluie şi aceste recente drame, au mărit şi mai mult emoţia publicului.

— Criminalii sunt liberi, trăesc printre noi! Poate ţot ei sunt aceia cari au comis şi celelalte crime „clasate" — observă lumea.

Ce planuri mai clocotesc în mintea satanică a acestor fiare în libertate?

IN DUGHIANA DELA PERIFERIE

Intr'o clădire scundă şi sumbră, întunecată şi mai mult de acoperişul greoi de şopron din faţă, se afla cârciuma şi birtul lui Ion Ilie Sandu, *Bodega „La Spânu"*, cum era intitulată. Era instalată pe o uliţă aproape pustie, culcată pe linia de centură a oraşului, unde chiar în timpul verii intri până la glesne într'un fel de băltoacă de noroi cleios, — drum de ţară care iarna se pierde între nămeţii de zăpadă, inalţi cât casele din jur.

Pe movilele acestea de zăpadă îngheţată şi pe acoperişurile şubrede ale bordeelor vecine, se suiseră sute de oameni, în dimineaţa zilei de Sâmbătă 24 Februarie, când s'a aflat cu groază că Ilie, cu nevasta şi copilul lor au fost măcelăriţi. Pe uliţa altădată singuratecă, se înghesuiau acum mii de oameni; era o forfoteală febrilă de automobile ce aduceau pe membrii parchetului şi poliţiei şi cari se împiedecau de automobilele ziariştilor. Gardiştii deabia puteau să ţie în frâu mulţimea şi să facă loc vehiculelor grăbite. Reporterii fotografi ai ziarelor se suiseră şi ei pe porţi, în vre-un pom, pe acoperişuri, îmbrâncindu-se cu numeroşii curioşi...

Peste sgomotul de claxoane, peste strigătele gardiştilor, pe deasupra acestui întreg vacarm al unei mulţimi în plină agitaţie, se auzea urletul lugubru al celor doi câni ai lui Ilie. Ei fuseseră singurii martori ai dramei din cursul nopţii; pe retina din fundul ochilor lor poate rămăsese fixată fotografia ucigaşilor... Nu există însă mijlocul ştiinţific de a sezisa pentru justiţie imaginea înregistrată de minunatul aparat fotografic, creat de natură, care este *ochiul.*

Nimeni n'a înţeles şi n'a băgat în seamă scheunatul sinistru al cânilor. Cercetările fiind terminate, au plecat şi reprezentanţii parchetului şi poliţiştii şi ziariştii, fără să se poată descoperi nici o urmă a asasinilor. Strada a devenit iarăşi pustie: doar la uşa vechei cârciumi sigilată cu peceţi mari roşii, se văd şi acum lumânări aprinse, înfipte în noroi, pe cari le preschimbă un bătrân. E tatăl moartei, se spune. Tot el mai vine, din când în când, de asvârle câte-o pâne peste gard cânilor, cari nu mai continuesc să urle jalnic, parcă ar voi să povestească cele petrecute.

— Nu mai avem linişte, nici ziua, nici noaptea. Ne-au năucit! — spun vecinii. — Când urlă acela care-i închis în curtea din faţă, când cellalt din curtea de din dos. Parcă şi-ar răspunde unul celuilalt".

O PRIVIRE IN CÂRCIUMA LUI ILIE

Cârciumarul-milionar dela periferia oraşului nu avea nici slugă de curte, nici bucătăreasă pentru birt, nici băiat în cârciumă...

A fost găsit lângă uşă trântit într'un lac de sânge închegat, îmbrăcat în hainele sale groase, mitocăneşti şi încălţat numai cu un singur papuc ordinar. Cellalt îl pierduse în toiul luptei.

Femeea purta şi dânsa ciorapi groşi de lână, lucraţi cu igliţa, muncind ca o roabă alături de soţul ei. Făceau amândoi toată treaba: în cârciumă, în curte, în pivniţă, la bucătărie, la poiata de găini, la porc... Iar după muncă, mâncau, din aceiaşi strachină, un singur fel de mâncare.

Avuseseră doisprezece copii. Muriseră toţi, afară de unul singur. Ultimul în viaţă, în vârstă de zece ani, şcolar în clasa patra primară, era ţinut şi el departe de casă, în gazdă la directorul unei şcoli depe strada Măgurele.

— cu vreo două zile înainte de noaptea crimei...

Cârciumarul Ilie, care în copilăria lui purtase cobiliţele cu gaz în spinare, care fusese apoi, pe rând, zarzavagiu, macagiu la gară.. ajunsese acum proprietarul mai multor case, terenuri. Numai el ştia câţi bani avea, unde-i ţinea şi prin ce mijloace îi câştigase.

— „E imposibil să fi adunat atâta bănet numai din venitul cârciumioarei lui, unde erau două mescioare de consumaţie şi marfă, ca pentru un decor de teatru!" — mi-a spus un alt cârciumar, care cunoaşte bine acest negoţ.

„Eu — care am o oareşcare înjghebare mai serioasă, lucrând şi cu ajutoare, deabia câştig 200 lei pe zi... Cine ştie cu cine a avut deaface Ilie, cine venia pe la dânsul şi prin ce mijloace îngrămădise această avere!"

Totuş, despre Ion Ilie Sandu, mahalaua vorbeşte mult bine. Nici măcar nu se spune că ar fi fost cămătar... Era în orice caz un pasionat iubitor al banului, un *adevărat sgârcit.* In casa lui de fier s'au găsit o sută de mii de lei în fişicuri de doi şi un leu, aşezate în teancuri grele, unele peste altele.

Ilie avea obiceiul să strângă nichelul într'o căldare veche, ruginită, pe care o ţinea ascunsă sub tejghea. Ai fi zis o căldare cu porumb sau altceva, fără preţ, peste care arunca de obiceiu câte-o boarfă, ca să nu se vadă banii. Târziu noaptea, când se ducea să se culce, în odăiţa lui retrasă din curte, îşi lua găleata grea, în care se afla „comoara". Incuiat acolo, între patru pereţi, în chilia tăinuită de zăplazul înalt şi opac de scânduri păzit

Reconstituirea crimei din str. Pictor Romano când a fost asasinată d-na Aslan

Să fi fost dragostea părintească, care dicta o educaţie mai aleasă pentru copil? Sau vreun anumit calcul misterios, care hotărîse pe părinţi să-şi ţie copilul departe de cămin? Il aduseseră acasă — hotărîre fatală!

de dulăul credincios din curte, adăpostit de ochii celorlalţi muritori, Ilie scotea sdreanţa din găleată, iar dedesubtul ei apăreau *banii!!*

Banii: scopul vieţei sale!

Cârciumarul răsturna comoara pe un covor şi apoi incepea să numere şi să facă fişicuri.

Asta era ora lui de odihnă, de supremă satisfacţie, de bucurie, de adevărată recompensă a străduinţelor, sacrificiilor pe care le făcea el şi nevastă-sa, trăind retraşi de lume, despărţiţi de bună voe chiar de propriul lor copil.

Târziu noaptea, nevăzuţi de nimeni, stăteau poate amândoi şi făceau fişicuri, fişicuri multe, pe care apoi să le aşeze în casa cu bani, să o ticsiască până sus, până ce nu va mai fi loc. Să vadă bani mulţi... cari sunt toţi ai lor... să ştie că sunt bani şi în tejghea, şi în căldarea ruginită, să privească cu ochii umeziţi grămada de fişicuri grele când deschideau uşa groasă a casei de fier, să mângâe câte un fişic, ascuns de dânşii prin diferite colţuri tainice ale prăvăliei, de câte ori se duceau să dea vreunui muşteriu orez, griş sau altceva... Intr'adevăr, au avut aceastâ idee ciudată de a pune fişicuri de bani până şi'n micile compartimente deschise, din rafturile murdare de lemn ale băcănioarei lor... Ba, în aceste unghere, numai de ei ştiute, *ţineau banii cei mai scumpi!* Autorităţile au fost foarte surprinse găsind prin aceste cutii deschise, şi în care se afla marfă aproape fără nici o valoare, fişicuri de câte o mie şi cinci mii de lei, în monezi de câte o sută, apoi hârtii de câte cinci sute şi o mie de lei, precum şi monede de aur.

Bandiţilor nu le-a trăsnit prin cap să caute nici în găleata veche de tablă, nici prin micile despărţituri deschise ale rafturilor...

CINE A UCIS?

Deşi unele ziare au scris că s'au descoperit corpuri delicte sau că autorităţile au reuşit să strângă mărturii sugestive, totuş nimic nu este adevărat. Până acum nu s'a descoperit nimic şi poliţia ştie tot atât de mult cât ştia şi în prima zi.

Criminalii — căci cu siguranţă au fost mai mulţi — au lucrat cu o prudenţă într'adevăr satanică, nu au lăsat nici o urmă, nu au uitat nici un obiect cât de neînsemnat, care să poată constitui un corp delict împotriva lor, în mâinile justiţiei.

Undeva, într'o nuvelă de Edgard Poe, se vorbeşte despre o crimă groasnică, ce în urmă se dovedeşte a fi comisă de un.... urangutan!

După cum am spus, singurii martori ai dramei din timpul nopţii au fost numai câinii cârciumarului. Dacă ar putea vorbi, ne-ar povesti şi ei poate că aci a fost un *criminal-robot.* Ţinând încleştat în mână barda cu coada scurtă, omul-robot a mânuit-o cu o preciziune şi precipitare de maşină. Au urmat succesiv nouă lovituri repezi, în capul lui Ilie, care şovăind în zig-zag — după cum arată urmele de sânge — a plecat din fundul prăvăliei spre uşa dela stradă, unde s'a prăbuşit într'un lac roşu închegat...

Nefericita Gherghina, soţia lui, a primit o primă lovitură drept în faţă, care i-a despicat maxilarul superior şi inferior. Intr'un ultim gest de mamă iubitoare a căutat să-şi apere copilul, cuprinzându-l cu braţul. Dar omul-robot a continuat să lovească. Capul copilaşului, care se sculase pe jumătate, a fost despicat ca un buştean, drept în două. Apoi au mai căzut şase lovituri în capul femeii şi alte cinci în capul copilului.

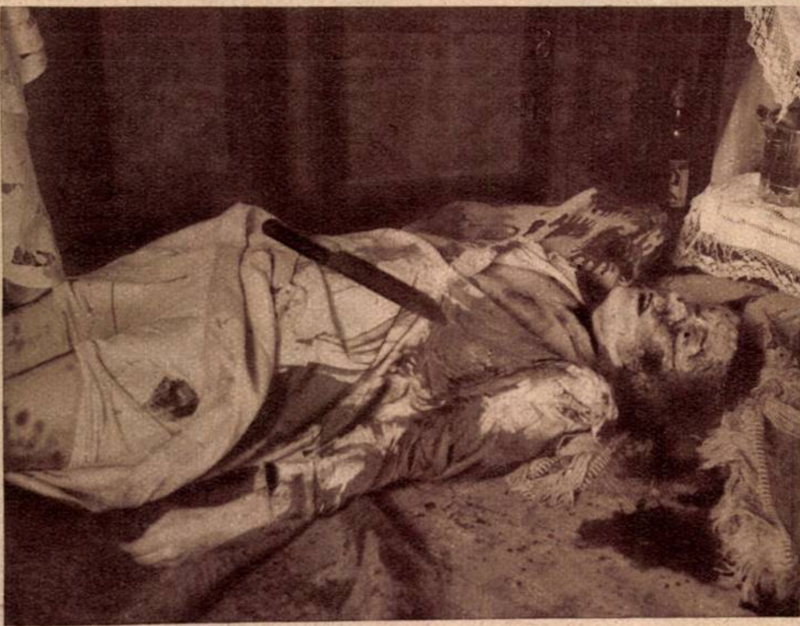

Reconstituirea crimei comisă de o ordonanţă care a strangulat un camarad în str. Schitu Măgureanu

Peretele, lângă care dormeau nenorociţii, a fost stropit cu sângele şi de creerii care au ţâşnit în sus, de fiecare dată, când plesnea ţeasta capului.

O puşcă cu două ţevi, încărcată, lângă capul patului, unde dormia femeea; — un revolver cu şase focuri pe o masă dela spatele lui Ilie, nu au putut sluji ca arme de apărare.

Cine au fost criminalii, care au putut inspira atâta încredere victimelor, ca aceştia să nu se alarmeze şi să nu ia nici o măsură de apărare?

Crima din strada Ştirbey Vodă: una din victime

MISTERUL DIN STRADA G-RAL ANGHELESCU

Peste câteva zile, un bărbat bine cunoscut în Capitală, simpatizat de toată lumea, foarte îndatoritor şi popular, a fost ucis în dormitorul lui, din vila elegantă ce o avea în str. General Anghelescu 93, stradă largă care ar merita numele de bulevard, fiind luminată în mod excepţional de lămpi electrice foarte puternice, principală arteră de legătură dintre Gara de Nord şi mijlocul oraşului.

Grilajul destul de înalt, în faţă, poarta încuiată cu un lacăt solid, broască „yale" la uşa de intrare, servitori numeroşi, un câine poliţist de pază, totul nu i-au folosit nimic: deputatul Popovici a fost ucis în aceeaş cameră unde se afla soţia lui. Alături dormiau copiii şi bătrâna doamnă Popovici, mama celui ucis. Numeroşi locatari din apartamentele palatelor de peste drum şi vecinii din casele alăturale n'au auzit şi n'au văzut nimic.

Aci s'a găsit o pălărie de o formă neobicinuită în Bucureşti, şi o daltă.

Din primul moment s'a crezut că aceste corpuri delicte vor contribui la descoperirea asasinilor.

Dar au trecut atâtea zile, şi se pare că nu s'a putut face nici un pas care să ne apropie de rezolvarea enigmei.

D-na Popovici, profund afectată de marea nenorocire, a lipsit câteva zile la Cernăuţi, iar acum nu poate primi pe nici un ziarist. Vecinii nu ştiu nimic! D. avocat Herer, secretarul victimei, declară că i se pun în gură vorbe pe cari nu le-a spus, iar bucătăreasa se supără pe ziariştii, cari s'au dus la spitalul de câini şi au aflat acolo, că nu s'a dat nici o indicaţie ca să fie ţinut izolat cânele, care era perfect sănătos.

INCEPUTUL ANULUI ŞI CRIMELE

Este o legătură fatală între crime şi ivirea primăverii. In special începutul anului este marcat întotdeauna de o dramă. Această coincidenţă este într'adevăr foarte ciudată.

Am răsfoit colecţiile ziarelor pe ultimii cinci ani şi am avut de notat următoarele triste întâmplări.

La începutul anului 1929, paginele ziarelor sunt pline cu povestirea otrăvirilor cu alcool metilic. O sută de oameni au murit şi mulţi nenorociţi au orbit, victime ale acestui alcool perfid, pus în consumaţie printr'un straniu concurs de împrejurări. Credem că statul a avut principala vină, — nu îndestul de accentuată atunci — deoarece s'a permis, cu prea multă uşurinţă, ca alcoolul metilic să circule fără control în comerţ, în vederea fabricării preparatelor de parfumerie. In cele din urmă însă, s'a dovedit că alcoolul metilic era primejdios chiar sub formă de parfum; apă de colonie, apă de dinţi, apă de cap, etc., căci se absorbia în organism, şi ataca în special nervul optic. Persoane veroase, probabil necunoscând toxicitatea mare a acestui produs chimic, l-au introdus în băuturile alcoolice şi astfel s'a făcut că revelionul anului 1929 a fost un revelion nefast, murind şi nenorocindu-se mulţi dintre cei cari l-au sărbătorit.

HUMORUL BUCUREŞTEAN

Ne aducem aminte că d. prof. dr. Zaharia, directorul laboratorului de chimie agricolă şi alimentară, de pe lângă Universitatea din Bucureşti, a atras la timp atenţia asupra primejdiei, care nu se ivise încă. Dar un director mucalit a pus pe o adresă rezoluţia oficială:

„După cum nu putem opri, în comerţ frânghia, săpunul şi ciocanele (era pe vremea lui Găetan), *tot astfel nu putem opri nici alcoolul metilic".*

Şi totuşi în urmă alcoolul metilic s'a dovedit extrem de primejdios şi i s'a dedicat o lege specială.

Bucureşteanul, care face haz de necaz în toate împrejurările, nu s'a sfiit să glumească şi pe socoteala alcoolului metilic. Iată o glumă culeasă dintr'un ziar depe atunci:

— Mă, ai băut spirit metilic!" spune un comesean într'o bodegă.

— De unde ştii?"

— Nu vezi că eşti beat mort!"

Afacerea Găetan a isbucnit şi ea tot atunci. Se ştie că celebrul „dandy" bucureştean, prietenul agreat al multor cucuoane, s'a bătut cu o doamnă în buduarul ei, căreia scoţându-i un ochi, s'a ales cu câţiva ani de închisoare. După cât ni se spune, fiind graţiat, după un număr de ani de temniţă, mânueşte şi acum cio-

canul, însă într'un scop mai puțin sinistru. El ar fi având pe undeva un atelier de tapițerie sau de tâmplărie.

ASASINUL DIN CARTIERUL DUDEȘTI (Str. Petre Carp).

La începutul anului 1930 s'a comis asasinatul din calea Dudești, când a fost masacrată o o bătrână în împrejurări ciudate.

Iată cum descrie un ziar de pe vremuri, cele întâmplate:

„Femeea îi reproșa mereu că banii pe care-i strânge din vânzarea făcută la bodegă îi folosește în cheltuieli galante. Enervat și plictisit de aceste observații și certuri, soțul a trântit-o jos, târând-o până aproape de pat. Acolo a scos de sub saltea o rangă de fier, scurtă, și i-a dat primele lovituri în cap și în față. Sângele a țâșnit, femeea continuând să se sbată și să horcăie. In timpul acesta, David stătea lângă fereastră și se uita de după perdea, ca să vadă dacă nu vine cineva...

Văzând că victima nu mai moare, și horcăie sgomotos, fiind astfel posibil ca să fie descoperită fapta lui, criminalul a luat niște foarfeci, cu care a lovit-o în diferite părți ale corpului, până ce și-a dat sufletul.

Reconstituirea crimei din str. Ioanei când o femee și-a ucis din gelozie rivala

O femee, anume Carolina Schwartz, în vârstă de 50 de ani, soția comerciantului Hermann Schwartz, a fost găsită într'un lac de sânge, de către însuși soțul ei, care se întorsese acasă. S'a constatat că a fost ucisă cu un instrument tăios. Toate lucrurile din casă erau într'o impresionantă neorânduială.

Din examinarea cadavrului și a numeroaselor urme de sânge, s'a putut trage concluzia că între victimă și asasin s'a dat o luptă disperată. Din primul moment, crima a fost învăluită în mister, deoarece nu se putea preciza mobilul crimei. In cele din urmă, s'a stabilit însă că asasinul ar fi fost chiar bărbatul ei, Hermann Schwartz, care a comis crima în complicitate cu un oarecare David Guttmann.

Este totuș ciudat, că toate probele strânse de parchet și poliție, care au dus la reconstituirea crimei, astfel cum am descris-o mai sus, *Hermann Schwartz a negast până la sfârșit că el ar fi autorul crimei.*

In ziua de 8 Octombrie, fiind judecat de către Curtea cu Juri, a fost condamnat la muncă silnică pe viață. Complicele său, David Guttmann, a fost condamnat la zece ani muncă silnică.

Băcanul Matosian asasinat în magazinul său din str. Șepcari

INCEPUTUL ANILOR 1931 și 1932

In preajma Anului Nou 1931, un descreerat, instigat de alții, a comis un atentat împotriva d-lui Em. Socor, directorul ziarului „Adevĕrul".

Intreaga opinie publică românească a înfierat acest atentat, prin telegrame, scrisori și articole publicate în toate ziarele românești.

La începutul anului 1932, d-l inginer Gottlieb, era să cadă victima unei curioase mașini infernale, ce i s'a trimis acasă, în strada Luterană No. 22.

Tot în primele zile ale lunei Ianuarie 1932 s'au comis asasinatele din Prelungirea Căii Grivița, care au emoționat adânc pe toți locuitorii din Capitală. O fetiță de nouă ani și mama ei au fost omorîte cu cuțitul, la ele în casă, în vreme ce locatarii aceleași locuințe aveau de lucru în curte, intrau, eșiau, puteau să vadă orice mișcare, să audă ori ce sgomot suspect. Era doar devreme: Ora opt. Iată cum s'a bănuit, din primele momente, c'a fost comis asasinatul: femeea, Marioara Șerban, a fost surprinsă în bucătărie. Unul dintre asasini a luat-o în brațe și a târît-o până'n sufragerie.

Fetița a dat un țipăt, a fost și ea trântită la pământ. I s'a pus călușul. A încercat să se apere, atunci a intrat în joc cuțitul. O lovitură îndreptată înspre inimă. Cuțitul a alunecat în subsoara stângă. Banditul a scăpat cuțitul din mână. Și-a tras atunci cravata și-a înnodat-o strâns în jurul gâtului fetiței.

Mama continua să se sbată. Nenorocita nu trebuia să moară prea repede. I se cereau cheile dela casa de bani. Câteva lovituri de cuțit, calculate, ca să-l înmoaie rezistența. Mai întâi mici împunsături și din ce în ce lovituri mai adânci. Cheile erau la soțul ei, Petre Șerban, care nu era acasă. Ca să scape de tortuři, victima a încercat un truc:

— „Să caut cheile în dormitor!" — a spus.

Așa plină de sânge și legată de mâini, femeia a avut încă puterea să treacă prin hall în camera de culcare, unde a fost ucisă fără milă. In primul moment a fost bănuită o mulțime de lume, chiar și soțul...

Trei luni de zile au durat cercetările, până ce în cele din urmă, criminalul a fost descoperit în persoana unui oarecare asasin, Enache Constantin, un borfaș de rând, care avea la activul său mai multe furturi mărunte și diferite alte condamnări.

Abrutizat de băutură, și cu o înfățișare aproape de idiot, el a povestit anchetatorilor cum a răpit viața celor două nenorocite, povestire care nu diferă prea mult de cea imaginată de reporterul ziarului, descriere care am reprodus-o mai sus.

DOLIUL FRANȚEI ȘI ROMÂNIEI

Prin luna Decembrie 1932 doamna Florida, prezicătoare din Paris, a prezis că peste un an Franța precum și un alt stat din orientul Europei, vor avea un mare doliu.

Tot ea a mai prezis că în anul 1933 va fi pace, că în 1934 vor avea loc diferite zâzanii și preparative militare, dar fără consecințe grave.

Anul 1933 începe cu o nenorocire: ciocnirea din Gara de Nord, cu care prilej au fost șase morți și cincisprezece răniți.

Tot la începutul acestui an a fost greva dela Atelierele Căilor Ferate, urmată de evenimentele sângeroase cunoscute.

Iar în preajma Anului Nou 1934, ca o curioasă coincidență, și urmare a prezicerii ghicitoarei din Paris, are loc cea mai

Corpuri delicte găsite la ultimele crime.

grozavă ciocnire de trenuri, ce s'a văzut vreodată: „expresul Paris-Nancy s'a ciocnit cu un alt tren în gara Lagny, sfărâmându-se complet șase vagoane cu călători. Pe când în Gara de Est se înșirau sicriile a 190 morți, de sub sfărâmăturile vagoanelor se adunau cranii, mâini și picioare rupte", — după cum descrie un ziar parizian.

Era doliul Franței!

După câteva zile, a fost ucis în gara Sinaia, primul ministru român, I. G. Duca.

Era doliul României!

In acelaș timp, o altă dramă dureroasă se petrecea în strada Gemeni din București, unde tot în preajma Anului Nou, soția droghistului Nestor a fost împușcată de către cumnatul ei, care după această faptă nebunească s'a sinucis, lăsând orfani șase copii nevrâstnici.

Să mai atragem atenția că recentele crime misterioase, din Fundătura Sebastian și strada general Anghelescu s'au comis tot la începutul primăverii, epocă care coincide și în alți ani cu asemenea triste întâmplări.

SPARGERI LA BIJUTIERI

Spargerile la bijutieri se fac deobiceiu în timpul zilei, şi chiar faţă de martori, cari — preocupaţi de treburile lor — nu dau nici o atenţie spărgătorilor, crezând că sunt nişte lucrători cari fac vreo reparaţie, sau oameni de serviciu ai magazinului.

Astfel, magazinul Stratulat din Calea Victoriei 39 a fost devalizat ziua în amiaza mare, hoţii introducându-se prin spargerea unui zid.

Tot prin îndrăsneaţa spargere a unui zid făptuitorii — nedoveditţi încă — au intrat în tutungeria din Str. Uranus colţ cu Str. Sabinelor.

Este de notat că un oarecare bijutier Atatzky din Chişinău, şi-a făcut o celebritate cu acest prilej, fiind amestecat aproape în toate furturile de bijuterii, începând dela afacerea asasinatului Zenaidei Spânescu, şi până la alte furturi mai mărunte.

Tot în timpul zilei a fost spartă şi prăvălia de bijuterii a d-lui Einhorn, din strada Carol.

Este interesant, că aci păgubaşul singur a descoperit pe hoţ, un oarecare spărgător Vâlcu Alexandru, care mai suferise condamnări.

Păgubaşul a recunoscut întâmplător o broşe, pe care a văzut-o, la un domn Weiss, funcţionar; acesta o cumpărase şi el dela un bijutier. Poliţia făcând cercetări, a dat de urma hoţului, care a declarat că atât timp cât a lucrat la spargerea magazinului din str. Carol, au trecut mai multe persoane grăbite pe lângă dânsul, urcând şi coborând scara, dar nimeni nu l-a întrebat ce face acolo.

Cu acest prilej, un ziar a publicat o ilustraţie, glumeaţă, reprezentând pe spărgătorul Vâlcu Alexandru, arestat de un comisar:

— „Ai furat inelul acesta. Te-am arestat!"

— „Nu-i valabilă arestarea, că nu m'a prins poliţia, m'a prins păgubaşul!"

CHRONOLOGIE ŞI STATISTICĂ

Am răsfoit câteva zile în şir ziarele din ultimii cinci ani. Desigur că nu putem vorbi aci, în mod detailat, despre fiecare crimă. Totuşi privind lista întocmită de noi, se pot trage unele concluzii interesante.

In primul rând este de observat, că Bucureştii nu ar putea fi denumit „oraşul crimelor" sau chiar „oraşul crimelor nedescoperite" după cum afirmăm.

Faţă de numărul mare de locuitori al Capitalei numărul crimelor nu este îngrijitor. Avem dreptul să spunem că bucureştenii sunt oameni paşnici şi aşezaţi, iar crima este o excepţie.

Acum publicul este, oareşicum, sub impresia ultimilor asasinate, succedate la scurte intervale; emoţia este exagerată şi de faptul că asasinii n'au fost încă descoperiţi. Afirmaţia noastră pare poate curioasă.

Totuşi deobiceiu trec câte trei, patru luni, fără să se semnaleze vre-o crimă.

Mai este o constatare de făcut pentru cel ce foiletează colecţiile ziarelor: *sunt mai mult drame pasionale, sau de familie,* soţi care-şi omoară soţiile, — un nepot care-şi înjunghie unchiul, — un comisar care aruncă pe fereastră o nepoţică de cinci luni dintr'un motiv de răsbunare, — o servitoare geloasă care ucide pe o colegă rivală, — un student macedonean zăpăcit care trage focuri de revolver asupra unui ministru, — un oareşicare chelner care omoară fără motiv plauzibil pe un tânăr, şi aşa mai departe.

Desigur, toate aceste întâmplări sunt triste şi regretabile. Dar ele nu dovedesc că românul ar fi criminal. Afară de puţine excepţii, mai toţi asasinii din ultimii cinci ani sunt criminali ocazionali, nu de profesie. Autorităţile ştiu acest lucru. De obiceiu, când se comite o crimă poliţia are de căutat printre rudele sau obicinuiţii casei. Rar se'ntâmplă să fie bandiţi, cu un trecut sinistru.

Concluzia ar fi că, poate şi ultimile crime, atât aceea din fundătura Sebastian, cât şi aceea din str. General Anghelescu au fost comise tot de către criminali ocazionali.

CRIMELE NEDESCOPERITE

Prin expresia aceasta „crime nedescoperite", se obicinueşte a se desemna întâmplările, în care făptuitorul n'a fost identificat sau n'a fost încă arestat.

Totuş, trebue să recunoaştem că reprezentanţii parchetului şi poliţiei nu sunt nişte boscari, cari să spuie câteva cuvinte cabalistice şi apoi să scoată pe asasin:

— „Hocus, pocus, un, doi, trei... iată asasinul...!"

Sunt unele asasinate, cu împrejurări de aşa natură, că făptuitorul poate fi repede descoperit. Altă dată trebue să treacă câteva luni, sau chiar ani. Am povestit mai sus, cum un criminal a fost identificat abia după trei luni dela fapta comisă de dânsul. Vestitul bandit Pinciuk şi complicii lui au fost prinşi cinci luni după jaful comis de dânşii asupra călătorilor din cinci automobile, pe şoseaua Bucureşti-Ploeşti. Hoţul Mordhai Firedeberg, spărgătorul la magazinul Resch din calea Victoriei, a fost prins graţie semnalementelor date de ziar, iarăş după o oareşicare trecere de timp.

Asasinul care a ucis pe soţia d-lui Hermann Glaser din str. Leon Vodă 20, strangulând-o cu un şervet, a fost prins şi el la Arad, ceva mai târziu.

Să sperăm că nu va rămâne nepedepsit asasinatul lui Matteosian, fost director al unui mare magazin din Piaţa de Flori ucis în împrejurări stranii, că se va lămuri misterul dispariţiei proprietarului Dimitrie Stanciu, din cartierul Rahova, (strada Joiţei No. 7), şi se vor dovedi şi autorii celorlalte crime, pe care le cercetează încă autorităţile.

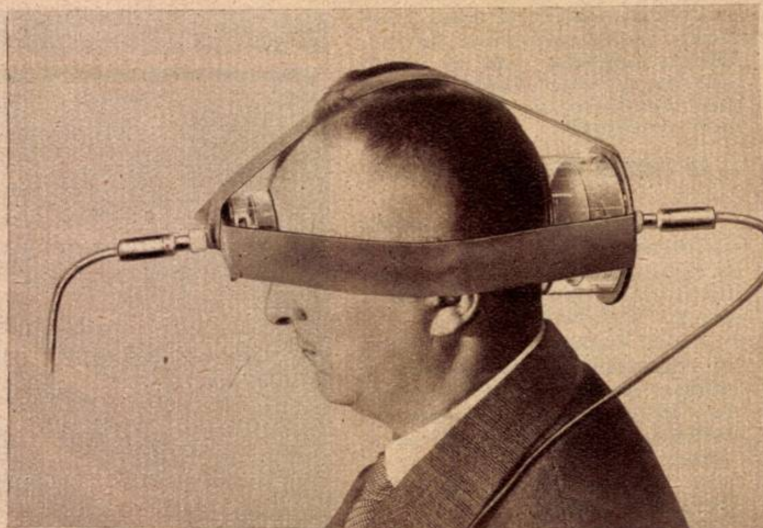
*

Trebue să acordăm credit grupului de persoane anchetatoare, reprezentanţi ai parchetului, prefecturei poliţiei şi Siguranţei generale a Statului. Din acest grup fac parte persoane serioase şi cu experienţă, cari au dovedit destoinicia lor în atâtea diferite alte prilejuri. Trebue să acordăm tot creditul şi concursul nostru, acolo unde putem, pentru ca banditismul să fie stârpit din oraşul nostru.

Să nădăjduim, că opinia publică va căpăta satisfacţie deplină şi că îndrăsneţii asasini, făptuitorii ultimilor asasinate sălbatece vor fi prinşi şi vor căpăta pedeapsa meritată.

ALEX. F. MIHAIL

Tratamentul prin unde ultra-scurte a cavității frontale

Undele TAMADUITOARE

Tuberculoza, cancerul și alte boli care constitue adevărate flagele pentru omenire pot fi vindecate prin întrebuințarea undelor ultra scurte? O descoperire senzațională care va revoluționa omenirea. Cum acționează undele ultra scurte.

UNDELE ultra-scurte care capătă în ultima vreme o importanță covârșitoare în radio-difuziune, au îmbogățit terapeutica medicală cu un arsenal de metode eficace.

Când acum câțiva ani s'au remarcat câteva simptome stranii — indispoziții cu temperatură — la persoanele însărcinate cu supravegherea și manevrarea emițătorilor de unde scurte, — nu s'au observat și semnele precursoare ale acestei noi întrebuințări rezervate undei electrice.

Or, D-rul G. Schliepake, docent al Universității din Iena, a făcut în 1927 o interesantă constatare asupra lui însuș. Având un furuncul pe obraz, pe care nici un medicament nu-l putea vindeca, a constatat că acesta a cedat în 36 ore sub acțiunea undelor ultra-scurte. Această observație a fost punctul de plecare al unei serii întregi de alte descoperiri care au deschis medicinei, orizonturi cu totul noi.

Undele despre care e vorba sunt produse — ca și undele telegrafiei fără fir — prin oscilarea încărcăturilor electrice în circuite apropiate. Un asemenea circuit oscilator este constituit de două plăci încărcate cu electricitate așezate față în față și legate între ele printr'un fir de metal.

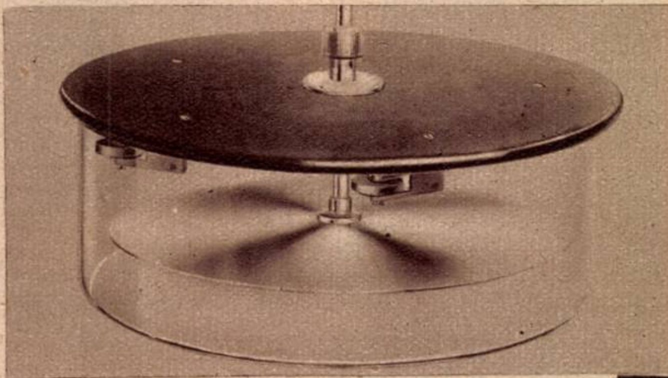
In momentul în care se stabilește legătura, încărcăturile departe de a se compensa imediat, încep să oscileze ca o pendulă de la o placă la alta: nu trebue decât să se încarce în mod continuu cele două plăci pentru a se obține o serie continuă de oscilațiuni.

Se folosesc actualmente în acelaș scop tuburi electronice, baloane de sticlă înăuntrul cărora s'a făcut vid și între electrozii cărora se produce prin aplicarea unei tensiuni un flux continuu de particule electrice (electroni).

Cuplând un asemenea circuit cu o antenă, care în acest caz ar fi o simplă tijă metalică, s'ar putea emite undele astfel produse în spațiu, utilizându-le pentru transmiterea știrilor. Pentru întrebuințările medicale interesează dimpotrivă, adunarea energiei, concentrarea ei asupra organului sau părții corpului care urmează a fi tratată. Aceasta se obține așezând organul respectiv între cele două plăci purtătoare de încărcături electrice.

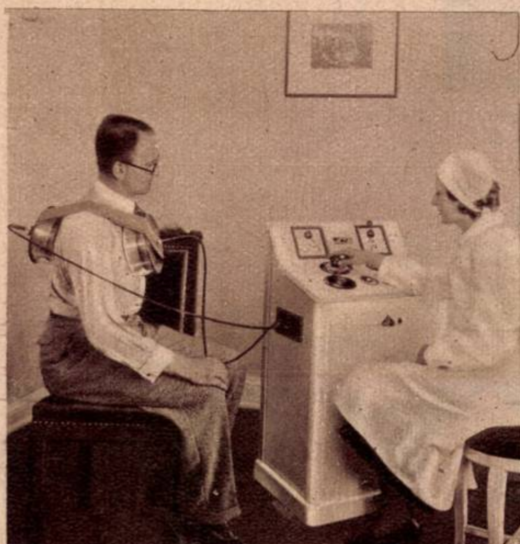
Efectul imediat constatat este o încălzire a corpului care se întinde peste tot: diferențele de conductibilitate care există din cauza structurii diferite a țesuturilor (piele, grăsime, mușchi, oase) dă posibilitatea modificării efectelor locale limitându-le la celulele care sunt în tratament. Fiecare celulă răspunde unei anumite lungimi de undă; astfel acordând aparatul la unda dorită, se limitează căldura și efectul undelor se produce asupra celulelor bolnave. Grație unei forme speciale a electrozilor, se pot obține efecte — prin dozări foarte precise — la organele cele mai profunde.

Acțiunea undelor foarte scurte nu se mărginește numai la această

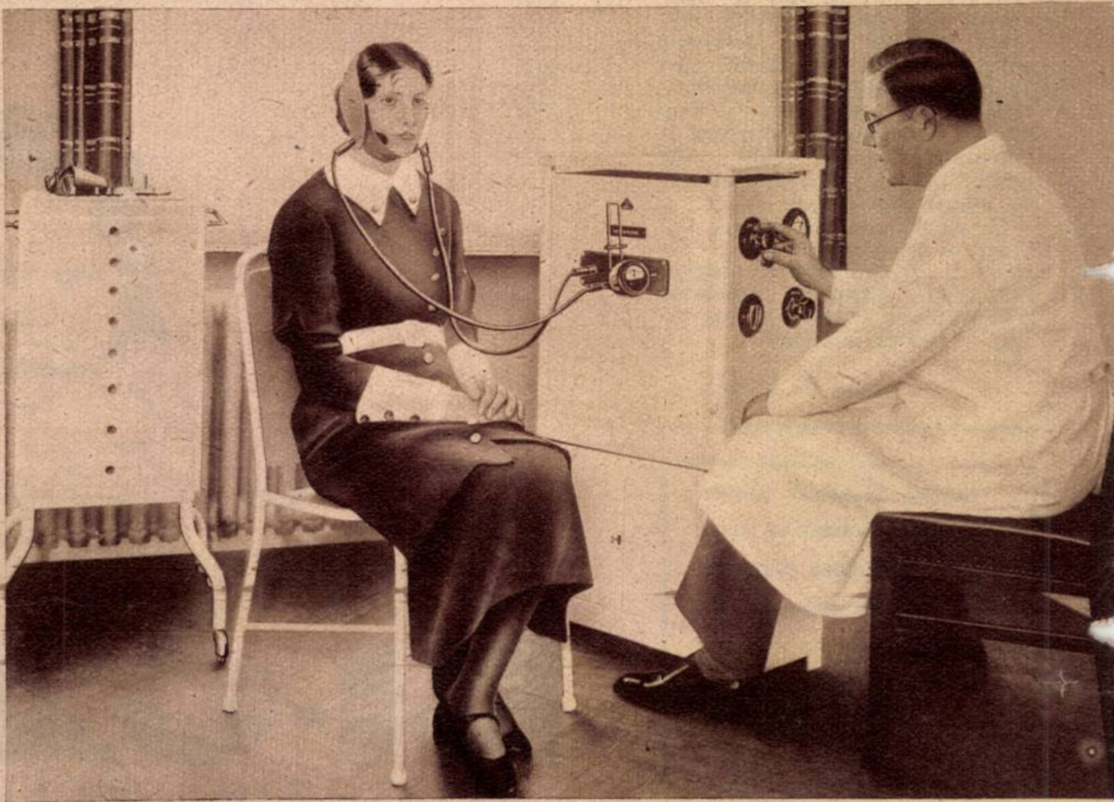

Un condensator pentru provocarea undelor ultra-scurte

Penetrațiunea undelor ultra-scurte prin torace

Cavitățile maxilare expuse penetrațiunii undelor scurte.

căldură, căci majoritatea speciilor bacteriene tratate cu aceste unde, mor la o temperatură — variabilă dela o specie la alta — dar în tot cazul inferioară temperaturei care în alte condiţiuni le este fatală. O temperatură de 37 grade, adică aproape egală cu cea a corpului omenesc, este suficientă de cele mai multe ori pentru a ucide bacteriile. Şi încă, efectul variază după lungimea de undă.

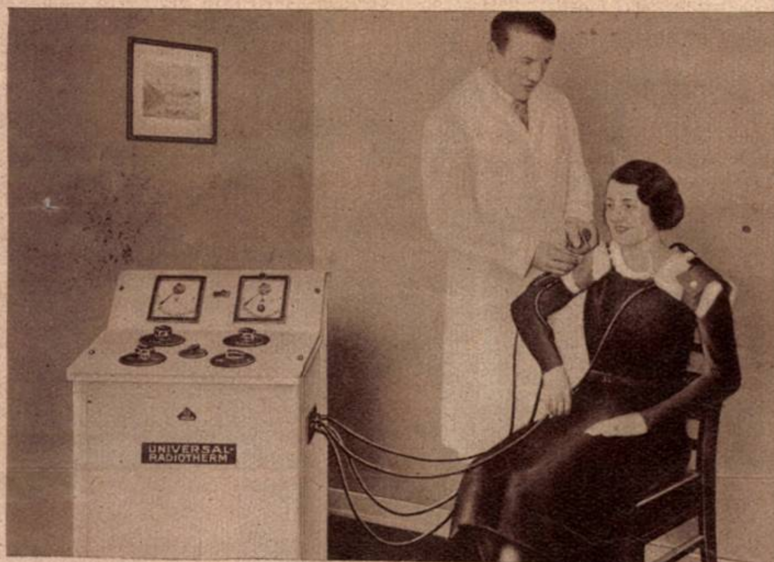
Pe măsură ce temperatura creşte, bacteriile sunt ucise cu o rapiditate crescândă; or, cum majoritatea focarelor de boală se încălzesc — sub acţiunea undelor ultra scurte, mai tare decât regiunile învecinate, vindecarea se iveşte neîntârziat. Pe de altă parte tratamentul dă loc la o puternică migraţiune a globulelor albe din sânge (leucocite) spre regiunile afectate, ceeace accelerează mai târziu tămăduirea proceselor morbide. Succesele înregistrate de D-rul Schliepake în tratamentul furunculelor, sunt frapante. La 150 cazuri tratate în ultimul timp vindecarea s'a produs în 4-5 zile.

Undele ultra-scurte utilizate în chirurgia dentară

Resorbţiunea cantităţii — chiar considerabile — de puroi se observă la tratamentul abceselor pulmonare sau afecţiunilor pleurei (membrana care înfăşoară plămânii). Doctorul Schiepake s'a ocupat în special de aceste afecţiuni, deoarece ele pun în evidenţă în mod ireproşabil efectele curative ale nouei radioterapii. Pe de altă parte mortalitatea acestor maladii — care se găsia într'o îngrijorătoare creştere — a fost înfrântă în chip uimitor prin eficacitatea noului tratament. In cele 25 cazuri tratate de Doctorul Schliepake, tămăduirea a fost rapidă şi completă.

Reumatismele cronice sunt deasemeni tributare tratamentului cu unde scurte, care reacţionează nu numai asupra locului boalei ci asupra focarului originar de infecţie. Bolnavii sunt scăpaţi — de multe ori de la primele aplicaţiuni — de durerile lor groaznice. Umflăturile se tratează deasemeni printr'o aplicaţie de unde.

Utilizarea undelor scurte la vindecarea articulaţiunii umerilor

Cum tratamentul prin unde ultra-scurte permite să se mărească considerabil temperatura sângelui, produce adică un fel de febră artificială, era natural să se presupună că paralizia, tratată după Wagner Jauregg printr'o febră paludiană provocată artificial, ar ceda şi undelor ultra scurte. Rezultatele obţinute de D-rul Schliepake confirmă pe de-antregul această previziune.

Savantul şi colaboratorii săi au tratat cu un succes remarcabil numeroase cazuri de tuberculoză. Chiar cancerul — cel mai înspăimântător dintre flagelele omenirii — pare să fi cedat nouei terapeutice.

Cele câteva detalii date în acest articol nu epuizează vastul câmp de activitate al undelor ultra scurte.

Aparatele publicate sunt construite de uzinele Siemens-Reiniger la Berlin.

Dr. ALFRED GRADEWITZ

Fuziunea lupiştilor cu naţional-ţărăniştii

Intr'o atmosferă de entuziasm general a avut loc Duminеca trecută fuziunea dintre lupişti şi naţional-ţărănişti.

In fotografiile noastre vedem:

D-nii Maniu, Dr. Lupu, Mihalache şi Virgil Madgearu în balconul clubului partidului naţional-ţărănesc.

Mulţimea manifestând la clubul partidului naţional-ţărănesc.

D. dr. Lupu sărută pe d. Mihalache.

D. Dr. Lupu vorbeşte mulţimii.

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 374
25 MARTIE 1934

10 LEI

LUPTA între două generații

Cel care a conceput și cel care a realizat

Bătrâni şi tineri. La sat, moşul îşi îndrumă nepotul spre muncă adevărată, sănătoasă şi constructivă.

BĂTRÂNI şi TINERI

UN proverb vechi spune: *„Dacă un sat n'are bătrâni să şi-i cumpere"*. Zicala îşi are originea într'o poveste pe care mulţi cititori poate c'o cunosc, dar pe care noi o vom istorisi aci, pentru cei tineri, cari n'o vor fi auzit:

Oamenii din două hotare se duşmăniau de moarte şi-şi căutau unii altora prilej de ceartă, ca să se răsboească, şi să se nimicească. Dar nici unii, nici alţii nu cutezau să înceapă lupta, căci puterile lor erau cam deopotrivă.

Iată însă că flăcăii dintr'una din taberi hotărăsc între ei să-şi ucidă toţi bătrânii, „fiindcă tot încurcă locul de pomană şi strică degeaba pâinea". Cum zic, astfel şi fac şi fiii îşi ucid părinţii. Ţara rămâne fără bătrâni.

Duşmanii, cum au aflat de aceasta, s'au bucurat foarte şi-au găsit că e timpul potrivit să pornească răsboi. Ca să aibe o pricină, ei trimit soli la vecinii fără bătrâni, să le ceară înapoi frânghia de nisip pe care le-ar fi împrumutat-o cu mulţi ani în urmă.

Flăcăii cei tineri, când au venit solii, dădeau din colţ în colţ. Nu ştiau ce să răspundă. Nu era nici un bătrân care să le spună dacă într'adevăr ţara a împrumutat cândva o asemenea frânghie minunată. Unii îşi dădeau cu gândul că frânghia n'ar fi decât o născocire de-a duşmanilor, ca să aibe prilej să vie cu armele asupra lor.

Pe când se sfătuiau astfel cei tineri, şi nu ştiau ce să facă, ba unii se căinau că nu există vreun bătrân, iată că un flăcău iese cu sfială înainte şi mărturiseşte că lui i-a fost milă de taică-său şi nu l-a omorît, ci l-a ascuns într'un bordei, că el poate să-l aducă acolo pe bătrân ca să le dea un sfat.

Intreaga adunare pleacă îndată să-l caute pe bătrân şi îl găsesc în bordeiul în care-l ascunsese fiul său.

După ce moşneagul a ascultat povestea cu frânghia de nisip, a stat o clipă să se gândească şi apoi a spus:

— „Nu trebue să vă pierdeţi firea pentru atâta lucru, copiii mei. Trimeteţi vorbă duşmanilor noştri, că noi — atunci când am împrumutat frânghia — le-am lăsat un căpăţel, să-l aibe de probă. Să ne trimită ei proba, ca să vedem ce fel de frânghie ne-a împrumutat şi noi le-om face-o bucuroşi la loc, una nouă, chiar mai lungă decât acea pe care ne-au dat-o".

Tinerii au ascultat de bătrân şi au trimis pe soli înapoi, cu vorba să le aducă proba de frânghie.

Vecinii când au auzit răspunsul, au spus:

— „Să ştiţi că mai au un bătrân — să lăsăm să moară şi acesta şi atunci uşor îi vom putea birui".

Dela întâmplarea aceasta se spune că dacă „un sat n'are bătrâni, să şi-i cumpere".

*

Noi suntem ispitiţi să credem că povestea au scornit-o bătrânii, în folosul lor. E drept că nimeni nu poate tăgădui priceperea şi experienţa bătrânilor, dar ceeace reproşează generaţia tânără bătrânilor, e că fiecare dintre dânşii uită că a fost o vreme când era tânăr şi avea aceeaş impetuozitate, aceeaş nerăbdare faţă de generaţia predecesorilor.

Omenirea evoluează şi e probabil că tendinţele şi mentalitatea generaţiei de azi să fie alta decât a generaţiei de eri. Nimeni dintre cei câţi sunt în viaţă nu poate judeca dacă această mentalitate înseamnă sau nu un progres. Singură posteritatea va putea hotărî. Bătrânii sunt prin definiţie conservatori. Ei au tendinţa să creadă că epoca tinereţii lor a fost cea mai strălucită şi odată cu părerile de rău, după o vitalitate în scădere, ei sunt plecaţi să arunce umbra regretului şi asupra stărilor actuale. Bătrânii văd vremurile prezente cu ochelari cenuşii, în vreme ce trecutul le apare în culorile roze ale amintirii.

Dela omul cavernelor până'n vremurile noastre, numai experienţa celor bătrâni împreună cu avântul celor tineri, au putut aduce progresul. Omenirea lipsită de avânt şi de îndrăsneală — uneori necugetată — n'ar fi putut face nici un pas înainte. Precauţiunea care tempereează faptele necugetate — tot aşa cum pământul poros domoleşte forţa dăunătoare a nitroglicerinei, formând în amestec dinamita folositoare — îşi are, bineînţeles, importanţa ei. Dar, fără îndrăsneală, Lindberg n'ar fi trecut oceanul în sbor; cu precauţiuni prea multe şi fără mica doză de necugetare n'ar mai exista nici una din invenţiile actuale. Prea multă cumpănire taie aripile. Viaţa a creat în omenire o simbioză fericită între experienţa celor bătrâni şi nesocotinţa avântată a celor tineri, ori de câte ori e vorba să se întreprindă ceva nou, să se înfăptuiască o lucrare mare.

Lupta între tineri şi bătrâni, pentru preponderanţa valorii, îndrăsnelii sau a prevederii, este decând lumea şi va dura probabil atâta vreme până când „tinerii" vor găsi elixirul tinereţii vecinice, care bătrânii socot o nebunie să fie căutat.

n. c.

LUPTA între GENERAŢII

LA câţiva ani odată, mentalitatea unei stări de fapte se schimbă după împrejurări. Ne mai amintim cu toţii ce au fost la noi primele încercări de emancipare a tineretului, mai ales a celui femenin.

A fost îndată după războí, când spiritele mai erau încordate de apriga încercare resimţită de fiecare în altfel.

Istoria ne învaţă că în urma tuturor răsboaelor, a revoluţiilor, a epidemiilor sau a marilor primejdii, popoarele trec printr'o epocă de destindere care se manifestă prin exagerări, excese, goană după noutăţi, după o viaţă creată pe alte temelii decât pe acelea cărora li se atribue nenorocirile îndurate.

Impuţinarea bărbaţilor căzuţi sub ploaia de gloanţe a schimbat orânduirea clasică a măritişului.

Astăzi, nici cei mai înapoiaţi părinţi din cele mai îndepărtate provincii nu se mai împotrivesc ca fetele lor să-şi creeze o situaţie materială independentă.

Dar generaţia fetelor de azi găseşte drumul gata croit de precursoarele lor care numai ele ştiu cât au avut de luptat cu o mentalitate înverşunată, cu zidul de rezistenţă al familiei, cu propria lor neîncredere în isbânda finală, cu primele eşuări, cu riscurile nemaipomenite până atunci în straturile noastre burgheze.

Pe vremea aceea tineretul care căuta o eliberare morală şi idealistă de sub influenţa tradiţionalismului, mai citia: *„Părinţi şi copii"* de Dostoiewski. Alţii îşi treceau din mână în mână cartea atât de hulită a lui Victor Margueritte „La Garçonne". Ni se pare un veac de atunci şi avem un zâmbet de condescendenţă pentru aprigile certuri şi discuţii dintre cele două generaţii.

Cartea cu pricina a fost reabilitată prin însăşi întâmplările vieţii care s'au dovedit a fi într'adevăr — însă ceva mai târziu — cele ce le prevăzuse autorul.

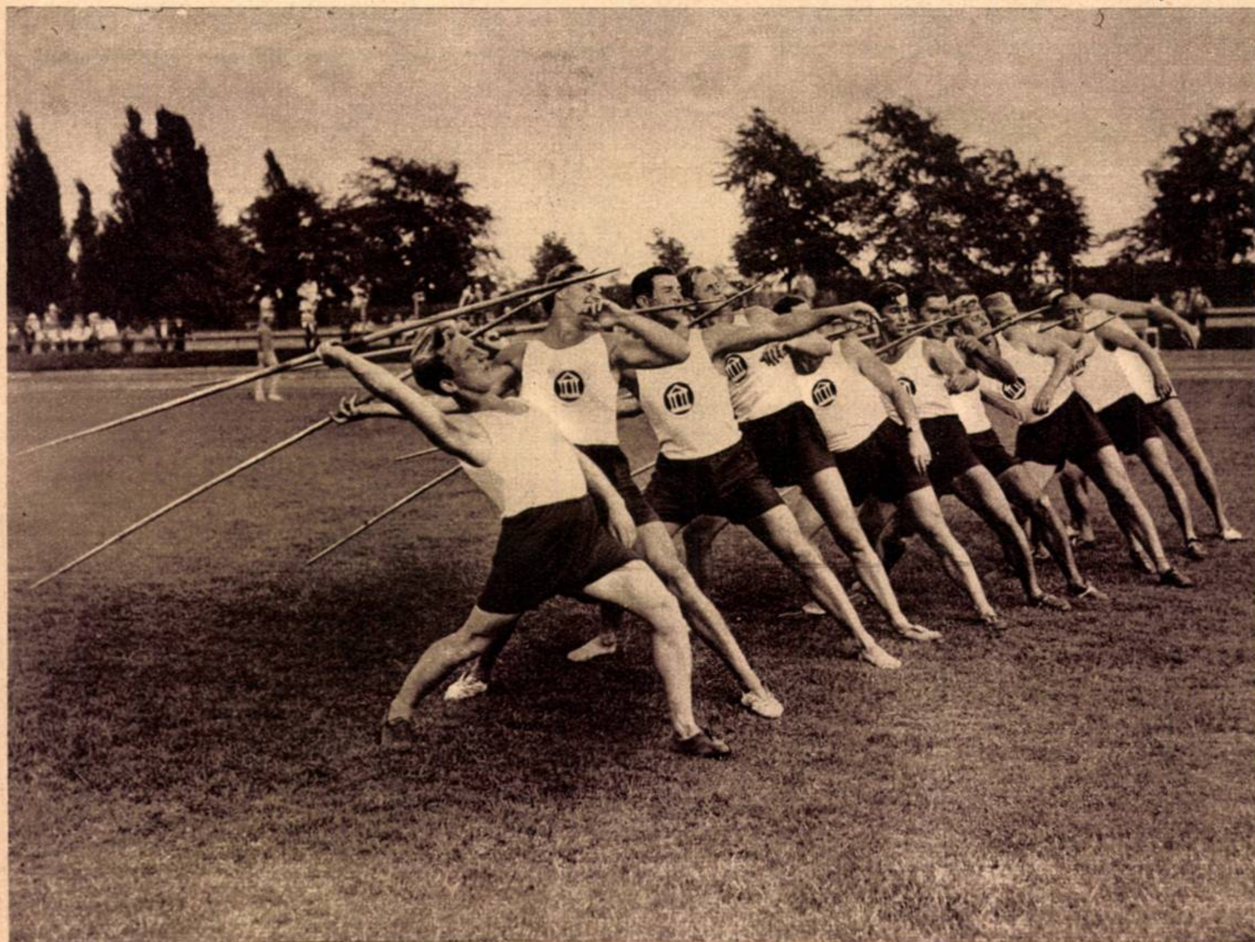
Azi apreciem sufletul curat şi neartificial al femeii care iubeşte necăsătorită, deschis şi desbărată de ipocrizie. Mamele s'au obişnuit prin forţa împrejurărilor şi prin multiplicarea exemplelor din jurul lor, să tolereze fără zadarnice moralizări, viaţa dusă de copii.

Frământările aşa zise „de opinii" s'au mai potolit, limpezite de drojdia aşezată la fund.

Dar încordarea persistă. Deoparte şi de alta. De pe vremea când ea a început s'a mai adăugat o generaţie. Lupta continuă surdă între trei categorii de vârstă. Şi această luptă nu se mai duce acum pentru menţinerea moravurilor care după efervescenţa primelor libertăţi cucerite brusc, s'a statornicit şi s'a potolit cu aspecte de normal şi trăinicie, adaptate la un ideal nou. Poate bătrânii, săraci cu prezentul, hrăniţi cu amintirile unor vremuri „mai bune" pentru că tinereţea şi munca le luminaseră viaţa, poate aceşti rumegători ai trecutului lor idealizat, fără bucurii actuale, să găsească în viaţa modernă pricina tuturor nemulţumirilor întemeiate, datorite vârstei lor.

Dar între generaţiile nedistanţate, încordarea este alta.

După ce victoria a fost câştigată şi după ce entuziasmul s'a tocit prin însăş realizarea deplină a dorinţelor noastre, ne aflăm faţă în faţă cu dreptul de a ne câştiga existenţa, cu asprele ei exigenţe materiale.

In căutarea unor ocupaţii sau în exerciţiul funcţiunii obţinute, încordarea dintre generaţii se menţine evidentă, dar inegală în manifestări.

Tineretul este dus la disperare şi repede descurajat. In multe instituţii se caută persoane „serioase" şi cu „experienţă". Elementele tinere sunt înlăturate fără prealabilă examinare, considerate din oficiu inapte pentru încredinţarea unui post cu oarecare răspundere. Tradiţionalismul înlătură cu un gest categoric al mânei împrospătarea puterilor de muncă prin începători harnici, capabili de ascensiuni rapide. Tinereţea privită cu simpatie şi invidie în toate celelalte manifestări ale vieţii, întâmpină rezerve din partea colegilor sau superiorilor mai în vârstă. Este o povară descurajatoare pe umerii tineri afişarea vârstei fragede care ar trebui să însemne dinpotrivă: elan şi speranţă.

Exceptând starea actuală anormală de şomaj, tânăra sau tânărul se isbeşte ca şi în trecut de altă formă a barierei dintre generaţii. Ea se manifestă la fel de autoritar şi de inegal ca şi pe vremea când părinţii uzau acasă la ei de drepturile asupra soartei copiilor.

Pe de altă parte, persoanele trecute de patruzeci de ani se plâng că sunt înlăturate de egoismul tinerilor. O dactilografă, o vânzătoare, o manechină, o secretară, trebue să poarte aureola castanie sau aurie, care să încadreze un obraz plăcut, surâzător, ceeace este sinonim cu nervi sănătoşi şi privire nedecepţionată. Valul de frăgezime şi de energii netocite aduce voioşie şi trezeşte simpatia în dauna celor ce după încercările vieţii, mai trebue să-şi câştige traiul.

Sunt instituţii cari evită încetineala bătrânilor, inadaptarea lor la mediu, personalitatea lor prea evidentă şi incomodă.

Ierarhia, în schimb, este duşmana tinereţii care priveşte cu revoltă la locuri câştigate prin lungimea anilor de funcţionare în proporţie inversă cu calităţile celor ajunşi în grad.,

Şi astfel antagonismul dintre generaţii se menţine ca şi în trecut, sub o formă mai concretă şi mai materială, usturătoare în consecinţele ei, acută şi fără leac. Dar să nu ne închipuim că pe vremea aceea a fost mai bine. Spusele generaţiei de atunci sunt prea subiective, iar bătrânii de azi retuşează, inconştient sau intenţionat, sentimentele de revoltă şi împotrivirile pline de risc, avute pe vremea lor, sub altă formă, faţă de cei născuţi cu două-trei decenii mai devreme decât dânşii.

Dreptatea cui s'o dăm? Imparţial nu poate fi nici un judecător de vreme ce fiecare face parte dintr'una din generaţii potrivnică celeilalte.

Dar timpul, făcător de minuni, va schimba aspectul acestei învrăjbiri, înoind-o sub altă denumire, cu alte scopuri şi principii.

Aşteptăm începerea acestui ciclu nou şi ne întrebăm cu cine vom fi atunci? Cu întâia, a doua sau a treia generaţie?

B. MADELEINE

Realitatea deasupra ori cărei fantezii

Am fi socotit drept invenţie artificială şi ridicolă povestea adevărată ce ni se comunică din Moscova, dacă am fi găsit-o într'un roman sau într'o nuvelă.

Jacob Gangsburg, mândria literaturii sovietice, ale cărui piese de teatru şi romane povestiau numai despre maşini uriaşe, tractoare şi eroismul tinerilor comunişti, autorul despre care criticii spuneau că e demnul urmaş al marelui Maxim Gorki, a fost condamnat zilele trecute la doi ani muncă silnică. Tribunalul a dovedit că Gangsburg n'a scris un singur rând din toată opera care-i făcea gloria, nu sunt ale sale nici piesele de teatru care preamăresc pe Frunză, generalul roşu, şi pe Djerjinski, fondatorul G. P. U.-ului; nici romanele considerate ca marea epopee a comunismului. Tribunalul a constatat că Gangsburg luase în antrepriză pe un scriitor bătrân, Lubitsch Kosurow, romancier burghez, care se bucurase de oarecare reputaţie în vremurile ţariste, şi care dela isbucnirea revoluţiei n'a mai putut publica nimic.

Kosurow e azi în vârstă de 63 de ani şi trăia în cea mai cumplită mizerie, într'un bordei imund din împrejurimile Moscovei. Gangsburg îl ameninţa zilnic că-l va denunţa poliţiei secrete şi bietul Lubisth Kosurow era silit de aceste ameninţări, să-i făurească gloria.

Pentru primul roman de succes, Lubitsch Kosurow a primit dela Gangsburg câteva ruble ca avans, iar după apariţia cărţii, o sticlă de votcă.

Dar Gangsburg era tot mai copleşit de comenzi oficiale: trebuia să producă. Venia la Lubitsch şi-i spunea:

— „Imi trebue un nou roman dar am nevoie de el repede. Vezi de-l scrie iute!" şi-l grăbia mereu, ameninţându-l cu poliţia.

Bătrânul burghez se punea din nou pe lucru, dar nu isbutia să termine destul de repede ca să poată mulţumi graba lui Gangsburg. Aşa se face că într'una din zile, disperat, Kosurow introduse într'un roman nou vreo sută de pagini dintr'o lucrare veche de a lui, pe care o credea de mult uitată. Nu se ştie cum, poliţia sovietică a aflat despre această întâmplare, şi astfel a eşit la iveală întreaga mistificare.

Tribunalul a hotărît ca toate drepturile falsului romancier să treacă asupra autorului real, Lubitsch Kosurow, şi astfel nenorocitul de el este astăzi un om bogat şi dacă va mai trăi, va putea face o carieră strălucită în Rusia Sovietică.

m.

Pentru înlăturarea şomajului tineretului intelectual

Tineretul intelectual se găseşte astăzi într'o stare aproape jalnică; şomajul creşte din zi în zi; ce soluţii ar trebui aplicate în învăţământ şi cum ar trebui să fie îndrumat tineretul pentru ca şomajul să fie înlăturat.

LA adresa indicată, am găsit un gang întunecos, cu o scară de lemn, interminabilă. La un etaj superior, o uşe. Pe uşe, o tăbliţă: aci e „Uniunea" pe care o caut.

Intru. O măsuţă, două scaune şi un raft cu hârtii, e tot mobilierul. Un băiat tânăr, la birou.

După ce află scopul vizitei mele, mă pofteşte pe al doilea scaun, răsfoeşte un dosar şi începe o prelegere:

— Chestiunea în sine se cunoaşte: Universităţile scot torente întregi de titraţi, cari, în criza actuală, mor de foame cu licenţa în buzunar. Suferim de hipertrofie intelectuală, noi, ţară de analfabeţi! Paradoxul ar fi amuzant, dacă nu ar avea urmări atât de tragice.

— Fenomenul, în cifre, se prezintă interesant? întreb.

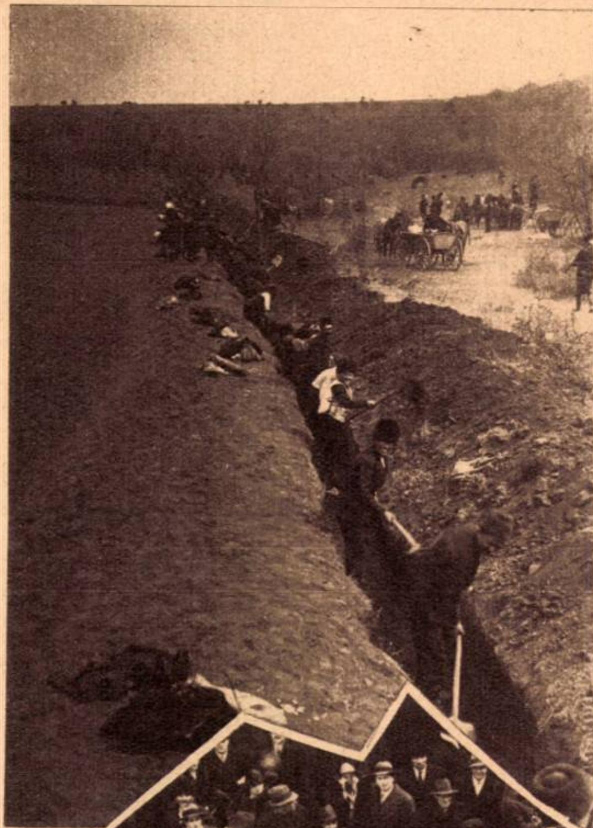
— Dela 1919 până la 1930, peste 300.000 de elemente tinere au luat drumul studiilor universitare, fără ca să se întrebe cineva, dacă unei asemenea „îmbucurătoare" supraproducţii, i se poate asigura şi plasamentul remunerator.

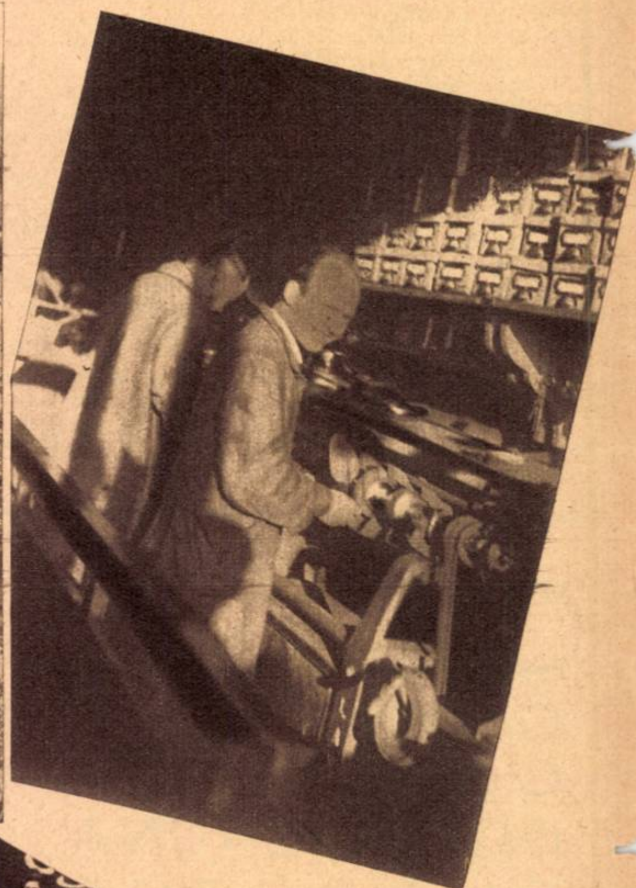
— Numeşti supraproducţia de intelectuali, un fenomen îmbucurător?

— Noi îl considerăm de fapt un fel de cancer cerebral al societăţii de azi. Din aceşti 300.000 de intelectuali, îşi câştigă prin muncă traiul câteva mii. Restul, sunt doctori-şarlatani, profesori-venali, avocaţi-excroci.

— Acesta nu poate fi un fenomen îmbucurător.

— Contingentul universităţilor române, continuă interlocutorul meu, fără să adăogăm numărul celor din străinătate, este în fiecare an de cel puţin 30.000, cu o vădită tendinţă de creştere (cifre oficiale). Pe facultăţi, acest număr se repartizează aproximativ astfel: 12.000 la drept, 6.500 litere şi filosofie, 3.500 ştiinţe, 3.000 medicină, 1.500 farmacie, 1.800 Academia comercială, 1.200 politechnica, etc. Să zicem că numai zece la sută din aceştia termină în fiecare an studiile. Iată deci, în mij-

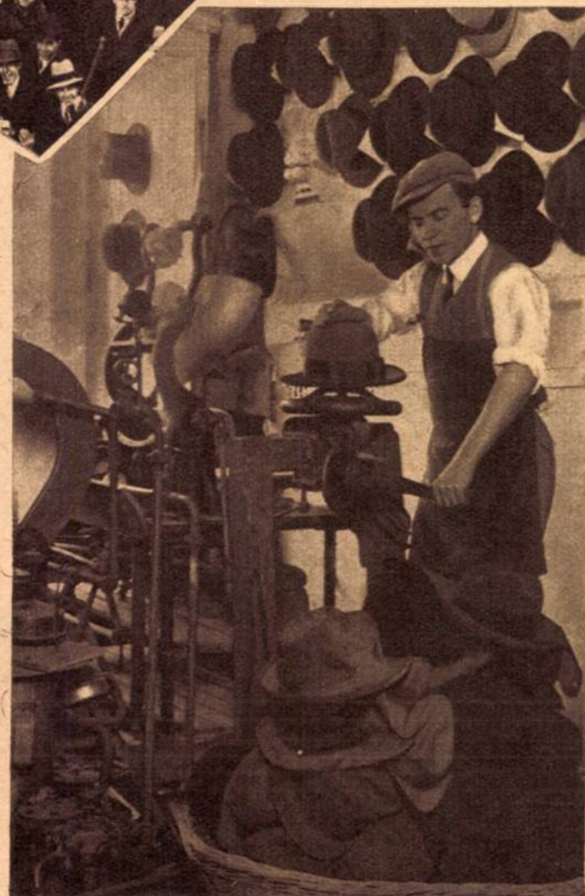

Pentru înlăturarea şomajului intelectual, tinerii intelectuali trebue îndrumaţi spre meserii sau înapoi la sate. Cu acest sistem se vor obţine cu siguranţă rezultate fericite

locul crizei generale de care am amintit, obligaţia socială de a se plasa anual un număr de 3.000 avocaţi, medici, profesori sau ingineri!

Azi Statul nu mai plasează în administraţia sa, care geme de mulţimea funcţionarilor, nici unul din aceşti intelectuali, iar societăţile particulare, paralizate de criză, nu mai fac angajări noui de personal.

— Ei bine, care este soluţiunea la care recurge acest trist excedent intelectual?

— Naufragiaţii cu diplome au hotărât să se grupeze într'o vastă Uniune a tinerilor intelectuali. Uniunea a ţinut un congres general, pentru a-şi fixa programul.

— Şi ce aţi obţinut până acum?...

Din nefericire, Uniunea nu a reuşit să amelioreze situaţia tineretului intelectual; cei bătrâni din slujbe nu pot fi înlocuiţi cu tineri...

INDRUMAREA SPRE COMERŢ

Dece gruparea nu poate obţine mai mult?...

Să lăsăm pe un tânăr intelectual, anti-unionist, să ne dea răspunsul la această întrebare:

— Mai întâi, nu mi se pare mania post-belică de grupare în tot felul de asociaţiuni, societăţi, uniuni, ligi, etc., o ideie prea fericită, pentru rezolvirea relelor de care suferă societatea de azi.

Când te bizui prea mult pe credinţa că unirea face puterea, renunţi la puterea ta individuală, fiind încredinţat că e suficient să te afli în grup, ca să isbândeşti. Această credinţă supără însuşirile şi iniţiativa individuală şi obicinuieşte pe individ să nu mai facă nici un efort personal, în speranţă că asociaţia din care face parte, „are ea grijă". Omul nu mai munceşte şi nu se mai sbate. Aşteaptă totul de-a gata.

Şi ce sunt de obiceiu aceste „Uniuni"? Sau asocieri în scopul ca „domnii din comitet" să tragă maximum de foloase materiale, în numele patriotismului, şomajului, etc., sau prilej de vorbărie în şedinţele miilor de asociaţiuni existente, substituindu-se acţiunei vorbăria goală, ce gâdilă vanităţi oratorice şi sterpe.

Mai ales în cazul intelectualilor-şomeuri, gruparea e un non-sens. Vă va da oare comitetul vostru de lucru, tineri intelectuali în mare parte agramaţi? Sau vă vor servi domnii din comitet de mâncare? Şi credeţi desigur că asocierea voastră va fi un eveniment atât de formidabil, încât guvernele se vor îngrijora, şi nu vor avea altceva mai bun de făcut, decât să vă dea sinecuri, transformându-vă în paraziţi administrativi? Iar întreprinderile particulare se vor cutremura şi vă vor deschide porţile, ca să le păpaţi tot bugetul — cum atâţia „juni intelectuali" au mâncat pe al Statului, ca să doarmă în birou? Nu în asociaţii de aspiraţii spre parazitism trebue să căutaţi soluţiunea şomajului intelectuali! Nu în vorbăria şedinţelor de comitet şi în Uniunile mediocrităţilor. Ci în tăcere şi singurătate. In linişte, în acţiune promptă, susţinută, în forţele personale ale fiecăruia. In iniţiativa şi putinţa de adaptare la noile condiţiuni de viaţă de acum.

Ţi-ai dobândit diploma după trei ani de chinuri universitare şi acum aştepţi ca acel petec de hârtie să te hrănească. Nu te hrăneşte. Arde-l. Şi munceşte. Inovează. Caută şi născoceşte cu ce te poţi face util, ce trebue societăţii din jurul tău, produce-i şi vinde-i.

— Bine, dar comerţul este într'o criză formidabilă.

— Negustorii ingenioşi câştigă totdeauna.

INAPOI, LA SATE?

— Să nu crezi că dacă ai părăsit satul şi ai ajuns avocat-şomeur, sau avocat-excroc la Bucureşti, ţi-ar cădea nasul dacă într'o bună zi te-ai reîntoarce la coarnele plugului.

— Da, ştiu, am replicat interlocutorului meu, tineretul sătesc invadează oraşele.. şi d. Iorga a propus o întoarcere a tineretului spre pământ; înapoi, la sate... Dar vagonul de porumb se vinde atât de eftin, încât nu-ţi scoţi nici cheltuelile cu îngrăşarea ogorului!

— Cu învăţătura ta, ai face acasă, pe ogoarele nostalgiei tale, o foarte productivă cultură raţională.

Tinerii intelectuali preferă să moară de foame asociaţi, decât să se scoboare la muncile manuale, individual, şi să-şi câştige pâinea.

Fireşte, asta e mai greu şi produce mai puţin decât o sinecură. Dar numai restrângându-ţi nevoile, făcând economii, te-ai putea trezi cu un mic capital, care poate creşte, chiar în condiţiunile defavorabile de azi.

Dacă însă înlocuiţi iniţiativa personală, puterea de dibuire a ce este necesar, de născocire a inovaţiei trebuincioase, munca încordată şi „scoborîrea" (care în cele mai multe cazuri e totuş o înălţare), dela excrocheria avocaţială sau venalitatea profesorală spre plug, meserie, comerţ, cu agitaţia stearpă a unei noui Uniuni peste cele zece mii existente, veţi rămâne şomeuri şi veţi fi pentru restul cetăţenilor odioşi, cerând în massă statului să vă dea sinecuri!

SPRE MESERII?

Aşadar, altă soluţie ar fi, îndrumarea tineretului spre şcolile profesionale.

Vorbiam într'o zi cu d. Prof. Rădulescu-Motru şi d-sa — fără a-mi da un interview — îmi spunea cam aşa:

— Se pare că azi, în numărul total, extraordinar de mare al studenţilor, fatal există elemente cari sunt şi nu sunt studenţi. Sunt unii înscrişi, dar sunt departe de a avea idealurile ce caracterizează un student în străinătate.

Cum să-i selecţionăm, şi cum s'ar putea reduce numărul celor ce intră în Universităţi?

— Indrumându-i spre şcoli profesionale, de meserii — răspund unii.

Dar, la noi, şi cei ce intră în şcolile profesionale, fac aceasta tot în vederea obţinerii unei slujbe la Stat!

In adevăr, absolvenţii acestor şcoli, în mare măsură, nu se pregătesc în vederea unei meserii, ci aşteaptă salariu dela Stat, idealul lor fiind să ajungă funcţionari, — deci „intelectuali", „domni"...

Aşa e mentalitatea la noi,şi de vină e desigur şi o greşită politică şcolară, încurajată decenii întregi, de către acele partide, care aveau nevoie de a forma „conducători ai burgheziei", funcţionarlâc.

Un profesor ne povestia că legase într'o zi, conversaţie, cu un domn, în tren. Când acela a aflat că vorbeşte cu un profesor, i-a spus, oftând:

— Ei, domnule, şi eu am fost intelectual acum trei ani: eram grefier, dar m'au scos la pensie!

Pentru a se pune capăt şomajului tinerimii intelectuale, un guvern a desfiinţat sute de licee şi gimnazii, pentruca guvernul următor să le înfiinţeze la loc.

ŞCOALA, MAREA VINOVATĂ...

D. dr Angelescu, acuzat de fostul ministru, d. prof. Costăchescu, că a sporit şomajul tineretului intelectual, prin înmulţirea gimnaziilor şi liceelor, ne spune:

— In reforma mea, gimnaziul nu era o şcoală terminală. El era o şcoală de trecere spre şcoala de meserii, de agricultură, de mecanică, de c. f. r., spre şcolile normale, seminare, etc. Gimnaziul nu da nici un drept absolventului, şi era o şcoală intermediară, iar pentru ca absolventul să poată ocupa o funcţiune la Stat, sau să-şi facă o carieră, trebuia să urmeze alte şcoli.

După cum se schimbau miniştrii, liceul devenia unitar, bifurcat sau trifurcat, se înfiinţa clasa 8 şi se desfiinţa, ce făcea unul, schimba celălalt, şi şomajul intelectual sporia mereu.

Astfel stând lucrurile, ne întrebăm dacă în locul acestor reforme formale, de suprafaţă, ale şcoalei, nu ar fi necesară o reformă de fond a învăţământului, care să fie pus în stare a schimba mentalitatea tineretului actual, făcându-l să-şi înlocuiască idealul administrativ, cu un altul, de îndrumare spre şcoli profesionale şi spre alte îndeletniciri moderne...

AERISIRE

Plictisit că ziarele îl atacau mereu pe chestiunea şomajului intelectual, un fost ministru a cerut unor gazetari să-i spună ce soluţii întrevăd ei. Subsemnatul, i-am spus cele de mai jos, dar ministrul a crezut că mi-am permis să râd de el, şi s'a supărat. Ii spusesem că n'ar fi rău să se mai aerisească şcoala, care a rămas în urma vremei de azi. Propuneam să se introducă unele cursuri noui, ţinându-se seamă de comandamentele vieţei moderne: stenografia, dactilografia, auto, radio, electricitatea aplicată, mecanică practică, voiaj, turism...

Şcoala are nevoie de această apropiere de realitatea prezentă, vie. Şcoala s'a învechit; trebue să-şi spargă forma, în care lucrurile noui, nu mai încap.

Ce învaţă copiii azi în şcoală? Tot ceeace îi agasează mai mult: lucruri în cari nu găsesc nici cea mai mică plăcere, şi cari nu le folosesc câtuşi de puţin în viaţă. O, recunosc, când eram noi copii, ne încântau versurile lui Virgiliu şi eram avizi de poezie. Noi înşi-ne scriam versuri la 15 ani; adolescentul de azi a trecut prin 7 echipe de foot-ball, are poate motocicletă şi visul lui este un automobil. El nu mai visează sclipirea razelor de lună, pe apele Fântânei Blanduziei...

Ci vrea un canot-automobil, o barcă cu motor, cum a văzut în cursele din actualităţile filmate de vreun Movietone.

A sili generaţia de azi, să adopte gusturile celor vechi şi idealurile trecute, este o caznă fără rost şi fără rezultat. Or, aceasta vrea să facă, şcoala retrogradă de azi.

Parcă aud protestele violente ale latinitarzilor şi profesorilor de limbi moarte şi literaturi vii. Cum? Să scoatem poezia, să scoatem literatura din liceu? Ce barbarie!... Dar tradiţia, vai, tradiţia...

Cunoaştem teoria că cultura latină dă o disciplină rectilinie spiritului, şi celelalte argumente.

O alternanţă însă a acestor ore cu alte cursuri noui, care să desvolte ceeace gustă cu plăcere spiritul actual, ar face şcoala mult mai plăcută. Aşa cum e acum, e rebarbativă. Şi e absurdă: se cere copilului din clasa 6-a să înveţe clasicii francezi, când nici într'a 8-a, nu sunt sigur, dacă mintea lui e destul de coaptă şi sufletul destul de bogat în experienţele vieţei, ca să le înţeleagă toată fineţea.

In schimb, în clasa opta li se predau povestirile lui Daudet!

ŞCOALA CARE UCIDE

Daţi copiilor mai multă gimnastică, fiindcă le place sportul. Nu vi se pare excelentă măsura şcolilor germane, ca prima oră de program, din fiecare zi, să fie gimnastică?

Pe vremea mea, aveam ora de gimnastică la ora 2 după amiază, cu stomacul încărcat! Iar azi, mizera oră de gimnastică, unică pe săptămână, o găseşti când între ora 2 şi 4, când pe la 6 seara...

Aveam în liceu o Chimie de Istrati şi o carte de fizică groasă să tot fi învăţat în ea, şi nu o terminai nici la sfârşitul vieţii. ... Dar din 40 de elevi, nici doi nu ştiau să repare soneria de acasă, când se strica.

O mare pasiune a tineretului actual, este să construească aparate de radio. De ce nu profită şcoala de această înclinare?

Dece nu o cultivă, dece nu trage foloasele didactice din ea, dece

nu o face un prilej de noui învăţături, dacă ea este o plăcere atât de mare pentru elevi?

Dacă ritmul versurilor latine trebue menţinut, noi ştim însă o altă scădere, care este ritmul vieţii actuale, care procură omului mai uşor mijloacele de traiu şi-i sporeşte chiar posibilităţile de cultură: e ritmul maşinei de scris.

Mărturiseşte: d-ta, şomeur, n'ai găsi mai uşor de lucru, dacă de mic, ţi s'ar fi asuplisat degetele pe clapele unui Yost, decât să ţi se chinuiască toată copilăria cu etude la pianul dezacordat din salon? Azi nici gama nu ştii s'o mai faci ca lumea... A, dacă ai fi fost un talent excepţional...

Iar d-ta, nu ai câştiga îndoit, dacă maşina de scris ţi-ar cruţa timpul şi cazna?

Turism, călătorie, limbile străine, principale, stenografia, conducerea şi anatomia automobilului... Toate acestea trebuesc în viaţa de azi. E necesar deci, să se restrângă celelalte materii la minimul util unei culturi generale, ca să se facă loc obiectelor noui de învăţământ, noţiunilor şi activităţilor actuale. Ştiinţa, viaţa, sunt în continuu progres. Dacă şcoala nu se ţine de evoluţia vieţii, nu avem ce să facem cu ea. Mai rău ne încurcă. Ba uneori, ne ucide pur şi simplu copiii, şi nu numai sufleteşte... Ii face desorientaţi în viaţă, ftizici, prin silnicie cotidiană, sinucigaşi. Sau şomeuri.

SANDU VORNEA

Referitor la problema pusă de noi, poetul Ion Pillat ne spune următoarele:

Ce pot să-ţi spun? Bătrânii mă cred încă tânăr, tinerii mă cred deacum bătrân. Mă găsesc între cele două vârste şi n'am dreptul decât... s'aştept.

Cum vezi, stau cum e mai rău.

Ion Pillat

Regina mamă a Olandei, Emma, care a incetat din viaţă săptămâna aceasta in vârstă ***de 76 de ani.***

GENERAŢIILE

VECHI ŞI NOI

— De când există lupta între cele două generaţii —

Cum era înainte vreme şi cum este astăzi. Slăbirea autorităţii părinteşti. „Familia“ înainte şi azi. Femeile frumoase de odinioară. „Babacu şi Nineaca“.

EHEI, pe vremea noastră era altfel!" — spun bătrânii oftând.

Nimic nu le mai place azi: oraşul e murdar şi neîngrijit, tinerii nu studiază, lumea-i neserioasă, femeile-s frivole, funcţionarii nu-s cinstiţi, poliţia ocroteşte prostituţia şi jocurile de noroc, negustorii dau marfă proastă, bancherii nenorocesc lumea cu falimentele lor, oamenii politici nu-s patrioţi şi umblă numai după căpătuială, ziariştii spun minciuni...

Dacă ar fi să asculţi pe un bătrân, toate aceste rele nu existau „pe vremea veche", iar acum ar constitui un dezastru.

Casă boerească.

Totuşi unii bătrâni de azi, cari au memorie mai bună, mărturisesc cu sinceritate, că se minunesază de multe progrese, ce s'au făcut în ţară. Ei îşi mai amintesc că în tinereţa lor se auzeau aceleaşi regrete, la adresa trecutului.

Perspectiva depărtării înobilează şi poetizează toate. Din vârful unui munte, valea cea mai banală apare feerică. Iar creasta Ceahlăului cu stâncile greoae, bolovănite, pleşuve şi lipsite de orice vegetaţie, apare plutaşului, alunecând pe valea repede a Bistriţei, ca o dantelă fină şi delicată de fildeş, străbătută de razele soarelui, ce apune.

Marele Ion Brătianu, omul de Stat ponderat şi aşezat, a fost pus şi el odinioară în urmărire de poliţie, ca om primejdios pentru societate. Pe V. G. Morţun, conducător socialist pe vremuri, deputat şi apoi ministru, părinţii lui, latifundiari din judeţul Roman, l-au considerat nebun, când a început să-şi cheltuiască averea întreţinând „mişcări subversive". Probabil că tot astfel, ca nefiind în toate minţile, a fost considerat şi socialistul Iacob Ţăranu, tânărul care părăsind căminul părinţilor lui bogaţi, a îmbrăcat costumul de lucrător. Savantul Ion Nădejde, pe ale cărui cărţi studiază şi azi tineretul, a fost îndepărtat, acum o jumătate de secol, ca nefiind vrednic să fie profesor.

S'ar putea înmulţi asemenea exemple de conflicte dintre o generaţie şi alta, conflicte, între părinţi şi copii, cari uneori neputându-se canaliza altfel se sfârşesc în mod tragic. Se citează de pildă cazul unui tată bătrân, care s'a împuşcat, neputându-se împăca cu purtările prea libere ale fetei lui, o studentă adăpată la ideile moderne. O mamă văduvă s'a otrăvit nu de mult, neînţelegând pornirile unicei ei copile pe care o crescuse cu mare greutate şi sacrificii.

„BABACU" şi „NINEACA"

Cum era în vremea veche?

In piesele de teatru ale lui Alexandru vedem uneori pe candidatul de însurătoare, pe care „babacul" îl ia de mână, spre a-l duce la mireasa lui. Acum o jumătate de secol, şi chiar mai târziu, mai era moda, mai ales în Moldova, ca băeţii şi fetele să „pupe mâna" tatei, înainte de culcare.

Azi nu se mai sărută mâna nici măcar mamei...

Credem că suntem aproape de adevăr dacă afirmăm că autoritatea părintească a început să slăbească în România după 1848 şi mai ales după răsboiul din 1877. Căci se pare că spiritul revoluţionar nu ne-a sosit din Franţa, ca o urmare a marei revoluţii, sau a ideilor de la 1848, ci este importat de peste Nistru.

In Rusia, oprimarea de veacuri a dus în secolul trecut la o mişcare poporanistă, la „scoborârea în popor". Vlăstarele ruseşti de viţă nobilă, băeţi şi fete din familii bine situate, îşi părăseau părinţii, îşi neglijau studiile universitare, pentru a se dedica „ridicării poporului".

Mulţi din aceştia au murit închişori, prin gheţurile Siberiei sau în ştreang.

După informaţiile ce avem, mişcarea rusească a fost frământată pe pământul ospitalier românesc ca şi aceea a grecilor, bulgarilor şi polonilor.

Cu alt prilej, având o convorbire cu doamna Sofia Nădejde, cunoscuta scriitoare socialistă, d-sa ne-a povestit unele amintiri caracteristice, cari pun în evidenţă drumul pe care l-au urmat ideile revoluţionare spre a pătrunde în România. Noi am primit socialismul, nu de la Apus, ci de la Răsărit, şi prin prisma mentalităţii ruseşti. După cum şi revoluţia lui Tudor Vladimirescu, care a dus la întemeerea României noi, a fost şi ea o sugestie venită de la sud şi ca o urmare a răscoalei grecilor.

CUM ERA ACUM O SUTĂ DE ANI?

Imprejurările cu totul grele, prin cari au trecut bunicii şi străbunicii noştri, oprimarea sub care a trăit neamul românesc, au făcut ca conflictul dintre generaţii să fie mai atenuat, sau chiar să nu se manifeste de loc.

In acele timpuri grele, o familie era nevoită să admită un şef, căruia să i se supue, fără opunere. Atât femeea, cât şi copiii, trebuiau să asculte căci în caz contrar se dărâma totul.

Astfel, de pildă, erau unele familii boereşti pe la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul celui de al XIX-lea, cari aveau pretenţii feudale. Unele din casele lor erau mici cetăţi, un fel de stat în stat: nici poliţia, nici justiţia domnească nu îndrăsneau să treacă pragul porţei unui Ban sau Vornic — ne spune Ion Ghica. E adevărat că un asemenea drept nu era scris nicăieri; totuşi chiar încă acum câteva decenii, un poliţist sau un perceptor risca să fie dat afară din slujbă sau să mănânce bătae dela argaţii boerului, dacă ar fi îndrăsnit să păşească pragul casei sale.

Astfel boerul Dudescu se punea uneori chiar împotriva Domnului şi închidea porţile, putând să trăiască luni întregi, cu familia, cu slugile şi cu oamenii casei, optzeci şi o sută de suflete, fără să aibă cea mai mică trebuinţă de cei de afară. Avea mălaiu şi făină în hambare, cămara lui gemea de tot felul de băcănii şi de sărături, avea robi ţigani croitori, cismari, franzelari...

Dacă *Domnul*, fără să fie sprijinit de la Ţarigrad, duşmănea pe vre-un boer, acesta îl înfrunta în mijlocul Bucureştilor.

Erau multe familii, care desfideau pe faţă pe grecii de pe tronuri.

Astfel, de pildă, Gion citează pe Scarlat Ghica, fiul marelui Ban Dumitrache Ghica: acesta nu mergea la curtea fanariotului Domn, fără să fie urmat de un şir de 40—50 de trăsuri, în care se aflau clienţii şi prietenii lui.

In asemenea împrejurări autoritatea părintească se afirma ca o necesitate imperioasă. Tinerii boeri, flăcăiandrii de la sfârşitul studiilor şi aşa zişii „feciori de curte", dela începutul secolului trecut nu putea fi decât nişte fii foarte respectuoşi.

Prima jumătate a secolului al XIX-lea a fost în special pentru Bucureşti un amestec de învălmăşeli grozave: zavera de la 1821, invazii de turci, ruşi, nemţi, apoi secete, ciumă, cutremure, focuri, când se prăpădeau sute de case, holeră... In vârtejul acestor evenimente, tineretul de atunci *nici* nu avea timpul să se răsvrătească sau să gândească să apuce alte căi..

Casă veche boerească se văd ferestruele înguste, pe unde se putea trage cu puşca.

FAMILIA VECHE

Sunt rare jupâniţele, cari au eşit în viaţă publică. Cei ce au studiat viaţa în familiile vechi româneşti, ne arată că jupânesele duceau viaţă casnică în adevăratul senz al cuvântului: Fata muncea înainte de măritiş apoi muncea şi ca nevastă. Fie ca Domniţă, ori ca jupâniţă, făcea pânză, broda, cosea:

Cămăşuţa nunului
Sangulia mirelui
Gulerașul vornicului
Şi basmaua taică-său

Toate astea le pregătise pe când era fată!

Ca nevastă, poetul poporan ne spune că era:

Doamna bună curţilor
Stăpâna argaţilor
Chelăreasa banilor
Stăpâna averilor

Femeea avea tot atât de puţină independenţă ca şi copiii, — cu toţii trebuind să asculte. La rândul lui, boerul ori cât de mare era nu putea fi de capul

Un boer de acu o sută de ani.

lui: astfel de pildă nu putea să iasă din ţară decât cu învoirea Domnului, care se amesteca şi în alte hotărîri intime de familie. Din această pricină în secolul al XVIII-lea au fost puţini români, cari au trecut graniţa. Abea în secolul trecut tinerele odrasle boereşti au început să plece mai ales la Paris.

In asemenea împrejurări conflictul dintre generaţii lua un caracter înăbuşit.

FEMEILE FRUMOASE

Multe dintre jupâniţele românce au fost atât de frumoase, încât li s'a dus vestea, peste nouă mări şi nouă ţări.

Totuşi nu este adevărat, cum susţin unii, că numai generaţia actuală se fardează şi îşi smulge sprincenele, etc.

Subsemnatul îşi aduce aminte, din copilărie lui, de bătrâne cucoane, din nordul Moldovei, cari-şi rădeau sprincenele şi apoi lipeau un fel de suviţe de catifea specială... Ce să mai spunem despre tortura corsetului, de perniţele ce se puneau la şolduri şi despre „turnura" enormă de la spate cari, după părerea „damelor" de pe atunci, ar fi dat un aspect elegant corpului.

Mitropolitul Antim a simţit nevoia să scrie o filipică pentru „mântuirea păcătoşilor" şi în care vorbeşte în special de femeile, cari dau pe obraz „cu văpsele".

Ca o curiozitate, reproducem un interesant portret al Doamnei Safta Ipsilanti, soţia lui Constantin Vodă Ipsilanti, portret în uleiu de la finele veacu-

Fată de boer in costum de sărbătoare

lui al XVIII-lea. Găsim acest portret la pag. 407 a lucrării d-lui Const. George Mano, o interesantă culegere de documente privitoare la familia Mano.

După cum se vede, examinându-se acest portret, doamna gătită cu bogate juvaericale, *are sprâncene groase şi apropiate între ele*, adică are „sprincene îmbinate". Acum e moda sprâncenelor depărtate şi subţiri; atunci se considerau ca frumoase „sprincenele îmbinate", pe cari le cântă şi poetul poporan. In orice caz, acest portret este o dovadă că femeile dădeau şi pe acea vreme, atenţie deosebită sprincenelor.

DISPARIŢIA AUTORITĂŢII PĂRINTEŞTI

E de observat că dispariţia autorităţii părinteşti, emanciparea femeii şi conflictul între generaţii, coincide cu introducerea bicicletelor şi automobilelor, invenţii technice cari desvoltă spiritul de individualitate, de autodeterminare şi conducere în viaţă. Găsim şi într'un roman al lui Emil Zola o observaţie asemănătoare. De altfel este lesne de înţeles, că nu putea rămâne acelaş sufletul femeilor românce îmbrăcate în rochii grele şi pietrării scumpe, având înfăţişarea unor princese bizantine, sau icoane, închise în dosul unor ziduri înalte şi neluând parte la mesele şi petrecerile bărbaţilor.

La un moment dat, a dispărut femeia „gospodină", şi a a-

părut aceea care „vorbeşte şi citeşte cărţi franţuzeşti", „cântă la piano" şi se'mbracă decent. Poeţii cântau un vârf de picior, ce apărea de sub rochie.

Acum pianele stau închise, cărţile de asemeni. Femeea joacă tenis, conduce automobilul, ţine discursuri...

Deasemeni a dispărut „Coconul şi feciorul de curte", tânărul îmbrăcat cu antereu lung, ce-i da aspect de cucoană, şi cu un işlic greoiu în cap, ce nu-i permitea o mişcare mai sprintenă. Tinerii aceştia se mai vedeau încă acum o sută de ani preumblându-se, cu un beţişor subţire în mână, pe „podul Beilicului" (Calea Şerban Vodă de

Un şef de familie în secolul al XVIII-lea.

azi), uliţa pricipală a alaiurilor domneşti, cari veneau de la mănăstirea Văcăreşti spre Curtea Domnească (piaţa Florilor de azi).

Pe acea vreme începuse şă se pue „caldarâm" în Bucureşti, şi se făceau experienţe de luminarea oraşului cu felinare, în cari se puneau lumânări de seu. Iar lumea era foarte mândră de „marile" progrese.

Aceste aspecte pitoreşti au dispărut, după cum nu mai există azi nici tipul femeii şi fiului supuşi fără cârtire autorităţii şefului familiei.

Ultimul mare răsboiu, prin consecinţele sale, a venit să de-

Şi jupâniţele vechi işi făceau sprincenele
(Portretul D-nei Safta Ipsilanti)

săvârşească opera socială firească a evoluţiei economice.

Maşinismul desvoltarea producţiei capitaliste proletarizase o mare parte a omenirii. Răsboiul a pauperizat populaţia diferitelor ţări, gonind de acasă, la muncă, pe femee şi pe copil. S'a ajuns din această pricină la slăbirea legăturilor de familie, la dărâmarea dictaturii paterne şi la accentuarea conflictului dintre generaţii.

Credem că au dreptate bătrânii, cari se plâng că odinioară copiii erau mai ascultători şi că acum au luat-o razna. Conflictul acesta dintre generaţii pare că nu exista. Cel puţin în România, el este de origine recentă, ca o urmare a evenimentelor economice şi politice, cari prefac întreaga lume.

ALEX. F. MIHAIL

FEMEILE FAC SPORT

Publicăm în această pagină câteva aspecte ale sportului feminin.

Joan Marsh nu este numai stea de cinema ci şi vedetă sportivă. Bogăţia trofeelor primite cu prilejul unor concursuri nautice o dovedesc cu prisosinţă.

Alături de ea miss Eleanor Holm (dreapta sus) o temută înnotătoare aşteptând pornirea în cursă.

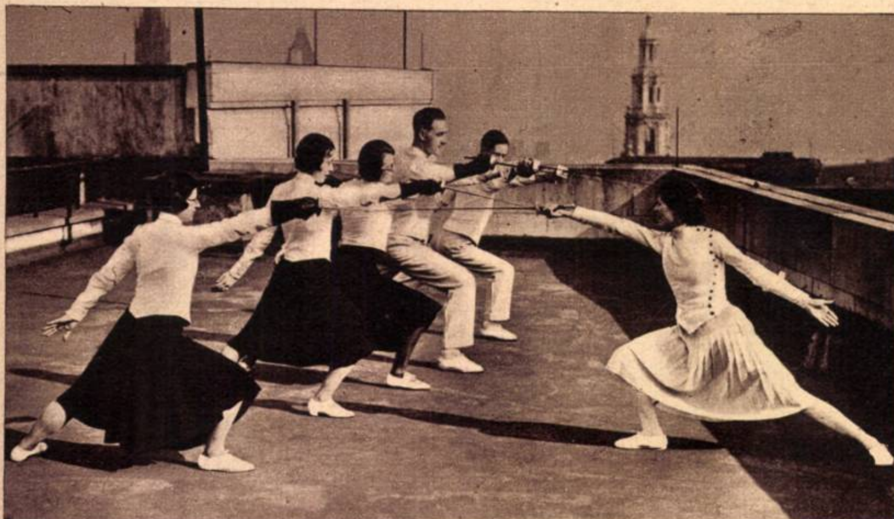
La Londra tinerele fete fac un intens antrenament de atletism. Vedem mai jos o fotografie luată în timpul antrenamentului renumitei echipe feminine „Ladies Athletic Club".

La o expoziţie mondenă din Londra s'a încercat să se creeze un nou costum pentru jucătoarele de tennis. Costumul — pe care-l publicăm alăturat — pare să fi întrunit sufragiul unanim al sportivelor.

Miss Eleanor Mac Donald a inaugurat la Londra un curs special de scrimă pentru femei. Fotografia noastră a fost luată chiar în timpul cursului.

PE URMELE Măcelului

— Renaşterea regiunilor martire —

de KIVĂRAN-RĂZVAN

Un episod dramatic din timpul războiului mondial petrecut în cea mai chinuită regiune: Flandra. Vitejia mareşalului Foch, este simbolul care pluteşte azi încă deasupra acestui ţinut zguduit atât de îngrozitor acum două decenii.

IN momentele actuale, când din toate unghiurile lumii pare că se ridică într'un murmur insinuant ce se accentuiază treptat, preludiul conflictelor viitoare, e mai mult ca oricând necesară evocarea prăpădului apocaliptic care, în zilele noastre, a cutremurat din temelii paşnicele aşezări ale unei colectivităţi în plină evoluţie, transformând în ruină splendidele înfăptuiri ale unui ere de pace, de o prosperitate uluitoare.

Fusese relativ importantă perioada de linişte prin care trecuse Europa până la 1914, în afară de micile conflicte locale ce nu tindeau la declanşarea conflagraţiei mondiale, generaţiile avuseseră răgazul să se primenească şi oamenii simţiau nevoia unui „divertisment", cu atât mai mult că istoria nu le furniza îndeajuns de sugestiv, elementele capabile să dea o ideie justă a grozăviilor reale provocate de un războiu.

Dar azi, când amintirea cumplitei tragedii înscrisă în paginile istoriei sub titlul: „1914—1918", trăieşte în candelele aprinse încă la căpătâiul morţilor, în cicatricele rănilor spăimântătoare pricinuite de ura deslănţuită, se mai poate găsi o justificare oricât de riscată, predilecţiilor răsboinice ale anumitor leaderi ai politicei europene, antrenând umanitatea într'o nouă catastrofă?

Există una singură: nebunia lumii...

PĂMÂNTUL NIMĂNUIA

Una din regiunile cele mai sguduite de cataclism, după iureşul cotropitor al hoardelor teutone, în setea lor de cuceriri, care trecuse peste Belgia eroică şi martiră ,a fost desigur nordul Franţei, Flandra şi Artois, unde frontul s'a statornicit cel mai mult şi unde fiecare palmă de pământ a fost disputată cu preţul a mii de vieţi omeneşti, ca miza ispititoare a unui joc de noroc, primind sugestiva poreclă de „no man's land" — pământul care nu aparţine nimănui...

Locurile acestea, se încunună cu glorie printre acelea, sfinţite de sângele celor ce au sărit în apărarea patriei ameninţate.

Timp de două milenii, Flandra a văzut atâtea ciocniri de armate.

Şi Cezar a trecut pe aici, acum douăzeci de veacuri, când supunea Galia, spre a reduce la tăcere unele triburi rebele, mai înainte de a trece în Anglia, cu flota ce-l aştepta la Boulogne.

In cartea epopeei flamande, sunt înscrise atâtea nume de localităţi, ce amintesc un eroism fără pereche şi glorii scump câştigate:

Bouvines, unde Francezii triumfară asupra Imperialiştilor, victorie salutată la Paris cu imnuri de biruinţă, dansurile oamenilor din popor, cântările suave ale clericilor şi sunetele melodioase ale clopotelor dela biserici.

Mons-en-Pevelle, unde victoria lui Filip cel Frumos dădu Franţei: Lille, Douai şi Béthune.

Azincourt, unde lipsa de disciplină şi curajul nebunesc al nobililor şi cavalerilor francezi, făcură ca ţara să suporte mai mulţi ani jugul englez.

Şi altele, locuri de biruinţă ori de înfrângeri, care toate atestă sfinţenia pământului şi vitejia oamenilor...

FOCH. MONUMENTUL DELA CASSEL

Pe tabletele glorioase ale Flandrei, cel din urmă erou înscris este mareşalul Foch, imortalizat în monumentul equestru

Sus: *Inaintarea artileriei germane.*

Jos: *Mareşalul Foch biruitorul.*

ce se înalță mândru pe muntele Cassel și pe care-l vezi din trenul de Dunkerque îmbrățișând imensa câmpie flamandă, ca în zilele când, șef suprem al armatelor aliate, pregătia revanșa...

Foch a apărut într'un moment când totul părea pierdut, când nenumăratele asalturi germane străpungeau una după alta liniile franceze, făcând să se cearnă disperarea chiar în sufletele cele mai optimiste.

Prevăzând proporțiile gigantice ale războiului mondial, Foch scrisese că omul ce va avea sarcina de a da semnalul ofensivei, nu va îndrăzni să ia hotărîrea de *„risque tout"*, dacă nu e *„o natură avidă de răspunderi"*. Și peste tot unde-a dat față cu dușmanul, a justificat teza lui favorită, că victoria e o chestiune de voință. Prin voința lui de fier, un războí ce dura de patru ani s'a sfârșit cu victorie în patru luni.

Cei cari au luptat sub ordinele mareșalului, alăturea de el, pe câmpurile de bătaie din Flandra și Artois, povestesc episoade ce aureolează și mai mult numele eroului. Ele arată omul așa cum era, cu spiritul clar-văzător, judecând situația dintr'o privire, de o energie cruntă, niciodată preocupat de ideia retragerii, clocotitor și viu. Nu numai odată, Foch a restabilit situații compromise, forțând victoria să revie sub flamurile tricolorului francez...

CUM SE CAȘTIGĂ O VICTORIE

Se citează acele întrevederi istorice cu mareșalul French pe Ypres, când prin tăria convingerii și încrederii sale neclintite, hotărî pe metodicul soldat englez, gata să dea înapoi deoarece se socotia bătut și pe punctul de a fi încercuit, să rămână pe loc și să ție piept cu o mână de oameni istoviți, dar galvanizați de ordinul de atac venit pe neașteptate, căzut pe capul lor în clipa când așteptau comanda retragerii.

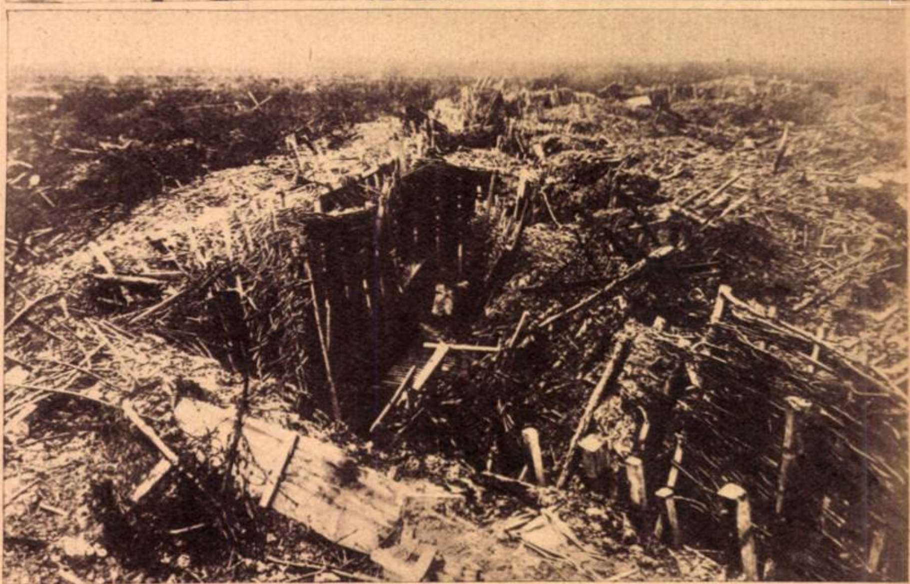
„Poate să înaintăm pe altă parte!" — gândiau ofițerii și trupa. „Ia să ne ținem și noi bine!" și ultimul sfert de oră trecu, fără ca Germanii să mai atace. Ypres era salvat.

Arras deasemeni, și-a datorit salvarea grație intervenției oportune a mareșalului Foch. Trupele franceze nemaiputând rezista pe culmea Notre-Dame-Lorette, unde se află astăzi marele cimitir național, începuseră să se retragă în desordine, din fața năprasnicei năvale germane. Rândurile se răriseră în așa chip, că pe alocuri dușmanul nu mai întâlnia niciun obstacol.

La est de Arras, generalul de cavalerie d'Urbal, fusese numit comandant al unui detașament destinat să apere orașul. Sub ordinele sale avea pe cel mai faimos dintre vânătorii pedeștri, generalul de Maudhuy, care făcuse minuni pe Marna. Amândoi erau oameni de curaj și de hotărîre. Cu toate acestea, în fața situației disperate ce li se prezintă, se pregătiau tocmai să dicteze șefilor de stat major respectivi, ordinul de retragere în scopul refacerii, până dincolo de oraș, fără a preciza locul opririi.

Deodată, ușa conacului unde se afla cartierul, se deschise cu sgomot. Apăru un om, Foch, care sosise tocmai atunci cu automobilul. Ochii lui de vultur îmbrățișară într'o

O regiune distrusă de bombe.

Poziție engleză cucerită de germani.

Un atac al infanteriei germane.

Marșul trupelor germane.

clipă scena. Inţelese: ofiţerii erau palizi, trişti, învinşi...

Cu un gest, goni afară pe cei doi ofiţeri de stat major. *„Eşiţi afară!"* — le strigă el. Şi când aceştia dispărură în camera de alături, auziră cea mai formidabilă explozie verbală. Foch urla: *„Nu-mi pasă de explicaţiunile voastre! Veţi ataca! Voiu da ordin să vă susţie! Atacaţi! Imediat!"* Aplecându-se apoi de-asupra hărţii, dădu câteva preciziuni de detaliu, se urcă în automobil şi porni spre alt punct critic al câmpului de luptă...

TRAGEDIA „ZONEI ROŞII"

Graţie acestei intervenţii, atmosfera se schimbă şi capitala departamentului Artois nu mai fu pierdută, deşi prăpădită de urgia bombardamentelor artileriei. Primăria, cu frumosul ei „beffroi" din sec. XVIII-lea, înalt de 75 m. şi toate casele clădite în sec. XVI-lea şi XVIII-lea, pe timpul dominaţiei spaniole, toate aceste monumente istorice, vestigii ale epocilor trecute, au fost transformate în ruină.

Iată cum înfăţişa ziarul *Daily Mail* tragedia Arras-ului: „Nici nu-ţi vine să crezi până n'ai văzut cu ochii. In multe locuri, realitatea întrece cu mult închipuirea cea mai fertilă. Splendoarea autentică a acestor vechi clădiri hispano-flamande, astăzi sfârtecate şi doborîte de explosibile, adresează un sfâşietor apel sensibilităţii vizitatorului. Când ajungi în piaţă şi ţi se înfăţişează graţioasele siluete ale construcţiilor brutal desfigurate şi nimicite pentru totdeauna, tragedia devine mai dureroasă. Crezi că ai în faţă un corp omenesc, ciopârţit cu cruzime de ucigaş. Catedrala nu mai e decât ruină, fără acoperiş şi în parte fără ziduri; chiar şi din primărie, această podoabă a evului mediu, cu turnul ei fin şi avântat, n'a mai rămas decât crâmpeie..."

In împrejurimi, aceeaş jalnică distrugere. Pe înălţimile ce mărginesc vastul şi rodnicul şes flamand dela Calais până la Valenciennes şi care culminează în dealurile dela Vinny şi Lorette — baricadă naturală de care s'au sfărâmat în decursul veacurilor atâtea invazii: pe-aici, pe aproape, Condé a pus pecetea tinerei sale glorii la 20 Aug. 1648, luptând împotriva „temutei infanterii spaniole" — era la încheierea armistiţiului, aceeaş grozăvie a pământului chinuit şi amestecat cu oase, ca şi cum un cutremur ar fi răscolit vechi şi întinse cimitire...

In vale, cetăţile miniere Lens şi Liévin, în leagănul lor sinistru, prezentau un spectacol dezolant.

Iată, dealtfel, mărturia unui ziarist american acreditat pe lângă Congresul Păcii şi care-a vizitat regiunea imediat după încetarea ostilităţilor:

„Lens e un munte de ruine, ca şi cum s'ar fi pus dinamită şi făcut să salte în aer hectare de cărămizi într'o cărămidărie, apoi grămădit deasupra grinzi sfărâmate şi răscoapte. Nu cred ca vre-o făptură omenească să poată vedea Lens-ul pentru întâia oară, fără ca să resimtă o emoţie până la lacrimi, atât de completă e distrugerea, pustietatea adâncă şi jalnică...

Poţi să cureţi, să degajezi, să reconstrueşti un oraş, chiar ruine ca acelea din Lens, dar nu poţi reda locurilor fertilitatea şi frumuseţea lor dinainte, nici într'o sută de ani" — aşa se exprima în concluzie ziaristul american.

CA PASĂREA PHÖNIX...

In adevăr, anii au trecut... şi cu toate că sforţări uriaşe au redat regiunii vechiul ei aspect de rodnică activitate, făcând-o să reînvie ca pasărea Phönix din propria ei cenuşe, rănile nu s'au şters încă toate, oh, nu! Sunt printre ele, care vor rămâne pe vecie.

Amestecat într'un grup de pelerini, am urcat şi eu faimoasa coastă Notre-Dame-de-Lorette, care fu teatrul celor mai cumplite lupte, fiind în acelaş timp linia de apărare şi baza de atac a armatelor aliate. Aici a fost stăvilită năvala înspre mare a duşmanului, care năzuia să taie libera comunicaţie cu Anglia.

Prin localităţile străbătute în drumul nostru spre „Turnul Amintirii" înălţat în mijlocul crucilor de lemn ale cimitirului naţional şi în care arde noaptea un far de 3000 de lumini ce-şi plimbă lumina de jur împrejur pe o rază de 70 km., vedem frânturi de ziduri, temeliile deşarte ale căminelor pe care n'o fi mai avut cine să le refacă şi pământul scofâlcit de obuze, atâtea semne ce vor vorbi generaţiilor viitoare, că pe aicea a trecut în vârtej de foc şi prăpăd, monstrul apocaliptic...

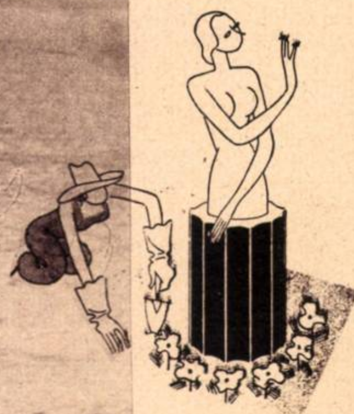
Din vârful dealului, putem contempla în voie peisajul: cel de jos, din vale, unde este viaţa şi cel de pe coastă, unde e pacea şi odihna acelor cari au căzut în lupta pentru patrie şi libertate...

KIVĂRAN-RĂSVAN

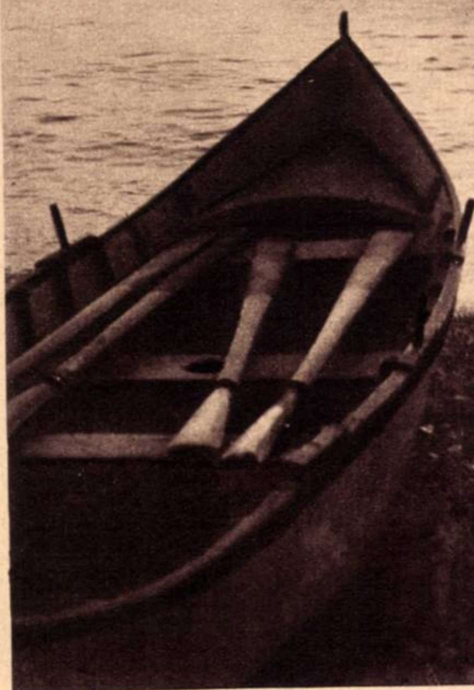
CANT

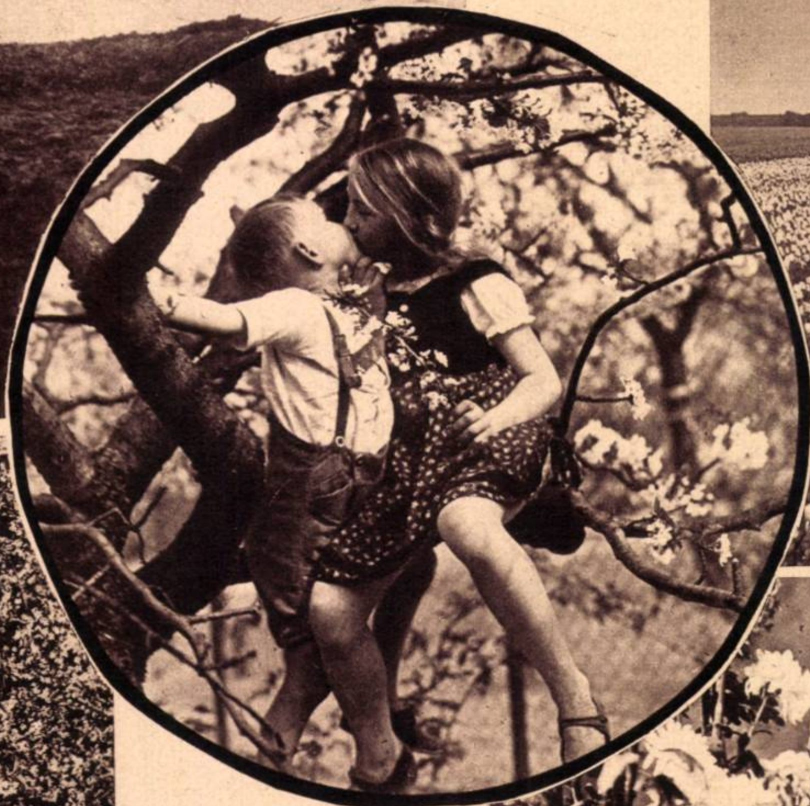
Primă

S'au
Liberta
nişoa

P E pământul reavăn
bucnit ca o epide
bene. Peluze intre
ai primului anotimp. In
nezium. Amănuntele sunt
dal, vocile se sbenguie, s
oprită pe o creangă înc
creadă. Ochii ei mici lu
N'a înţeles. A sbughit-o p
nimentul e mai atenuat,
freamăt conspiră după f
zute ca nişte zale, astă t
in tainicul său laborator
Au şi apărut simptomele
flaconaşe cu parfum tare
getale, cu cascadele de c
magnanima lavă a floare
dărueşte întreagă, altruis
acum sunt un îndemn, o

Vedem în aceste două pagini câteva aspecte minunate de primăvară:
Soarele făcându-şi loc cu făşie de foc pe albastrul intunecat şi liniştit al mării.
Idila în barcă, pe lac.
Pomul înflorit.
Bucuria copiilor, manifestată prin râs zglobiu şi sărutări inocente.

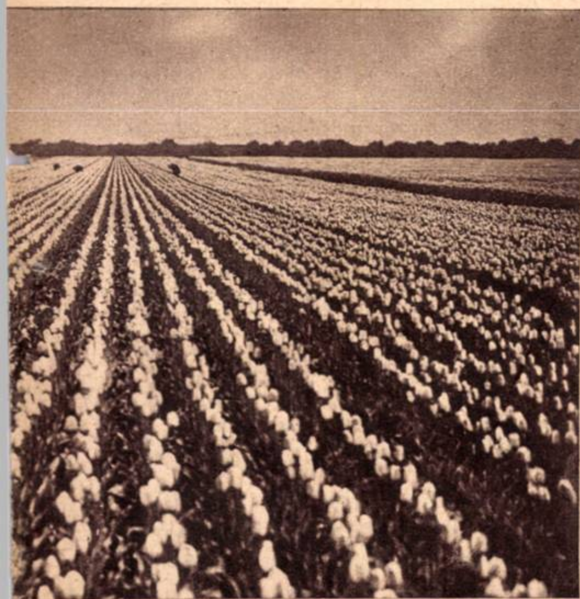
ECUL
ăverii

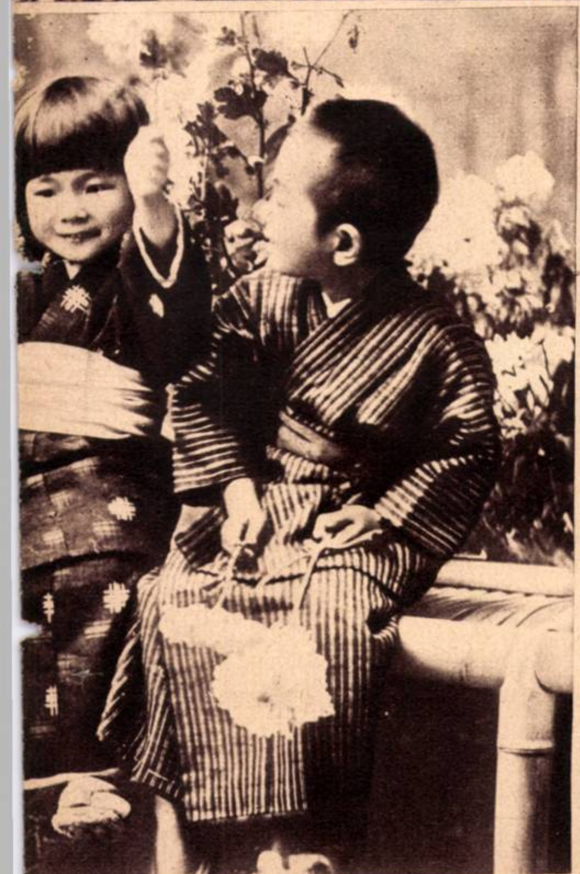
ivit ghioceii.—Aleele din parc.—Instantanee.—
tea liceanului.—Șomerii și pensionarii.—Dom-
din barcă.—Victoria primăverii.

EXPLOZII

și dospit de miezul de jimblă al zăpezii, au is-
mie, mii de ghiocei albi, mii de brânduşe gal-
gi de flori s'au aşternut pentru paşii de silfidă
aer explozii de lumină permanente, ca de mag-
mai vizibile, fiece șoaptă ia proporții de scan-
e tăvălesc prin primele fire de iarbă. O vrabie,
i uscată şi goală, a înmărmurit, neştiind ce să
esc, trupul plăpând se destinde în penele moi.
este gard, pânăla acoperişul unei case. Aci eve-
explicațiile mai inexistente. Dar în parc? Un
iece copac, după fiece fărămitură. Frunzele că-
amnă, nu mai sunt pe jos. Le-a supt pământul
şi le va transmite iar crengilor. Aveți răbdare!
Mugurii au şi plesnit ca pistolaşe de copii, ca
. In ei e tolănită întreaga vară, cu coroanele ve-
lorofilă. Din ei se va revărsa curând, curând,
i. De 1 Aprilie numai natura nu face farse. Se
tă şi definitivă. Infruptați-vă! Exploziile ei de
invitare.

ALEI

Un itinerar fără sens unic duce peste tot: Ca o panică. O panică însă a unui integral entuziasm. Piciorul calcă moale pământul îmbibat de sucuri, pietrişul, proaspăt aşternut, foşneşte. Ghiceşti în fiecare trecător un adolescent, în fiecare adolescent un anarhic terorist, care-ar sfărâma totul. Inponderabilul element al văzduhului gâlgâe pe gâtleje, umple plămânii, frolează epiderma. Oamenii sunt fără explicaţie fericiţi. Nimeni n'are motive de tristeţe, anihilate de generozitatea eclatantă a firii.

Moşnegelul gârbovit par'că s'a mai îndreptat din spete, bastonul din mâini e un obiect, desigur mai mult distractiv, decât de ajutorare. Atenţia lui e o atenţie de entomologist, cercetând, pe jos, evoluţia răbdătoare a cine ştie cărei insecte. Ar încerca să tuşească, dar nu îndrăzneşte. S'ar compromite şi-ar insulta primăvara; îmbărbătat par'că, pasul lui devine mai ferm. Admiră o spuzeală de ghiocei şi un val de amintiri îi cuprinde fiinţa. Cu siguranţă că în mintea lui recită acum nişte versuri pe care le ştie din Maria Cunţan, din Lamartine sau alt amorezat contemporan, cu tinereţea lui. Şi totuş azi când el a îmbătrânit, timidele floricele albe sunt mereu aceleaşi. Ca şi versurile. Dar s'a aşezat pe o bancă şi, pe îndelete, începe să-şi aducă aminte de tot trecutul lui. Aşa cum face de douăzeci de ani. Cu singura diferenţă că în fiece an se mai adaogă o serie tot atât de monotonă, tot atât de grea.

In jurul lui o lume de perechi strânse, tac. Adună amintiri pentru când vor fi bătrâni ca şi el. Haut-parleurul radio-ului, cântă pentru întreg parcul ca o pasăre venetică şi barbară. Romanţa cunoscută de astă iarnă, flagelează cu ritmul ei banal inspiratul imn al primăverii. Vocea de-o vulgară indiscreţie a cântăreţului impietează totala subtilitate a firii. Ah, dacă un pumn al imanentei pedepse, i-ar strivi botul! Dacă meetingul de ghiocei şi iarbă ar fi mai maturi şi s'ar năpusti în pâlnia atentatoare şi ar sufoca-o?... Dacă oamenii primăriei ce deretică peste tot, s'ar urca cu târnul la ea?... Dacă bărcile albastre, noi şi rânduite în flanc de bătaie, s'ar năpusti ca o cruciadă salutară?...

Pe lac undele aruncă lasso-uri verzi pe gâtul abstract al lebedelor desfiinţate. O mişcare lină ondulează suprafaţa de cristal în care s'a răsturnat cerul. Din stâncă în incinta lacului o jerbă de apă se împroaşcă ţâşnind. Ca un praf de diamant cade pulberea ei, regăsindu-şi substanţa lichidă în massa pe care o augmentează. Sub pod, unde s'au strâns peştii roşii, câteva capete răsfrânte privesc prezenţa ei invariabilă ca infinitul. In fiecare dintre cei aplecaţi peste balustradă persistă un Narcis ce-l ţine îndelung în faţa spectacolului frust al apei trecând sub pod. E singura explicaţie. Altfel ar fi trebuit ca în faţa cascadei, mult mai spectaculoasă, să se fi adunat întreg parcul de oameni. Aci doar o privire pentru dantelele de apă revărsate pe treptele de piatră, despletite ca un păr transparent al grotei în bolta căreia se desfac. Sgomotul amplificat de ecoul lui nu sesisează promenada şi contemplaţia celor de pe alee, celor de pe bănci. Apa cade în iazul ce-l formează la picioarele stâncei, şi se insinuiază prin subteranele ce o duc în lac. Se duce sub pod să fie admirată.

INSTANTANEE

Pe tripiedul înalt, cutia cu obiectiv şi tapisată cu fotografiile „cele mai reuşite", e în plină activitate. Momentul trebuie însemnat de sensibila placă şi păstrat de fiecare în buzunar...

— Zâmbiţi, vă rog, puneţi-vă pălăria mai pe o ureche. Nu vă îndeamnă la atâta cochetărie imperativul ambianţei? Aşa! Acum... nu mişcaţi!...

Şi a avut dreptate: zâmbetul a servit de magnezium. Fotografia a la minut a reuşit. E optimistă, cu toată execuţia ei boacănă. Dar ce importanţă are? Nu te integrează ea în primăvară, astfel ca să te poţi vedea şi tu? E fişa obligatorie a fiecăruia.

Studentul a fugit din camera lui mobilată şi cu servieta în care are cursul ce trebuie învăţat, se plimbă de peste două ore pe alei, căutând un loc potrivit să citească. Dar nici unul nu există. Toate sunt ocupate de primăvară. A fost şi eri, şi n'a reuşit să citească. Soarele prea tare par'că obliterează foile şapirografiate, par'că inutilizează savantele conţinuturi ale lor. Dacă s'ar fi înscris la litere, cel puţin era posibilă lectura necesară a literaturei, dar aridul curs de drept, complicatele formule ale chimiei, studiul calcaros, osteologic, etc.?...

Mai avantajat e liceanul, care se simte liber şi fără pericolul de a fi descoperit de profesorul ocupat la catedră să vorbească o oră în faţa locului gol lăsat de evadarea lui. Ţigarea ce o ţine între buze, îl înfatuează, ochi reperează cele mai nostime picioare ce trec prin faţa lui. E candidatul sigur şi fără greş al unei idile, foarte curând. Poate chiar duduia care se apropie şi ai cărei ochi au o magnetică afinitate cu ai lui. Şi-a îndreptat cravata, a simţit o svâcnire în piept ce-i dă curajul necesar. S'a ridicat s'o privească. N'are nevoie de nici o introducere. Totul e pregătit de primăvară. Parcă se cunosc de cine ştie când.

In jurul copacului imens, băncile aşezate în stea s'au populat. Şomeri şi pensionari. Anotimpul încălzit a lichidat una din primordialele lor greutăţi. Aci nu-l mai dă afară cafegiul, fiindcă nu consumă nimic, nici camera neîncălzită. O binefacere care le insuflă un optimism van, dar totuş un optimism. Pensionarul cu o bărbuţă gri, a scos din buzunar „Universul" de acum două săptămâni, şi cu lupa, citeşte un articol rezervat anume. Şomerul îşi examinează discret ghetele ale căror tocuri au început să dispară. Şi manşetele pantalonului, şi reverul hainei. De ce nu sunt şi ele ca pomii, ca florile, ca firul ierbii? Să înflorească cu anotimpul? A aţipit. S'a resemnat. Soarele îi iluminează o ureche roză şi invadată de perciunul lung.

Pe apă, într'o barcă, o domnişoară excesiv de sportivă, cu amprentele patinelor încă pe umeri, unde le-a dus, canotează energic. O va face un ceas în fiece zi. Lopeţile înfundate în apă mişcă barca, o înaintează pe suprafaţa apei. Incordată, vâslaşa îşi priveşte picioarele proptite de bara din fundul bărcii. Subţiri spre glesnă şi modelându-se înspre genunchi. Sunt extrem de frumoase. N'ar fi fost mai bine să stea pe un scaun pe alee? Ar fi avut verificarea atâtor priviri, captate şi silite să întârzie lângă ele, să înscrie, mute, un compliment, o metaforă. Lopeţile intrând ritmat în apă vâslesc, depăşind raza lichidă. Din toate părţile privirile evocate abundă. O căldură subtilă urcă spre genunchi, catifelează pulpele, inundă inima, cotropeşte sângele.

Se infuzează în întreg văzduhul primăverii desfăcut şi devenit roz şi implântat ca un steag deasupra parcului. Victoria e a lui. L'a cucerit. Până la cer fâlfâe stindarul ţinut de fiecare în mâna învingătoare.

S. TANEVICIN

LONDRA

Deşi există de un secol Universitatea din Londra a primit abia anul trecut în dar, piatra fundamentală a imensului ei palat care va fi o minune a technicei moderne.

îşi clădeşte o universitate imensă

POATE pare curios faptul că vorbim de Universitatea din Londra, totuş piatra fundamentală a acestei clădiri s'a pus abia în vara anului 1933. Cu toate acestea, Universitatea din Londra, în lipsa unei clădiri proprii există de aproape un secol. Desigur că pentru o Universitate un secol e timpul unei copilării, totuş e mult pentru omenire. Universitatea din Londra s'a născut în imaginaţia poetului Thomes Cambelle — care în 1825 — a sugerat această idee ministrului Burghan. A trebuit 11 ani pentru ca visul poetului să se îndeplinească printr'un decret dat de Wiliam IV, prin care noua Universitate trebuia să ofere tuturor claselor sociale şi tuturor supuşilor, fără distincţiune, putinţa să-şi completeze educaţiunea urmând cursurile regulat.

Şi totuşi, ne vom mira aflând că până la sfârşitul secolului trecut Universitatea din Londra era alcătuită dintr'o simplă comisie examinatoare. Simplă nu e poate cuvântul potrivită, căci acest corp profesoral era alcătuit din cei mai renumiţi savanţi ai Angliei. Această comisie exercită o influenţă considerabilă asupra întregii studenţimi din întreg imperiul,

Curios este că această Universitate fără un local propriu şi fără studenţi care să urmeze regulat cursurile, înfiinţă prima Facultate de Ştiinţe din Marea Britanie. Deasemenea fu prima care introduce limba engleză printre materiile superioare de studii. E deasemenea prima care permite femeilor în anul 1878 să capete diploma universitară caşi bărbaţii. Spre sfârşitul sec. XIX se ridică propuneri timide pentru a se da o activitate practică acestui colegiu care avea mai mult o activitate de îndrumător spiritual până atunci. Şi era normal ca marea metropolă, fala imperiului, să fie leagănul ştiinţei, de unde să pornească lumina adevărului până în cele mai îndepărtate insule. In fine, în 1900 s'a hotărît să se ţină cursuri la Universitatea din Londra. Pentru realizarea acestui fapt nu trebuia decât să se unească într'o federaţiune universitară diversele institute existente.

Dela creearea ei, Universitatea din Londra a păstrat nişte obiceiuri curioase. A fost totdeauna renumită pentru examenele ei, la care se prezentau candidaţi din toate colţurile imperiului, care nu au urmat însă niciodată cursurile ei. Cât despre studii şi lucrări practice ştiinţifice, sunt 36 de colegii, împrăştiate prin toate colţurile Londrei. Toate ocupă clădiri spaţioase impozante — singură Universitatea din Londra, centrul acestui organism studios nu avea până acum localul ei propriu. In fine s'a decis a i se consacra un număr de clădiri, care vor cuprinde diversele ei dependinte, care acum sunt adăpostite foarte prost într'o aripă a lui „Imperial College". Noua Cetate universitară îşi are de mult locul ai ales la Blomsburi, în dosul lui „British Museum", între Malet Street de o parte, Russel Square şi Woburn Square de altă parte. Acest vast teren a fost achiziţionat în 1927 cu suma de 500.000 lire, din care fundaţia Rockefeler a dat 400.000 lire. Alăturea în Gover Street se găseşte „Universite College", cu institutele de anatomie, psihologie medicală, zoologie, cu secţiunea artelor, chimiei şi mecanicei. In faţa spitalului lui „Universite College" se găseşte „Şcoala de medicină"; oare se putea alege o vecinătate mai potrivită pentru noua Universitate?

Clădirea cea nouă va costa 2—3 milioane lire şi planul este făcut de arhitectul Charles Holden. Se socoteşte că va fi nevoe de 10—12 ani pentru a o termina complet şi lucrul a fost zorit pentru a termina imobilul central unde sunt adăpostite acum birourile administrative. Senatul şi marele amfiteatru vor fi terminate în 1936, când se va sărbători centenarul Universităţii.

In afară de aceste clădiri mai avem un mare patrulater de unde pornesc spre Malet Street şase alei transversale şi diverse alte clădiri vor fi ocupate de alte institute universitare până acum împrăştiate prin Londra.

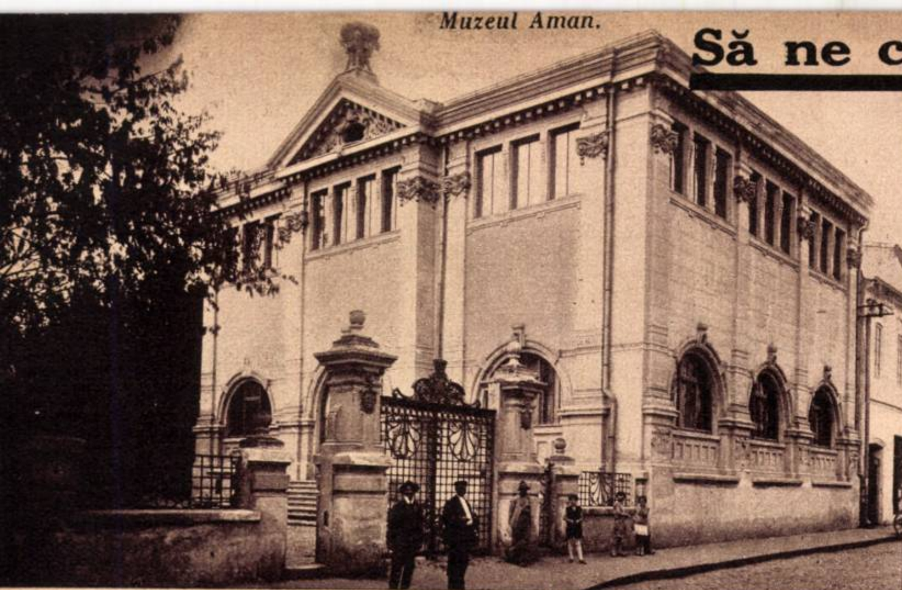

Studenţii Londrei prinşi în trei aspecte diferite ale manifestării lor publice: la deschiderea cursurilor, la sărbătorirea unui profesor şi la sfârşit de an.

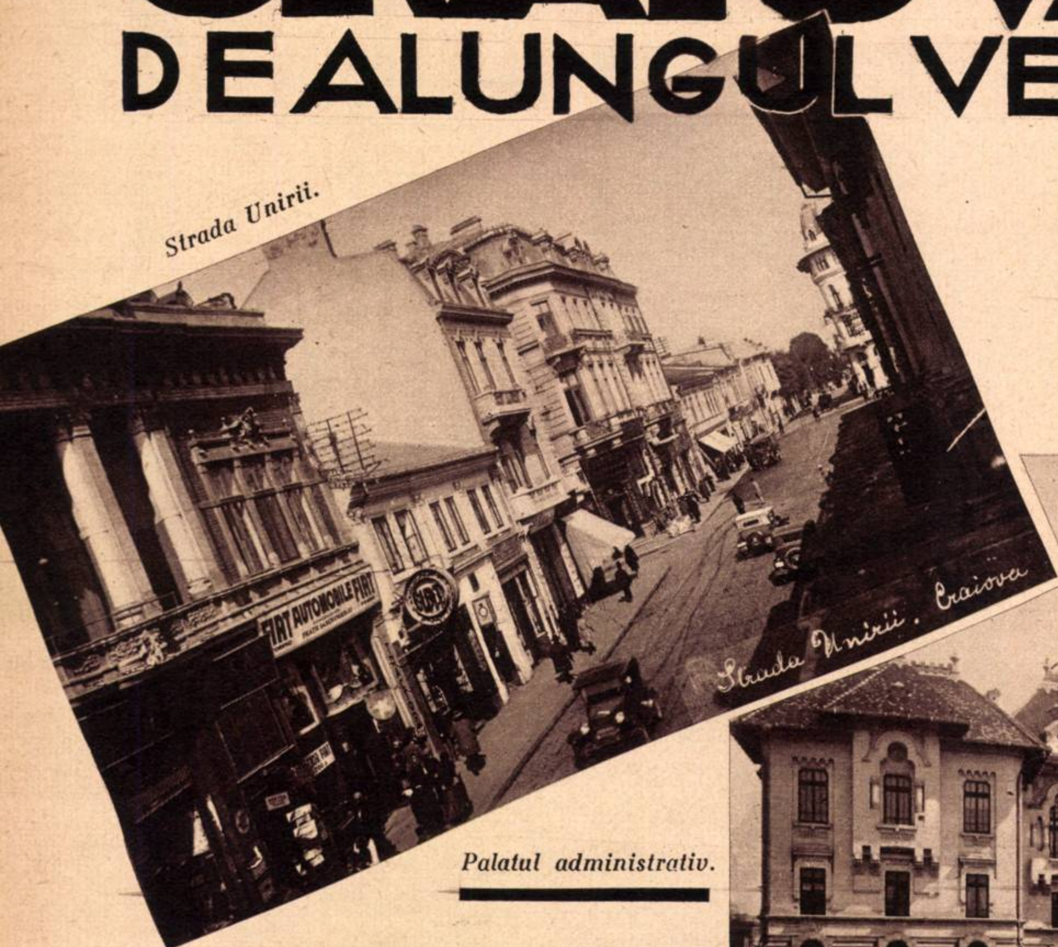
Institutul Curtold a donat 70.000 lire pentru acest institut, apoi vom mai avea şi institutul de cercetări istorice. Avem apoi şcoala de înalte studii orientale şi cea de studii slavone. Se proectează şi construirea unui Institut de arheologie şi un cerc al studenţilor cu locuinţe eftine. Universitatea din Londra numără 11.000 de studenţi, 238 profesori, 120 suplinitori şi 90 asistenţi conferenţiari. La aceşti 11.000 studenţi se poate adăoga un număr egal de auditori. La primul examen al Universităţii, în 1838, s'au prezentat 23 de candidaţi.

RAOUL REL.

Muzeul Aman.

CRAIOVA
DEALUNGUL VEACURILOR

Strada Unirii.

Palatul administrativ.

Liceul militar.

Cum a evoluat Craiova, al treilea focar de cultură al ţării, după Bucureşti şi Iaşi. Un oraş care a pătimit multe sub dominaţia străinilor şi care abia îşi croeşte drumul spre adevăratul apogeu.

DESPRE origina oraşului Craiova, s'a scris foarte puţin, fiindcă lipsesc isvoarele precise care să stea la baza unui studiu serios. Viaţa acestui oraş se pierde în adâncurile trecutului — lăsându-ne poate prin aceasta, să înţelegem că oraşul Craiova datează din timpurile Daco-Romanilor dacă nu şi mai demult...

Până la anul 1450 lipsesc complet documentele, iar după această dată, ele se adună în jurul istoricului de carieră, în număr destul de mare.

Un scriitor Grec, Dionisie Fotino scrie despre oraşul Craiova că ar fi fost înfiinţat de Craiul Ion al Bulgarilor, care în vremea aceea stăpânia 5 districte de peste Olt, şi că îşi trage numele dela acest Ion — fiindcă pe Bulgăreşte rege se zice Kraliu iar Ion-Iova sau Iovan prin urmare: Kraliu-(o)Iova sau Craliova.

Deasemeni tot el ar fi zidit şi Biserica Sf. Dumitru care este cel mai vechiu monument istoric, numită pe atunci Băneasa cu hramul Sfântului Dumitru.

Toate acestea însă nu au nici-un document la bază şi nici Fotino nu spune de unde le-a luat.

Un alt scriitor, Anonimul Tunusli, se bazează pe o fântână veche (istorică) dela care crede că oraşul Craiova şi-ar trage numele. Intre altele el spune: „Aici cată să spunem, că aceşti doi fraţi (e vorba de Petru şi Asan) erau din domnitorii celor 5 districte ale Craiovei, căci acolo era şi biserica Marelui martir Dimitrie precum şi hrisovul fondatorului ei se vede..."

T. Margot susţine că oraşul Craiova ar fi fost mai întâi o cetate Dacă, dărâmată apoi de Romani şi reclădită mai târziu sub numele de Castra-Nova, iar la 1180 Ioniţă, Regele Bulgarilor şi al Românilor, îl înconjură cu fortificaţii după ce mai întâi îl mări şi înfrumuseţă dându-i numele său.

Legenda n'a ocolit nici acest oraş după cum se constată din însăş mărturia lui Fotino

și a lui Tunusli cari leagă numele Craiovei de al lui *„Craiu Iovan”*, o persoană legendară ce ar fi plecat din Banat cu multe familii după el și s'ar fi așezat în Oltenia înființând orașul.

Hajdeu în lucrarea sa *) spune că *Cralieva* sau *Kraliova* nu-i decât un adjectiv posesiv femeesc al cuvântului Kralio. Sunt însă și dovezi din care reese că pela anul 1220—1230, Craiova ar fi fost înființată de un puternic cap al Cumanilor în trecerea acestora prin Oltenia, și depe a căror urmă se mai văd și azi Valurile Cumanilor (unul la Olt și altul la Dunăre).

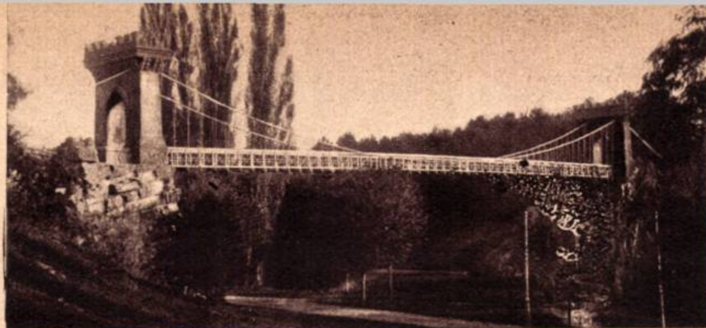
Dar cu aceasta tot nu s'a lămurit de unde vine numele orașului, iar dacă se bănuește că ctitorul Craiovei ar fi Craiul-Iovan, regele Româno-Bulgarilor numai pentrucă romantismul istoricilor cerea ca personajul să fie de viță domnească, atunci ar fi o concluzie care nu mulțumește.

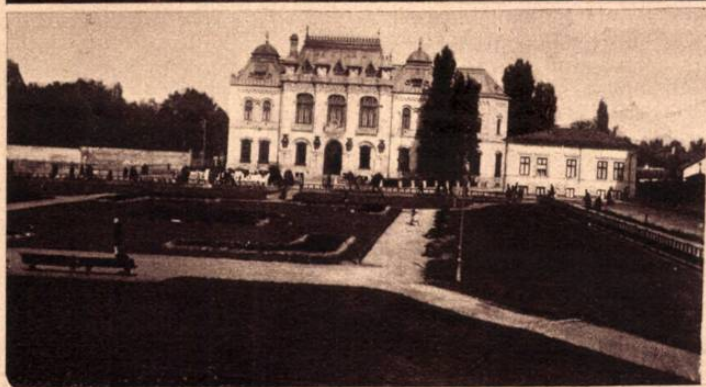
Hajdeu bănuia că orașul Craiova își trage numele dela balta Craiovița și că ar fi fost clădit pe marginea acestui lac înainte de secolul al XIII-lea. Însă după cea mai elementară logică, această părere nu putea fi admisă, fiindcă mai întâi trebuia ca să existe Craiova și apoi Craiovița care, nu-i decât un diminutiv al cuvântului Craiova.

Până la jumătatea secolului al XIII-lea Craiova trăește, ca oraș puțin însemnat. Spre sfârșitul secolului al XIV-lea (1 Mai 1395) este martoră la marea victorie pe care o câștigă Mircea Cel Mare la Rovine.

Rămâne în sarcina istoricilor de carieră sau a timpurilor să scoată la lumină vre-un document rătăcit în cine știe ce colț de mânăstire care să lămurească definitiv ceva despre nașterea acestui oraș.

*) Originile Craiovei.

Banca Comerțului din Craiova.

Catedrala Sf. Dumitru.

CAIMACANII și BANII CRAIOVII

Ungurii pentru a se apăra contra Bulgarilor înființează pela 1230 Banatul Unguresc al Severinului. care nu cuprindea toată Oltenia ci numai partea de Nord. La 1241 năvălesc Tătarii cari sunt întâmpinați în Oltenia de banul Severinului, iar în ceeace privește banatul Olteniei se crede că este mai vechi decât însăș întemeerea țărilor românești.

Mai multe legende, întunecă epoca adevăraților bani până aproape de anul 1492 când în persoana lui Barbu întâlnim pe adevăratul ban de Craiova. Spre a se deosebi de ceilalți bani el poartă titlul de *Marele*, ceeace înseamnă și un fel de cârmuitor al județelor Oltene.

Eruditul Hajdeu, susține în scrierile sale că Marii Bani se recrutau numai din familia Basarabilor, teorie combătută de d. I. Filitti, care arată că acest Barbu Basarab nu e altul decât *Barbu Craiovescu* cel dela 1492.

Această dregătorie este ocupată de familia Craioveștilor până la anul 1535. Și ajung atât de puternici încât nici un domn nu i-a putut îndepărta.

După stingerea acestei familii (1538) Domnii numiau sau destituiau după interese, pe acești mari bani. Atribuțiile lor erau de Judecători și cârmuitori ai Craiovei. (N. Cantacuzino). După recomandația Marelui Ban se numiau funcționari în slujbe: armași, logofăt al divanului, polcovnic, etc. Aceștia scutiau satele de biruri în favoarea boerilor, autentificau zălogiri, dădeau cărți de judecată și câte altele de ordin administrativ.

Unii bani se instalau cu mare pompă: *„nu s'a dus ca alți Bani de mai naintea lui, smerit, ci cu mare pompă s'a gătit, cu slujitori mulți din București cu grapă, adică steag bănesc, cu trâmbiță, surle, și după dânsul gloată și câțiva copii din casă, cu sulițe, iar înainte câțiva povodnici împodobiți”* spune cronicarul Radu Popescu despre Mareș Băjescu numit Mare Ban al Craiovei.

Tot el ne spune că Mihai Viteazul a fost ispravnic. Când marii bani lipseau, locul lor era ținut de ispravnici, cari după cât se pare erau un fel de funcționari permanenți ai banilor.

Colegiul Carol I.

Hotelul Athenée Palace
Banca Olteniei.

Palatul de Justiție.

Treburile merseră rău câtă vreme Oltenia a stat sub ocupația austriacă (1718, pacea dela Pasarovitz) având ca ban de Gheorghe Cantacuzino dar numai, pentru scurt timp.

Ocupația austriacă nemulțumi nu numai poporul, dar și pe boeri, cari din cauza birurilor și a persecuțiilor blestemau *„ceasul când au ajuns sub nemți"*.

După 21 ani de ocupație un nou răsboi izbucnește între Austriaci și Turci. Armata Austriacă era în descompunere, starea financiară foarte rea, așa că răsboiul a fost pierdut încheindu-se cu pacea dela Belgrad 1739, când Oltenia trece sub stăpânirea Turcească. Odată cu această nouă stăpânire istoricii ne spun că Marii Bani își luaseră reședința în București și nu mai veniau la Craiova ca până acum în locul lor fiind *Căimăcanii*, dregătorie înființată de Turci cu ocazia ocupării acestei provincii.

Infrângerile pe cari Turcii le suferiau din partea Turcilor erau răsbunate pe biata Muntenie și Oltenie... La 1770 Căimăcan al Craiovei era Manoli Serdarul fiul clericului Jianu din Constantinopol, sub a cărui stăpânire Craiova a cunoscut cele mai triste zile. Turcii au dat Oltenia în prada oștirilor... Mahalale întregi eru pustiite, casele jefuite și distruse, tinerii duși în robie la Constantinopol, iar pe capul „hoților de Craioveni" s'au pus biruri grele de 60 pungi galbeni. Către sfârșitul secolului al XVIII-lea cel mai înalt funcționar în Oltenia era Banul care reprezenta în totul pe Domn.

Pentru că reședința banilor era la Craiova, era firesc ca și bănia să fie tot aici. Pentru rezolvarea atribuțiilor judecătorești și administrative banul avea și un divan compus din marii boeri.

Boerii se împărțiau în două clase: fruntașii sau „Halea" adică acei care erau în divan și „Mazilii" acei cari fuseseră scoși din funcțiuni.

Căimăcanul locuia în clădirea băniei special ridicată ca reședință pentru acest însemnat demnitar. Casele domnești din acea vreme erau dintre cele mai mari ale Craiovei. La 1728 fiind locuită de Comandantul militar Colonelul Von Schram, iar ceva mai târziu de baronul Tisch, poporul le boteză „Hanul nemțesc" și cu această poreclă rămase până la dărâmare.

Răsboaiele și diferitele ocupațiuni străine au adus aceste locuințe Domnești într'o stare de nelocuit.

Alexandru Ipsilante la anul 1775 le repară din temelie punând deasupra porții dela intrare o inscripție în piatră, care fiind trimisă la expoziția generală din București — 1906 — s'a pierdut fără urmă.

Din lucrarea decedatului Aug. Pessacov extrag ultimul paragraf din această inscripție: *„Că spre facerea acestor case am orânduit Domnia Mea doui boeri din Craioveni, pă Dumnealui Ioniță Brăiloiu biv-vel Sluger și Dumnealui Constantin Fotescu biv-vel Clucer de au fost epistați până la săvârșit leat 1775"*.

Ruinele Băniei s'au păstrat până la 1865 când Consiliul Comunal al Craiovei (1863) hotărăște dărâmarea lor cu intenția de a înfrumuseța orașul. Nu-și dădeau seama de crima pe care au comis-o distrugând ultima mărturie a vremurilor apuse!

Tot aci au mai fost casele marilor boeri: Vornicului Barbu Știrbey, fost președinte al divanului sub ocupația Austriacă 1789—1791; ale lui vornicul Caragea, și tatăl domnitorilor Barbu Știrbey și Gheorghe Bibescu; Hagi Stat Jianu, Marelui Ban Pârșcoveanu și ale multor alți boeri mai mici și mai mari.

Viața se desvoltă intensă și destul de mulțumitoare, pentru acele vremuri. Despre aceasta, istoricul Dionisie Fotino în a sa „Istorie a Daciei" scrie astfel:

„Multe și mari case boerești, târgul întins și mare isnafurile de neguțători și meseriași streini și pământeni, înpoporarea (populația) care trece de 25.000 locuitori și poziția minunată a acestui oraș, reprezintă o a doua capitală a Românici..."

Din tot ce a fost, astăzi, n'a mai rămas nici-o urmă... modernismul cu liniile lu seci a înlocuit sculptura veche și caldă a trecutului nostru. Influențele streine ne-au copleșit și din arhitectonica veche nu ne-a mai rămas decât amintiri și puține urme.

PRIMELE INCEPUTURI DE CULTURĂ

Cu toată urgia ce se abătuse asupra țărilor noastre lumina începu să pătrundă sfioasă în locașurile de cultură ce se înfiripaseră în Craiova. Din apusul îndepărtat ne venea lumina prin feciorii boerilor care eau trimiși la înaltă învățătură și întorcându-se în țara lor să dea viață nouă, unei lumi vechi.

La 1775 învățatul Episcop al Râmnicului, Chezarie, întemee Mânăstirea Obedeanu, în chiliile căreia cultura Slavonească și Grecească prinse viață. La începutul secolului al XIX-lea această modestă școală fu reorganizată cu „Hrisovul Domnesc al lui Constantin Vodă Ipsilante" ca școală pentru fiii boerilor și „obrazelor doritoare de învățătură".

Mai târziu — la 1813 — Vodă Caragea organiză din nou școala în care erau admiși și copii săraci.*) (A. O. III. M. D.). Nouă ani mai târziu acest așezământ de cultură deveni public sub numele de „Școala domnească" având curs primar și curs superior.

Dascălii erau plătiți din veniturile bisericii Obedeanu fiindcă în acele vremuri școala era o instituție particulară ce se întreținea din venituri sau din daniile făcute de boeri.

După 1831, școala se mută în noul așezământ al bisericii Madona Dudu răspândind de aci tinerelor generații, ani dearândul, cultură pe limbă românească... Aci a dăscălit Grigorie Pleșoianu, schintee din flacăra lui Gh. Lazăr și tot de aci mulți dascăli mari au propovăduit în limba noastră strămoșească despre poporul românesc, despre pământul românesc, făurind suflete oțelite pentru zile grele...

La 1816 funcționau la această școală 3 dascăli de limba elină, de limba franceză și doi de limba română.

*) Arhivele Olteniei anul III. Mil. Demetrescu.

LICEUL CAROL I

La 1826 școala nu mai funcționa, la Mânăstirea Obedeanu, iar după 26 Martie acelaș an se hotărăște reorganizarea ei, pe baze noi trecând sub conducerea eforiilor școlare.

Cu aceasta, se inaugurează școala națională.

Până la această dată școala se mai închide de câteva ori, iar la 1837 se trimete din București un nou dascăl: pe *Ioan Maiorescu*, care modifică și organizează din nou învățământul.

Acestea sunt primele clipe de existență, ale Liceului Carol I.

Cum Liceul nu avea clădire proprie, după multe stăruințe eforia prevede în bugetul anului 1835, suma de lei 30.000. La 15 Iunie acelaș an, încep lucrările care durează până la 1848. Trei ani după începerea lucrărilor, orașul este sguduit de un cutremur, care aduce pagube serioase clădirei.

Cu începutul anului școlar 1842—1843, Școala centrală din Craiova se mută în localul său propriu care a fost astfel *primul local*, clădit în Craiova în afară de curtea unei biserici pentru o școală secundară, deși, acest învățământ exista poate aici cu aproape o sută de ani mai înainte. Aci funcționează școala timp de 52 de ani, până la 1890, când Craiova primește vizita Regelui Carol I.

Cu ocazia acestei vizite regale, se pune din nou chestiunea unui nou local pentru liceu.

La 1893 încep lucrările noului local, prin stăruința Ministrului de Instrucțiune Publică, pe atunci Take Ionescu. După doi ani lucrarea este terminată, iar noua Școală funcționează sub numele de LICEUL CAROL I. In 1923 și 1930 s'au făcut adăogiri și înfrumusețări, până la situația definitivă de azi.

BIBLIOTECA LICEULUI fiind una din cele mai bogate a suportat și ea aceleași greutăți ale vremurilor. Azi posedă, datorită bătrânilor dascăli care i-au servit cu credință și dragoste — prof. Mețulescu, M. Stăureanu, Marin Demetrescu, — 12.000 volume, printre care exemplare unice ca: *Varro Cato Columela — Librii de re Rustica.* 1513, Veneția; *Becanus Martinus: Summ Theologiae, Scolasticae* — Lugdum 1617, ș. a.

Sub conducerea distinsului prof. A. Vasculescu, care îi poartă de grije încă din anul 192, biblioteca Colegiului Carol I, este o adevărată făclie de lumină a generațiilor tinere ce se adapă la adevărul sfânt al cărții..

Colegiul Carol I numără în prezent 750 elevi și un select corp profesoral, sub conducerea distinsului director, profesorul *Mih. Paulian* — sub a cărei mână și pricepere se perpetuiază faima acestui așezământ de cultură, dând țării eminente promoții.

LICEUL MILITAR „D. A. STURDZA"

Este al doilea liceu militar înființat în țară — primul fiind cel dela Iași, 1872. Acest liceu a funcționat sub trei numiri:

Școala fiilor de militari din Craiova, — a fost înființată la 1 Sept. 1881, prin înaltul decret Nr. 1858, având numai clasele I, II, III și IV.

Primul comandant al Școlii, a fost Maiorul Cristodorescu Dumitru.

Gimnaziul fiilor de militari D. A. Sturdza, a fost înființat la 20 Aug. 1902, în locul primei Școale prin înaltul decret Nr. 2365, fiind comandat de Lt.-Colonel Sândulescu N. Infine a trei transformare și ultima, se face la 1 Aprilie 1914, când în locul gimnaziului Militar, se înființează prin Inaltul Decret No. 1542 *Liceul Militar D. A. Sturdza*, sub comandant Lt.-Colonel Alimănescu Aurel.

De liceul militar din Craiova a fost legată copilăria multor căpetenii ale oștirii care a dus-o la victorie pe câmpul de onoare. Astăzi Liceul numără 350 elevi, un select corp ofițeresc și profesoral, care sunt preocupați de educația și pregătirea tinerilor vlăstare, viitori stâlpi neclintiți la granițe.

Distinsul și eminentul ofițer, d. Colonel Const. D. Popescu Corbul, actualul comandant, conduce liceul cu suflet de părinte, dând țării promoții bine pregătite, sănătoase la minte și trup — străjeri ai neamului românesc!

. . . .

Cronicarii și istoricii ne spun că primele începuturi de cultură românească, și-au găsit leagănul în biserici și pela mânăstiri. Incontestabil că aici s'au păstrat și lucrări care reprezintă azi tezaurul nostru istoric. Dacă în Oltenia nu s'au păstrat până la anul 1400, prea multe documente despre trecutul nostru aceasta din cauza prea multor stăpâniri care s'au succedat la intervale scurte și care au căutat să-și impună limba, obiceiurile și firea, distrugând aproape tot ce era românesc.

In pragul secolului XVIII — ne spune d. ing. Vincenz, șeful technic al Municipiului Craiova — se găsiau în Craiova și în jurul ei, numai trei biserici de piatră: una clădită de un mare ban al Craiovei: Mânăstirea *Bucovăț*, cum și două ctitorii domnești: Mânăstirea *Jitianu* și *Biserica Sf. Dumitru* — ambele ale familiei Basarabilor.

Secolul al XIX cu noile sale curente, în domeniul arhitecturii, a transformat pe toate celelalte, care s'ar mai fi putut păstra în forma lor veche.

Voi vorbi numai de biserica Sf. Dumitru care până azi este unul dintre cele mai vechi monumente ale Olteniei. Din punct de vedere istoric, este de o importanță covârșitoare, *„fiind actul de stare civilă a Craiovei"*, cum o numește Aug. Pesacov, în lucrarea sa.

La 1652, Matei Basarab o reclădește din temelie pe acelaș loc unde probabil, fusese vechia biserică de lemn — care se găsea pe moșia strămoșească a Basarabilor.

Locul ales pentru acest sfânt locaș domina toată câmpia până în valea Jiului. Biserica era zidită în stil bizantin cum puține se mai găsesc în țară. Interiorul este împărțit în lung prin două șiruri de stâlpi. La 1722 i se face reparație generală împodobindu-se

cu chenare de piatră sculptată, iar la ferestre se pun geamuri (până acum bisericile nu aveau geamuri). Biserica este din ce în ce neglijată, iar la 1849 complect părăsită și în plină ruină... 237 de ani trec dela zidirea ei, când în 1889 Regele Carol I plănuește reconstituirea; dărâmată în acest an materialul s'a risipit, și multe opere de artă s'au împrăștat cine știe pe unde... Din toate aceste relicve sfinte nu s'a mai păstrat decât trei piese: șease vase în forma grecească, o cruce de formă arhaică, și al treilea exemplar unic în țară, un fragment de frescă, ce reprezintă pe marele Mucenic Dimitrie. Toate celelalte odoare au dispărut și nimenea nu le mai știe de urmă.

La 12 Oct. 1889, architectul francez, André Lecomte du Noüy adus în țară de regele Carol I, pune piatra fundamentală a nouii biserici, care este o copie fidelă a bisericii din 1652.

După 44 ani, Catedrala Sf. Dumitru este sfințită în ziua de 26 Oct. 1933 cu mare fast în prezența M. S. Regelui Carol II când s'a serbat și centenarul Liceului Carol I care a fost ridicat la rangul de *Colegiu*.

FUNDAȚIA ALEXANDRU ȘI ARETIA AMAN

Dintre marile familii cari au dat Craiovei opere de artă este și Alexandru și Aretia Aman. Originari după tată din Macedonia, Dimitrie Aman fusese negustor bătrân și iscusit. Corespondența lui descoperită de d. prof. Ciuceanu, într'un pod de casă veche, apoi publicată de d. prof. Iorga *) ne arată ce legături îndepărtate avea acest boer și dragostea lui pentru cultură. Alexandru, Theodor și o fată (copiii lui) au fost toți oameni de mare talent și de o vastă cultură. Alexandru dela care a rămas fundația, s'a căsătorit cu Aretia Laceau și neavând copii au lăsat prin testament întreaga avere cu obligația de a se creia o bibliotecă în casele rămase. Alexandru Aman a fost un om foarte cult. Licențiat în drept la Paris (1848) urcă toate treptele magistraturii până la demnitatea de prezident al Curții de Apel. Moare în 1885, iar soția lui la 1904.

Așezământul soților Aman intră în posesia Primăriei care îl inaugurează la 1908. Biblioteca are peste 10.000 volume, colecții de reviste și o rară galerie de tablouri în care remarcăm pânze semnate de Th. Aman, Grigorescu, Steriad, Vermont, Bulgăraș ș. a., sculptura este reprezentată prin Severin și Chiciu.

TEATRUL NAȚIONAL

... 1848... revoluția era în apogeu... rușii expulzau pe toți acei cari nu le erau prieteni... mulți boeri luară drumul pribegiei până la revenirea timpurilor mai bune. Lângă ei și doi actori, care dovediseră prea mult suflet românesc ca după aceasta să-și ia toiagul și drumul...

Așa ajunge în Craiova Costache Mihăileanu și C. Serghie. După doi ani de eforturi obțin autorizația de a juca în localul *„Școalei Domnești"*[2]) deschizând stagiunea anului 1850 cu piesa „Baba Hârca". In același an mai mulți boeri, iubitori de teatru colectează o sumă, cu care construesc un local propriu... din scânduri... Noul teatru se deschide cu piesa *„Mihai Viteazul"* jucată la lumina opaițelor, de ansamblu Mihăileanu.

La 1854, conducerea teatrului o ia un boier, Pera Opran, care angajează pe Th. Teodorini, figură neuitată a scenei Craiovene. In noaptea de 1 Ianuarie 1856, în toiul valsurilor, al polcelor, dansuri apreciate și la modă pe vremea aceia, isbucnește un incendiu care transformă totul în cenușă.

Acestea sunt timidele începuturi ale teatrului românesc la Craiova.

După mari stăruințí ale oamenilor de inimă, se adună fonduri și materiale, se cumpără un teren, iar la 1857 scena craioveană are un nou local. La 1860, la ființă „Societatea cu acțiuni a Teatrului Național" din Craiova.

Timp de 20 ani Th. Theodorini, om cult și de mare talent, a condus teatrul nostru, dându-i clipe de glorie neuitate. Acest mare actor se stinge într'un sanatoriu din Viena la 1873. Soția sa preia conducerea teatrului și îi poartă de grije până la înființarea Societății Dramatice (1889). O fiică a marei artiste, dispunând de o avere frumoasă, repară clădirea teatrului și instalează lumina electrică.

Dela 1890 Soc. Dramatică activează pe un teren mai sănătos. Se înființează și un ansamblu de operetă ce ține până la 1894. Drumul era deschis pentru elementele valoroase ale scenei, forțe tinere vin să se nască pe aceste scânduri, să se consume și să se stingă — obosite de lumina puternică a rampei. Talente care mai târziu și-au creiat glorie mondială, s'au născut pe scena craioveană.

In anul 1927, teatrul arde... până la temelie îngropând în maldăre de cenușe atâtea glorii trăite, atâtea visuri, lacrămi și sudori. Artiștii bătrâni cari se înfrățiseră cu scena, închinându-i întreaga lor viață, plângeau ca după propriul lor cămin.

... Noi timpuri de pribegie... Se închiriază localul fostului cinematograf Modern, așteptând ziua când vor avea din nou localul lor.

Astăzi două așezăminte de cultură, *teatrul și școala* se găsesc sub același acoperiș... Sala de spectacol a Colegiului Carol I transformată și mărită, a fost cedată Teatrului Național, având astăzi una din cele mai moderne și frumoase săli de spectacol din Oltenia.

Parcă un destin a hotărît ca *scena* aceasta să nu-și găsească loc până nu se va întoarce pe același loc unde s'au aprins întâia oară opaițele primului altar de cultură Oltenesc...

Sub conducerea apreciatului scriitor A. de Herz, înconjurat de actori, în fruntea cărora se află unul singur, pentru a fi chezășia celorlalți: Remus Comăneanu, Teatrul Național își va continua drumul, rămânând aceeaș făclie a culturii românești...

*) Studii și Documente, vol. XXIV.
2) Vechea clădire a Liceului Carol I.

CRAIOVA DE AZI

Orașul numără aproape 60.000 locuitori. Se distinge prin străzile sale drepte, bine pavate, cu clădiri impozante, cu multe biserici care sunt adevărate monumente de artă sub raportul arhitecturei.

Craiova a rămas cel mai puternic focar de cultură românească după București și Iași. Multe școli în fruntea cărora stau profesori distinși, biblioteci, muzee, teatre, cinematografe, Soc. culturale, etc., în care viața își păstrează un ritm regulat și precis de desvoltare culturală.

Parcul Bibescu ocupă o suprafață de cinci hectare cu aleele și pajiștele sale cu numeroase motive în formă de ruină, formează plimbarea de căpetenie a Craiovenilor.

In ce privește aspectul general al Craiovei este greu de definit de oare ce orașul trece printr'o perioadă de transformare totală. Arhitectura clădirilor este foarte eterogenă, din cauză că până acum câtva timp construcțiile se făceau de arhitecți străini, care interpretau clasicul arhitecturei lor naționale, după trebuințele locului. Așa se întâmplă că vedem în Craiova arhitectură franceză, germană, italiană, lângă vechile case boerești în stil mai mult sau mai puțin clasic cu influențe orientale sau în stil vechi românesc — care din nefericire, se văd tot mai rar.

Cu timpul, orașul Craiova în care se clădește foarte mult va căpăta un caracter propriu și o unitate de stil care astăzi îi lipsește cu desăvârșire. Situația aceasta se datorește poate, epocii de tranziție prin care trecem.

Unitatea de gândire și cultură, vor produce însă în mod firesc unitatea artistică pe care o așteptăm.

OPREA GH. PETRE

Dansul disperat al indienilor.

IN STAPANIREA DUHURILOR RELE

Femeia abisiniană.

Copiii de negri.

IN primele secole ale Erei creştine şi mai cu seamă în timpul Evului-Mediu, credinţa că există fiinţe posedate de spirite rele era pretutindeni aprobată. Chiar şi Biblia descrie numeroase cazuri de stăpâniţi de diavol şi din documentele ce-avem la îndemână rezultă că anumiţi preoţi aveau darul nemaipomenit de a izgoni pe Satana din corpul pe care pusese ghiara. Popoarele civilizate de astăzi însă nu mai ţin seamă de aceste superstiţii ce ne par ridicole. Nu este însă mai puţin adevărat că mai există şi acum nenumărate triburi şi ţinuturi sălbatece, neştiutoare de nimic şi unde se mai crede încă în „fiinţele stăpânite de diavol" şi putem afirma cu toată certitudinea că nu există punct de pe glob unde să nu se fi desfăşurat asemenea fenomene şi asta cu totul recent; să cedăm însă cuvântul martorilor oculari.

BOALA ZEILOR

Un reputat om de ştiinţă, d-rul Junod, povesteşte că la poporul Zulus, unde şi-a petrecut o bună parte a vieţii sale, cazurile cu cei stăpâniţi de Satana sunt foarte frecvente.

Unul dintre cele mai curioase la care a asistat martorul este acela al războinicului Mboza.

Acesta lucrase câtva timp în minele de aur din Kimberley. Iată însă că într'una din zile pierde orice poftă de mâncare şi încetează chiar de a mai mânca. Trei zile după aceea, pe când culegea nişte pere, fu cuprins dintr'odată de un cutremur nemaipomenit în tot corpul; luând-o la goană spre sat, Mboza începu să fugărească pe toţi trecătorii ce-i ieşeau în cale. La un moment dat căzu cu putere la pământ, în timp ce câţiva băştinaşi murmurau în jurul lui: „Are boala zeilor".

Mboza fu imediat închis într'o baracă, unde preoţii satului veniră să îndepărteze pe diavol. Gobela, cel care conducea slujba, purta o tobă de piele de şarpe întinsă pe un cerc de lemn. Când luna începu să ilumineze cerul, toţi asistenţii începură să cânte, sau mai bine zis să urle, scoţând nişte accente care s'ar fi tradus cam astfel „Fugi diavole, fugi pe că drepte".

Sub influenţa acestui concert infernal, cel stăpânit de duhul rău se ridică brusc şi se porni să danseze în baracă, apoi se opri. Mboza fu acoperit apoi cu o bucată de pânză dedesubtul căreia preoţii arseră o bucată de grăsime de ţap.

Când grăsimea fu pe terminate, Mboza începu să tremure din toate mădularele. Gobela strigă atunci: „Fugi spirit rău, fugi!"

In momentul acela fu adusă în baracă o capră pe care un preot o înjunghiă, cu

un cuţit foarte ascuţit, între coaste. Ca un nebun, Mboza se repezi la rana larg deschisă şi începu să soarbă, cu nesaţ, sângele fierbinte al sărmanului animal.

Câteva minute după aceea, cel stăpânit de Satana dormia un somn profund, iar când se deşteptă, a doua zi, era completamente vindecat.

RĂSBUNAREA ZEIŢEI

Un membru al unei misiuni engleze, stabilite în India, raportează următorul curios caz:

Intr'o bună zi holera isbucni în Verapalli. Nenumărate jertfe fură aduse Mariaminei zisă şi Chivachakti, zeiţa holerei. Atunci Indienii cred uneori că anumite femei sunt în stăpânirea demoniacei divinităţi. Când o Indiană e posedată de duhul afurisit, aceasta îşi umple gura cu frunzele unui anumit arbore, le mestecă şi gonind prin tot satul se opreşte şi, scuipând frunzele, anunţă cu vocea şuerătoare, numele celui ce va trebui să moară sacrificat.

Iată însă că în timpul acestei epidemii de holeră, se întâmpla că mulţi păgâni muriau, în timp se creştinii ce locuiau în satul vecin nici habar n'aveau.

Din această cauză, căpetenia păgânilor turba de mânie. Făcându-şi un plan de răsbunare, chemă la el o femee din acelea stăpânite de duhuri rele, şi îi promise o recompensă foarte mare dacă va putea să arunce asupra creştinilor fermece încât holera să cadă şi asupra acestora.

Intr'o seară, un grup de păgâni porni în marş şi oprindu-se în faţa bisericii creştine, femeia indiană, cea cu diavolul în suflet, se desfăcu de grup şi înaintă spre biserică, cu ochii ieşiţi din orbite şi degetele crispate ca nişte ghiare de vultur.

Deodată Indiana se opri înmărmurită şi se porni să urle: „Isus, cu braţele deschise îşi protejează supuşii. Să fugim, căci dacă aş mai face un singur, pas aş muri!"

Furios, căpetenia păgânilor îi dete o lovitură puternică cu pumnul. Atunci femeia, se repezi asupra lui, răcnind: „Blestemul lui Masuramma va cădea asupra ta!"

La ultimele cuvinte ale Indianei, şeful păgânilor se prăbuşi mort la pământ.

COPILUL NEGRU DIN AKUSSAS

Un explorator german povesteşte cum a văzut în ţinutul Akussas un copil ce se afla în puterea diavolului. Micul negru scotea limba întocmai cum fac câinii, urla imitând mugetul cămilelor şi-şi înfigea dinţii în cactuşi spinoşi. Spre a goni pe demon, fu chemat un vrăjitor cu renume care-l închise pe copil într'o baracă de lemn de palmier, construită de propriile lui mâini. Se aşeză apoi în faţa uşii, ţinând în gură două pene de papagal şi lovia din când în când, cu un bastonaş, un cap sculptat în lemn şi care era înfipt în vârful unui par.

Două zile după aceea, sosiră mai multe rude şi prieteni de-ai copilului, având fiecare cu el câte o tobă sau un fluer şi începură să danseze cu toţii în jurul micului negru. Ceremonia aceasta nu dură mai mult de o ră. Când însă dansul fu pe sfârşite, copilul care sta întins ţeapăn la pământ, se trezi din amorţeală şi începu să joace şi el la rândul lui.

Atunci vrăjitorul luă îndată un cuţit bine ascuţit şi-l înţepă pe negru la braţul drept, strigând în acelaş timp: „Diavolul a fost gonit".

Copilul fu condus, după aceea la un râu, fu băgat în apă şi când se întoarse la mal era pe deplin vindecat.

BĂTRÂNA ABISINIANĂ

Un pastor elveţian, anume Woldmeyr, ne povesteşte următoarea ciudată întâmplare:

„Intr'o seară, pe când mă aflam în apartamentul meu din Gaffat, auzii pe una din bătrânele mele vecine urlând ca o turbată şi nu mult după aceea o văzui ieşind din casă, în patru labe şi agăţându-se cu dinţii de toţi trecătorii. Ghan, credinciosul meu servitor, îmi spuse: „Femeia asta este în stăpânirea diavolului; dacă vrăjitorul nu isbuteşte să-l isgonească, bătrâna va muri".

Bărbatul femeiei alergă atunci într'un suflet, la potcovarul satului, care ştia să se tocmească cu satana. Acesta, cum sosi, chemă pe bătrână la el, care se supuse fără să crâcnească. Potcovarul îi luă atunci una din mâini şi i-o strânse într'a lui, după care îi stoarse zeama unei cepe în nas, în timp ce se adresa demonului ce se afla ascuns în lăuntrul femeiei:

— Pentru ce ai pus stăpânire pe această sărmană bătrână?

Diavolul răspundea atunci prin gura bătrânei:

— Pentrucă asta mi-a fost voinţa.

— Care este numele tău?

— Gebroo.

— Iţi ordon să părăseşti imediat corpul acestei femei!

— Primesc, doar cu o condiţie.

— Ce condiţie?

— Vreau să mănânc carne de măgar.

— Iţi voiu îndeplini dorinţa.

Imediat fu adus un măgar a cărui spinare fu mânjită cu sânge şi acoperită de un strat gros de muşte. Bătrâna se repezi ca o leoaică asupra lui şi se porni a devora spinarea bietului animal, cu toate urletele lui sfâşietoare. După câteva minute, potcovarul se adresă spiritului rău:

— Eşti mulţumit acum?

— Da.

— Atunci pleacă!

La aceste cuvinte bătrâna căzu neînsufleţită la pământ. Dusă în pat, dormi douăsprezece ore, pe urmă se sculă şi-şi văzu de treburi caşicum nimic nu s'ar fi întâmplat.

G. TH.

Vedere generală a expoziţiei.

Inceputurile artistice în România

SE cuvine toată lauda domnişoarei Lucia Dracopol, care a ştiut să ridice zăbranicul de întuneric, care acoperia începuturile picturii moderne româneşti. Domnişoara Dracopol rupând cu tradiţia care se opria la Th. Aman, a căutat isvoarele artei moderne mai departe în negura vremurilor, şi cu multă trudă a isbutit să adune depe unde erau împrăştiate, tablourile pictorului I. Negulici, adevăratul premergător al artei moderne româneşti. Cu aceste tablouri domnişoara Dracopol a organizat o expoziţie retrospectivă, la „Pinacoteca Statului".

Ion Negulici s'a născut în 1812, în câmpulung (Muscel), şi a avut o viaţă scurtă şi agitată. A fost pe rând, funcţionar, pictor, litograf, om de litere şi a luptat pentru triumful cauzei naţionale în 1842. A făcut de toate, fiindcă aşa cereau vremurile de atunci şi nevoile traiului nu dădea totdeauna răgaz artistului să se ocupe de artă pură. A învăţat pictura mai întâi în atelierul lui Livaditti, la Iaşi, mai apoi la Paris, sub supravegherea lui Cogniet şi. în urmă, a lui M. M. Drolling. A fost şi la Viena unde a învăţat litografia. Studiile sale au fost însă incomplecte, şi aşa se explică inegalitatea în opera lui.

Alexandru Dimitrie Ghica Vodă (Ulei pe pânză, având menţiunea în stânga jos „făcut din memorie, I. Negulici" şi datat 1841).

Maica Pelaghia, mama artistului (Litografie-1841)

Auto-portret (Litografie-1841)

Motivul preferat al artistului este portretul, singura formă de artă bine văzută pe vremea aceea şi Negulici este portretistul boerimei Principatelor între 1837 şi 1848, iar mai apoi pictorul celor două curţi domnitoare a lui Ghica Vodă şi o scurtă vreme şi a lui Mihail Sturdza, domnul Moldovei. Având de luptat cu mentalitatea oamenilor nepregătiţi pentru artă, din timpurile lui, curând după căderea lui Ghica Vodă, protectorul său, artistul e silit să-şi împartă ocupaţiile şi colaborează la „Curierul de ambe sexe" a lui Eliade Rădulescu.

După înlăturarea guvernului provizoriu la 1848, Negulici care făcea parte din grupul revoluţionailor, fuge la Braşov şi apoi la Stanbul unde moare în Aprilie 1851.

Se închee astfel un talent greu încercat, înainte de a-şi fi ajuns culmea şi de a se fi găsit pe sine, în tot ce-ar fi putut fi mai personal şi mai definitiv. Totuş, artistul merită truda cercetărilor — spune domnişoara Dracopol — pentrucă el este dintre aceia cari au deschis drumul artei moderne româneşti.

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto - rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A